

Hallituksen esitys eduskunnalle elinkeinoverolain korkovähennysrajoitusta koskevan sääntelyn muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin sisältyvää korkovähennysoikeuden rajoittamista koskevaa säännöstä muutetaan. Muutokset perustuvat osittain sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta annettuun direktiiviin (EU) 2016/1164.

Esityksen mukaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:ää muutettaisiin direktiiviin perustuen siten, että korkovähennysoikeuden rajoittamista koskeva säännös koskisi sekä etuyhteysosapuolille että muille kuin etuyhteysosapuolille maksettujen korkomenojen vähennyskelpoisuutta. Korkomenojen rajoitus olisi yleinen rajoitus ja sen määrä perustuisi nykyiseen tapaan velallisen elinkeinotoiminnan tulokseen, johon on lisätty korkomenot ja verotuksessa vähennyskelpoiset poistot sekä konserniavustuslain mukaiset saadut konserniavustukset ja vähennetty annetut konserniavustukset.

Korkomenot saataisiin nykyiseen tapaan vähentää täysimääräisesti korkotulojen määrää vastaavilta osin. Jos nettokorkomenot, joilla tarkoitetaan korkotulot ylittäviä korkomenoja, ovat verovuonna enintään 500 000 euroa, ne voitaisiin nykyiseen tapaan vähentää kokonaan. Nettokorkomenojen ylittäessä mainitun euromäärän nettokorkomenot voitaisiin vähentää siltä osin kuin ne ovat enintään 25 prosenttia edellä kerrotusta oikaistusta elinkeinotoiminnan tuloksesta. Prosenttimäärän ylittävät nettokorkomenot eivät olisi vähennyskelpoisia. Tästä poiketen muille kuin etuyhteysosapuolille maksettuja nettokorkomenoja voisi vähentää 3 000 000 euroa. Muille kuin etuyhteysosapuolille maksettujen korkomenojen vähennyskelpoisuutta rajoitettaisiin vain silloin, kun verovelvollinen on osa konsernia tai etuyhteydessä toiseen osapuoleen tai sillä on kiinteä toimipaikka.

Lisäksi 18 a §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin rahoitusalan yhtiöitä koskeva vapautussäännös sekä tasevapautussäännös ja siihen lisättäisiin direktiiviin perustuvat korkomenon, etuyhteydessä olevan osapuolen sekä konsernin määritelmät.

Esityksessä ehdotetaan, että korkomenojen vähentämistä rajoittavaa säännöstä sovellettaisiin jatkossa elinkeinotulolähteen lisäksi henkilökohtaisen tulolähteen ja maatalouden tulolähteen verotuksessa. Tuloverolakiin ja maatilatalouden tuloverolakiin lisättäisiin säännökset, joilla viitattaisiin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:ään.

Sisällys

PERUSTELUT

Johdanto

1. Nykytila

1.1 Lainsäädäntö, oikeuskäytäntö ja verotuskäytäntö

1.2 Veron kiertämisen estämistä koskeva direktiivi

1.3 Sopimus Euroopan unionin toiminnasta (SEUT)

1.4 Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

1.5 Nykytilan arviointi

2 Esityksen tavoitteet ja ehdotetut muutokset

2.1 Tavoitteet

2.2 Toteuttamisvaihtoehdot

2.3 Ehdotetut muutokset

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

3.2 Vaikutukset verovelvollisille

3.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

4 Asian valmistelu

VOIMAANTULO

LAKIEHDOTUKSET

PERUSTELUT

Johdanto

OECD:ssä ja EU:ssa on viime vuosina pyritty usein erilaisin toimin rajoittamaan yritysten aggressiivista verosuunnittelua. OECD:ssä käynnistettiin vuonna 2013 BEPS- hanke (Base Erosion and Profit Shifting), jonka tarkoituksena on rajoittaa aggressiivisesta verosuunnittelusta sekä valtioiden välisestä verokilpailusta johtuvaa yhteisöveropohjan rapautumista. Hankkeen loppuraportit julkaistiin syyskuussa 2015. Myös EU:ssa on toteutettu useita toimia aggressiivisen verosuunnittelun ja veronkierron ehkäisemiseksi. Yksi näistä toimista on 12 päivänä heinäkuuta 2016 annettu direktiivi (EU) 2016/1164 sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta, jäljempänä veron kiertämisen estämistä koskeva direktiivi tai ATAD I.

Veron kiertämisen estämistä koskevan direktiivin tavoitteena on BEPS-hankkeeseen sisältyvien OECD:n suositusten 2, 3 ja 4 sekä eräiden muiden toimien koordinoitu täytäntöönpano EU:ssa. Direktiivin taustalla on komission 17 päivänä kesäkuuta 2015 esittämä oikeudenmukaista ja tehokasta yhtiöverojärjestelmää koskeva toimintasuunnitelma (COM(2015) 302 final). Direktiivin kohteena ovat tilanteet, joissa verovelvolliset pyrkivät alentamaan verojaan ja toimivat lain tarkoituksen vastaisesti käyttämällä hyväkseen kansallisten verojärjestelmien eroja. Direktiivissä säädetään täytäntöönpanotavaksi säännökset korkojen vähennysoikeuden rajoittamisesta, maastapoistumisverotuksesta, hybridijärjestelyistä sekä yleinen väärinkäytöksiä koskeva sääntö ja ulkomaisia väliyhteisöjä koskeva sääntely. Direktiivi sisältää sääntelyn vähimmäistason, joka jäsenvaltioiden on kyseisissä asioissa pantava täytäntöön. Jäsenvaltioilla on mahdollisuus säätää asioista tätä minimisääntelyä tiukemmin.

Direktiivin korkovähennysrajoitusta koskeva sääntely on direktiivin 11 artiklan mukaan saatettava jäsenvaltioissa kansallisesti voimaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2018. Sääntelyä on sovellettava 1 päivästä tammikuuta 2019 alkaen.

1. Nykytila

1.1 Lainsäädäntö, oikeuskäytäntö ja verotuskäytäntö

Nykyinen kansallinen sääntely

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968, *elinkeinoverolaki*) 7 §:n mukaan elinkeinotoiminnan menojen vähennysoikeus on lähtökohtaisesti laaja. Lain mukaan vähennyskelpoisia ovat tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot ja menetykset. Säännöksen nojalla esimerkiksi korkomenot ovat lähtökohtaisesti laajasti vähennyskelpoisia.

Koroksi katsotaan verotuksessa yleensä suoritukset, jotka ovat tosiasialliselta luonteeltaan korvausta vieraasta pääomasta. Elinkeinoverolain 18 §:n 1 momentin 2 kohdan erityissäännöksen mukaan elinkeinotoiminnasta johtuneen velan korko on vähennyskelpoinen silloinkin, kun korko riippuu liikkeen tuloksesta. Korko jaksotetaan elinkeinoverolain 23 §:n mukaan kuluksi sille verovuodelle, jolta se suoritetaan. Vähennyskelpoisen koron tulee olla markkinaehtoinen, eli sen tulee vastata riippumattomien osapuolten välistä korkoa. Koron määrään ja maksuun voidaan soveltaa verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995, *verotusmenettelylaki*) 31 §:n mukaista siirtohinnoitteluoikaisua, kun velkoja ja velallinen ovat etuyhteydessä, velkasuhteessa on sovellettu ehtoja, jotka poikkeavat riippumattomien osapuolten välisistä ehdoista ja verovelvollisen verotettava tulo on sovellettujen ehtojen takia jäänyt pienemmäksi tai tappio muodostunut suuremmaksi kuin se olisi ollut, jos poikkeavaa hinnoittelua ei olisi sovellettu.

Koron vähennyskelpoisuutta arvioitaessa voidaan soveltaa myös verotusmenettelylain 28 §:n säännöstä veron kiertämisestä. Säännöstä sovelletaan, kun olosuhteelle tai toimenpiteelle annettu oikeudellinen muoto ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta sekä silloin, kun kauppahinta, muu vastike tai suoritus aika on sopimuksessa määrätty tai muuhun toimenpiteeseen on ryhdytty ilmeisesti suoritettavasta verosta vapautumisen tarkoituksessa.

Korkomenojen vähennysoikeutta rajaava erityissäännös

Elinkeinoverolain 18 a §:ään sisältyy erityissäännös korkomenojen vähennysoikeuden rajoittamisesta. Säännöstä sovelletaan yhteisöjen, avointen yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden sekä näitä vastaavien ulkomaisten yhteisöjen ja yhtiöiden verotuksessa Suomessa. Rajoitus soveltuu sekä välittömästi että välillisesti etuyhteyksyritykseltä otettujen lainojen korkomenoihin. Säännöksen soveltamisen edellytyksenä ei ole veronkiertotarkoitus. Säännös ei estä verotusmenettelylain 28 §:n veronkiertämisestä koskevan säännöksen tai verotusmenettelylain 31 §:n siirtohinnoitteluoikaisua koskevan säännöksen soveltamista korkomenojen vähentämistä arvioitaessa.

Elinkeinoverolain 18 a §:n säännöstä ei sovelleta luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitettuun luottolaitokseen, sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvaan yritykseen, vakuutuslaitokseen tai sen omistusyhteisöön, rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun rahoitus- ja vakuutusryhmittymän omistusyhteisöön eikä eläkelaitokseen. Elinkeinoverolain 18 a §:n säätämisen jälkeen luottolaitostoiminnasta annettu laki (121/2007) on kumottu lailla 610/2014, jolla pantiin täytäntöön Basel III -uudistukseen perustuvat EU:n luottolaitoksia

koskeva direktiivi 2013/36/EU ja niiden vakavaraisuutta koskeva asetus (EU) N:o 575/2013. Konsolidointiryhmällä tarkoitetaan voimassa olevan luottolaitostoiminnasta annetun lain (*luottolaitoslaki*) 16 §:n mukaan konsernia, jonka muodostavat emoyhtiönä oleva luottolaitos tai ulkomainen luottolaitos tai näiden emoyrityksenä oleva muu omistusyhteisö kuin sijoituspalveluyritys sekä emoyrityksen tytäryritykset. Tytäryrityksiä ovat luottolaitokset, ulkomaiset luottolaitokset, sijoituspalveluyritykset tai sijoituspalveluyritykseen rinnastettavat ulkomaiset yritykset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset. Määritelmä vastaa aiemmin voimassa ollutta säännöstä. Vakuutus- ja eläkelaitoksia ovat muun muassa vakuutusyhtiölain (521/2008) mukaiset vakuutusyhtiöt, vakuutusyhdistykset, vakuutuskassat, eläkekassat, työeläkekassat sekä eläkesäätiöt

Korkomenon vähentämistä koskeva 18 a §:n rajoitus ei koske myöskään yhtiöiden muun toiminnan tulolähdettä eikä maatalouden tulolähdettä. Esimerkiksi asunto-osakeyhtiöiden ja keskinäisten kiinteistöosakeyhtiöiden tuloa verotetaan tavallisesti muun toiminnan tulolähteessä, jolloin rajoitusta ei sovelleta.

Korkomenot ovat elinkeinoverolain 18 a §:n mukaan täysimääräisesti vähennyskelpoisia korkotulojen määrää vastaavilta osin. Lisäksi korkomenot ovat täysimääräisesti vähennyskelpoisia silloin, kun nettokorkomenot ovat verovuonna enintään 500 000 euroa. Nettokorkomenojen määrä sisältää tällöin sekä etuyhteydessä oleville osapuolille että etuyhteysosapuolille suoritettut nettokorkomenot. Rajoitusta sovelletaan nettokorkomenojen määrään kuitenkin kokonaisuudessaan, kun nettokorkomenot ylittävät 500 000 euroa. Rajoitus perustuu koron maksajan elinkeinotoiminnan tulokseen, johon on lisätty korkomenot, verotuksessa vähennettävät poistot ja konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain (825/1986, *konserniavustuslaki*) mukaisesti saatu nettokonserniavustus. Elinkeinotoiminnan tuloksella tarkoitetaan verotettavaa tulosta ennen tuloveroja ja muita vähennyskeltottomia veroja.

Korkomenot, jotka ylittävät korkotulot, voidaan 18 a §:n mukaan vähentää siltä osin kuin ne ovat enintään 25 prosenttia elinkeinotoiminnan tuloksesta huomioon ottaen mainitut lisäykset ja vähennykset. Prosenttimääräisen rajan ylittävät nettokorkomenot eivät ole vähennyskelpoisia, jolloin vähennyskelpoisten nettokorkomenojen määrä voi jäädä myös alle 500.000 euron. Kuitenkin kaikki etuyhteysosapuolille suoritettut korkomenot ovat vähennyskelpoisia ja vähennyskeltottomien nettokorkomenojen enimmäismäärä on etuyhteisyrietysten välisten nettokorkomenojen määrä.

Elinkeinoverolain 18 a §:n säännös ei rajoita korkomenojen vähennyskelpoisuutta, jos korkoja ei makseta lainkaan etuyhteisyrietyksille. Etuyhteyden olemassaolo määritetään velkasuhteen osapuolten välisen määräysvallan perusteella. Osapuolet ovat etuyhteydessä silloin, kun velkasuhteen osapuolella on toisessa osapuolella määräsvalta tai kolmannella osapuolella on yksin tai yhdessä määräsvalta velkasuhteen molemmissa osapuolissa. Määräsvalta määritetään samoin kuin verotusmenettelylain 31 §:ssä, jonka mukaan osapuolella on määräsvalta toisessa osapuolella silloin, kun se välittömästi tai välillisesti omistaa yli 50 prosentin osuuden toisen osapuolen pääomasta tai osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä. Määräsvalta voi kyseisen säännöksen mukaan perustua myös toisen osapuolen oikeuteen nimittää yli puolet toisen osapuolen hallituksen tai vastaavan toimielimen jäsenistä. Osapuolella voi olla määräsvalta toisessa osapuolella myös silloin, kun sitä johdetaan yhteisesti tai osapuoli muutoin tosiasiallisesti käyttää määräsvaltaa toisessa osapuolella.

Niin sanotun tasevapautussäännöksen mukaan elinkeinoverolain 18 a §:n säännös ei rajoita korkomenojen vähennyskelpoisuutta myöskään silloin, kun verovelvollinen esittää selvityksen siitä, että verovelvollisen oman pääoman suhde tilinpäätöksen mukaiseen taseen loppusummaan on korkeam-

pi tai yhtä suuri kuin vahvistetun konsernitaseen vastaava suhdeluku. Konsernitaseella tarkoitetaan kirjanpitolain 7 a luvun 1 §:ssä tarkoitettujen kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaista vahvistettua tasetta, jolla viitataan koko konsernin taseeseen, johon sisältyvät kaikki konserniyhtiöt. Taseeseen tulee aina sisältyä sellainen konsernin ylin taho, jolla on laissa asetettu velvollisuus konsernitilinpäätöksen laatimiseen, eikä vertailussa voida käyttää alakonsernin tasetta. Vapautusta sovelletaan vain silloin, kun konsernitase on laadittu jossakin EU-valtiossa, Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa tai valtiossa, jonka kanssa Suomella on voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva tuloverosopimus. Jos kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaista tasetta ei ole laadittu, käytetään tasetta, joka on EU-valtion tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kirjanpitolainsäädännön ja näiden puuttuessa vastaavien säännösten mukainen.

Verovuoden vähennyskeltottomat nettokorkomenot voidaan 18 a §:n mukaan vähentää seuraavien verovuosien tuloista kunkin verovuoden vähennyskelpoisten korkomenojen rajoissa. Aikaisempien verovuosien vähennyskeltottomia nettokorkomenoja voidaan vähentää seuraavina vuosina kunkin verovuoden korkovähennysrajoituksen sallimissa rajoissa ilman aikarajaa.

Oikeuskäytäntö

Korkovähennysrajoituksen soveltamistilanteista on muodostunut jo jonkin verran oikeuskäytäntöä. Säännöstä on sovellettu verovuodesta 2014 alkaen. Julkaistussa oikeuskäytännössä on käsitelty eniten tasevertailua koskevan elinkeinoverolain 18 a §:n 3 momentin soveltamiseen liittyviä kysymyksiä.

Säännöksen soveltamisalaa on käsitelty esimerkiksi korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) vuosikirjapäätöksessä KHO 2015:37, jossa katsottiin, että korkomenojen vähennysoikeuden rajoitussäännöstä sovellettiin yhtiön elinkeinoverolain 19 a §:ssä tarkoitetun kokonaishoitopalvelun tuottamisesta aiheutuviin korkomenoihin, joihin sovellettiin elinkeinoverolain 27 c §:n jaksotussäännöstä. Päätöksellään KHO pysytti keskusverolautakunnan (KVL) ratkaisun, jonka perusteluissa oli todettu muun ohella, että rakennusaikaisten korkomenojen jaksottamista koskevalla säännöksellä ei ole vaikutusta vähennyskelpoisten korkomenojen määrään. KVL:n ratkaisussa 25/2013 oli taas kyse tilanteesta, jossa yhtiö aikoi hankkia lisärahoitusta niin sanotun sale and leaseback -järjestelyn avulla. Ennakkoratkaisun mukaan leasingmaksut eivät olleet elinkeinoverolain 18 a §:ssä tarkoitettuja suorituksia, joten niihin ei tullut soveltaa mainittua säännöstä. KHO ei muuttanut ratkaisua.

Vuosikirjapäätöksessä KHO 2015:11 oli kyse tilanteesta, jossa yhtiön erillistilinpäätöksessä suunnitelman mukaiset poistot ylittäneistä poistoista kertynyt poistoero esitettiin taseessa erillisenä eränä kirjanpitolain ja kirjanpitolautakunnan yleisohjeen mukaisesti. Yhtiö kuului konserniin, jossa konsernitilinpäätös laadittiin kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti, ja poistoero laskennallisella verovelalla vähennettynä merkittiin taseessa omaan pääomaan. KVL oli katsonut, että yhtiöllä oli oikeus oikaista tilinpäätöstä tältä osin tasevertailua varten. KHO kumosi KVL:n ratkaisun ja katsoi, että verrattaessa yhtiön oman pääoman ja vahvistetun tilinpäätöksen mukaisen taseen loppusumman suhdetta vahvistetun konsernitaseen vastaavaan suhdelukuun ei yhtiön tilinpäätöksen merkittävää poistoeroa vähennettynä laskennallisella verovelalla voitu lukea oman pääoman eräksi. Perusteluissaan KHO totesi muun muassa, että säännöksen sanamuodosta, joka oli toistettu myös hallituksen esityksen perusteluissa, ei ollut perusteita poiketa yleisluontoisen säännöksen tarkoitusta koskevan hallituksen esityksen maininnan perusteella, kun säännöksessä on yksiselitteisesti säädetty siitä, miten tasevertailu tehdään. Ratkaisun lyhennelmässä mainitussa KHO:n päätöksessä

(KHO 14.1.2016 taltio 64) katsottiin vastaavasti, ettei yhtiön omaa pääomaa voitu oikaista asuintalovaruksen johdosta.

KHO:n julkaisemassa lyhyessä ratkaisuselosteessa (KHO 24.6.2015 taltio 1784) oli kyse rahastorakenteesta, jossa luxemburgilaisen sijoitusrahaston perustama holdingyhtiö X S.à r.l. omisti enemmistön suomalaisen A Oy:n osakkeista ja oli näin ollen A Oy:n emoyhtiö. A Oy omisti kokonaan B Oy:n osakkeet ja B Oy puolestaan omisti C Oy:n osakkeet. A Oy oli laatinut Suomen kirjanpitolain mukaisen konsernitilinpäätöksen. KVL:lle tehdyn ennakkoratkaisuhakemuksen mukaan X S.à r.l. ei ollut Luxemburgin kansallisen lainsäädännön mukaan velvollinen laatimaan sellaista tilinpäätöstä, johon olisi tullut sisällyttää suomalaiset yhtiöt. KHO katsoi, että A Oy:n ja tytäryhtiöiden muodostama konserni oli X S.à r.l.:n alakonserni. A Oy:n laatimaa alakonsernin konsernitilinpäätöstä ei voitu pitää elinkeinoverolain 18 a §:n 3 momentissa tarkoitettuna konsernitilinpäätöksenä. Julkaisemattomassa ratkaisussa (KHO 24.6.2017 taltio 1785) oli kyse samantyyppisestä tilanteesta, ja myös siinä KHO katsoi, että suomalaiset yhtiöt muodostivat alakonsernin, jonka konsernitilinpäätöstä ei voitu käyttää tasevertailussa.

KVL:n ratkaisussa 10/2014 taas katsottiin, että kaupunki ei julkisyhteisönä ollut kirjanpitolain säännösten mukaan kirjanpitovelvollinen eikä siten sellainen emoyritys, jolla olisi velvollisuus laatia kirjanpitolaissa tarkoitettu konsernitilinpäätös. Näin ollen kaupungin enemmistöomistuksessa olleen energiakonsernin emoyhtiön laatimaa konsernitasetta pidettiin näissä olosuhteissa lainkohdassa tarkoitettuna konsernitaseena.

KVL on julkaissut vuonna 2017 kaksi uutta pääomarahastorakenteita ja tasevertailua koskevaa ratkaisua. Ratkaisussa 15/2017 oli kyse Guernseyn saarelle rekisteröidyn limited partnership -muotoisen rahaston hankkimasta suomalaisesta konsernista. Rahasto omisti noin 60 prosenttia C-konserniin kuuluvan B Oy:n osakekannasta. B Oy puolestaan omisti A Oy:n osakekannan ja A Oy omisti C-konsernin tytäryhtiöt. Kun otettiin huomioon hakemusasiakirjoissa esitetty selvitys B Oy:n asemasta kyseisessä omistusrakenteessa sekä sen omistajana toimivan rahaston käyttämä määräysvalta ja käytetty rahoitusrakenne, KVL katsoi, että B Oy:n laatimaa konsernitasetta oli hakemuksessa kuvatuissa olosuhteissa pidettävä hallituksen esityksessä (HE 146/2012 vp) tarkoitettuna alakonsernin taseena. Rahasto ei Guernseyn lainsäädännön mukaan ollut kirjanpitovelvollinen, eikä Suomen ja Guernseyn välillä ollut solmittu elinkeinoverolain 18 a §:n 3 momentissa tarkoitettua verosopimusta. Ottaen huomioon nämä ja muut hakemuksessa esitetyt seikat KVL katsoi, että hakemuksessa kuvatuissa olosuhteissa ei ollut esitetty sellaista koko konsernin tasetta, johon A Oy:n erillistaseen oman pääoman ja taseen loppusumman perusteella laskettavaa suhdelukua voitaisiin elinkeinoverolain 18 a §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla verrata. Ratkaisussa 42/2017 oli taas kyse tilanteesta, jossa rahasto oli suomalainen kommandiittiyhtiö. Hakemuksen mukaan kommandiittiyhtiö oli kirjanpitovelvollinen, mutta se ei kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 6 momentin sekä saman luvun 3 §:n säännösten nojalla laatinut konsernitilinpäätöstä, koska rahaston yrityshankinnat eivät olleet pysyviä ja hankittavat yritykset oli tarkoitettu edelleen luovutettaviksi. Kommandiittiyhtiön mahdollisesti perustaman yhtiön laatimaa konsernitilinpäätöstä ei voitu pitää tasevertailusäännöksessä tarkoitettuna konsernitilinpäätöksenä. Molemmista KVL:n ratkaisuista on valitettu KHO:een, joten ne eivät ole lainvoimaisia.

1.2 Veron kiertämisen estämistä koskeva direktiivi

Korkovähennysoikeuden rajoittamisesta säädetään direktiivin 4 artiklassa. Direktiivi sisältää lisäksi yleiset säännökset direktiivin soveltamisalasta artiklassa 1 sekä artiklassa 3 mahdollisuuden säätää kansallisessa lainsäädännössä direktiivistä poikkeavia säännöksiä. Artiklassa 2 on lisäksi säädetty direktiivissä käytetyistä määritelmistä. Näitä yleisiä säännöksiä sovelletaan direktiivin muiden artiklojen ohella.

Muutamia direktiivin säännöksiä on muutettu toisella veron kiertämisen estämistä koskevalla direktiivillä. Korkomenojen vähentämistä koskevan rajoituksen kannalta merkitystä on lisäyksillä, jotka on tehty 2 artiklan 10 kohtaan, 4 artiklan 5 kohdan a alakohdan ii alakohdan muutoksella sekä 4 artiklan 8 kohdan muutoksella.

Soveltamisala

Direktiivin 1 artiklan mukaan direktiiviä sovelletaan kaikkiin verovelvollisiin, jotka ovat yhteisöverovelvollisia yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa. Lisäksi direktiiviä sovelletaan jäsenvaltioissa sijaitseviin kiinteisiin toimipaikkoihin. Direktiiviä ei ole rajattu koskemaan vain rajat ylittäviä tilanteita, vaan sääntely koskee myös täysin kotimaisia tilanteita silloin, kun muut soveltamisedellytykset täyttyvät. Tällä on merkitystä lähinnä korkovähennysten rajoittamista koskevan säännöksen ja artiklassa 6 säädetyn yleisen veronkiertosäännöksen kannalta.

Jäsenvaltioiden on mahdollista kansallisesti säätää direktiivin kattamista toimenpiteistä tiukemmin kuin direktiivi edellyttää. Direktiivin sääntely muodostaa 3 artiklan mukaan sääntelyn minimitason.

Korkovähennysten rajoittamisesta koskevassa 4 artiklassa on omaksuttu malli, joka vastaa rakenteeltaan Suomessa nykyisin sovellettua mallia, mutta poikkeaa siitä yksityiskohdissa. Säännös koskee 2 artiklan 1 kohdan mukaan laajasti erilaisia korkona pidettäviä ja sitä vastaavia suorituksia. Säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle ei ole rajattu etuyhteysosapuolille esimerkiksi pankkilainoista maksettavia korkoja, vaan säännöstä sovelletaan samalla tavalla sekä etuyhteydessä olevalle osapuolelle suoritettaviin korkoihin että etuyhteysosapuolille suoritettaviin korkoihin.

Jäsenvaltioille on annettu mahdollisuus rajata soveltamisalan ulkopuolelle muutamia tilanteita, joissa aggressiivisen verosuunnittelun riskin on arvioitu olevan vähäisempi. Tällaisista soveltamisalan poikkeuksista on säädetty artiklan 4 kohdissa 3 ja 4 koskien yksittäisiä yrityksiä ja infrastruktuurihankkeita. Soveltamisalasta tehtäviä poikkeuksia on direktiivin johdantokappaleessa 8 perusteltu myös tarpeella vähentää säännöksistä aiheutuvaa hallinnollista taakkaa ja helpottaa uuteen sääntelyyn siirtymistä.

Artiklan 4 kohdan 3 a) mukaan jäsenvaltiolla on mahdollisuus jättää soveltamisalan ulkopuolelle enintään kolmen miljoonan euron suuriset nettokorkomenot. Euromääräinen raja on mahdollista säätää niin sanotuksi safe harbour -säännökseksi, jolloin nettokorkomenot olisivat aina vähennettävissä säädettyyn euromäärään asti, vaikka vähennyskelpoisten korkojen määrä olisi tällöin suurempi kuin jäljempänä kuvattua laskentakaavaa käyttäen.

Artiklan 4 kohdassa 3 b) on annettu mahdollisuus jättää soveltamisalan ulkopuolelle niin sanotut itsenäiset yksiköt, jotka eivät ole osa liikekirjanpidollista konsernia ja jolla ei ole etuyhteydessä olevaa yritystä tai kiinteää toimipaikkaa.

Artiklan 4 kohdassa 4 a) on säädetty siirtymäsäännöksestä, jonka mukaan vähennyskelpoisuutta rajoittavaa uutta säännöstä ei tarvitse soveltaa niin sanottuihin nykyisiin lainoihin, joilla tarkoitetaan ennen 17 päivänä kesäkuuta 2016 otettuja lainoja. Poikkeusta ei kuitenkaan voida soveltaa tällaisiin lainoihin, jos niiden ehtoja sittemmin muutetaan. Jos lainan ehtoja muutetaan esimerkiksi lisäämällä lainan määrää tai laina-aikaa, poikkeusta ei sovellettaisi näihin muutettuihin ehtoihin, mutta sitä voitaisiin soveltaa kuitenkin siltä osin kuin ehtoja ei ole muutettu.

Artiklan 4 kohdan 4 b) mukaan soveltamisalan ulkopuolelle voidaan jättää myös lainat, joilla rahoitetaan pitkän aikavälin infrastruktuurihankkeita. Poikkeus edellyttää hankkeen toteuttajan, vieraan pääoman menojen ja varojen sekä tulojen olevan unionissa. Lisäksi edellytetään, että infrastruktuurihankkeella tuotetaan, kehitetään, käytetään ja/tai ylläpidetään laajamittaista yleisen edun mukaista omaisuutta.

Jäsenvaltioille on lisäksi annettu mahdollisuus jättää soveltamisalan ulkopuolelle myös rahoitusalan yritykset. Poikkeus koskee myös muun toimialan konserniin kuuluvia yksittäisiä rahoitusalan yrityksiä. Direktiivin 2 artiklan 5) kohdan mukaisen määritelmän mukaan rahoitusalan yrityksellä tarkoitetaan esimerkiksi luottolaitoksia, sijoituspalveluyrityksiä, vakuutusyrityksiä ja eläkelaitoksia. Direktiivin johdantokappaleen (9) mukaan näillä toimialoilla on erityispiirteitä, jotka tulisi ottaa huomioon, mikäli korkovähennysten rajoittamista koskeva säännös ulotetaan niihin. Direktiivin hyväksymisen hetkellä tarkastelu korkovähennysten rajoittamista koskevan sääntelyn vaikutuksesta rahoitusalan yrityksiin oli vielä kesken OECD:n BEPS-hankkeen toimenpiteessä 4. Tarkastelun keskeneräisyyden vuoksi direktiivissä todettiin, ettei asiasta toistaiseksi ole mahdollista säätää direktiivissä. OECD julkaisi joulukuussa 2016 toimenpiteen 4 osalta päivitetyn raportin (Limiting Base Erosion Involving Interest Deductions and Other Financial Payments, Action 4 - 2016 Update), jossa on käsitelty korkovähennysten rajoitusta koskevan sääntelyn soveltamista rahoitusalan yrityksiin. Raportissa tarkastellaan rahoitusalan yrityksiin kohdistuvien vakavaraisuusvaateiden ja muun sääntelyn merkitystä korkovähennysrajoitusta koskevan sääntelyn kannalta. Rahoitusalaa koskevan erityissääntelyn on raportissa katsottu voivan osaltaan pienentää tämän alan yrityksiin liittyviä BEPS-riskejä, koska se käytännössä rajoittaa näiden yritysten mahdollisuuksia hyödyntää verosuunnittelua, johon liittyy BEPS-riskejä.

Poikkeukset tarkoittavat jäsenvaltioille myönnettyjä sääntelyoptioita. Poikkeuksia ei ole pakko toimeenpanna kansallisessa sääntelyssä, jolloin kansallinen sääntely on näiltä osin kireämpi kuin direktiivi edellyttää. Mikäli poikkeuksia toimeenpannaan, niistä voidaan säätää enintään direktiivin sallimassa laajuudessa. Direktiivin 3 artiklaan perustuvan minimitason periaatteen mukaisesti jäsenvaltio voi säätää poikkeuksista myös direktiiviä kireämmin.

Vähennyskelpoisen koron määrä

Vähennyskelpoisen koron määrä lasketaan direktiivin 4 artiklan 1 kohdan kaavamaisen säännöksen perusteella. Säännös rajaa korkojen vähennysoikeutta tuloslaskelmaan perustuvan tunnusluvun mukaan. Vähennysoikeus määräytyy verovelvolliskohtaisesti ja verovuosiakohtaisesti kyseisen kauden tuloksen pohjalta. Säännöksen mukaan verovelvollisen korkomenoista voidaan vähentää määrä, joka vastaa enintään 30 prosenttia verovelvollisen niin sanotusta EBITDA-tuloksesta eli tuloksesta ennen korkoja, veroja, poistoja ja kuoletuksia. EBITDA lasketaan lisäämällä verovelvollisen verotettavaan tuloon verotuksessa oikaistut vieraan pääoman menot sekä poistot ja kuoletukset. Verovaapaat tulot eivät sisälly EBITDA:aan.

Direktiivin johdantokappaleen 6 mukaan jäsenvaltioilla on mahdollisuus laskea artiklassa mainitun EBITDA:n sijaan muu verovelvollisen tulokseen perustuva luku, jonka perusteella vähennyskelpoisten korkomenojen määrä lasketaan. Tällaisen tulokseen perustuvan luvun tulee kuitenkin direktiivin minimiperiaatteen mukaisesti olla alempi kuin artiklan nojalla laskettava EBITDA:n määrä. Johdantokappaleessa mainitaan mahdollisuus sitoa vähennyskelpoinen määrä esimerkiksi tulokseen ennen korkoja ja veroja (EBIT), jota muokataan siten, että se on verrattavissa EBITDA-perusteiseen määrään.

Johdantokappaleen 7 mukaan jäsenvaltioilla on vähennyskelpoisten korkomenojen määrää laskettaessa mahdollisuus ottaa huomioon samassa valtiossa sijaitsevien konserniyhtiöiden verotuksessa mahdollisesti soveltuvat tuloksentasaussäännökset.

Jäsenvaltioille on kohdassa 1 annettu mahdollisuus säätää, että vähennysoikeuden ja EBITDA:n määrä voidaan laskea koko konsernin tasolla. Tällöin myös jäljempänä käsitelty artiklan 4 kohdassa 3 a) tarkoitettu kolmen miljoonan euron raja koskee koko konsernia yhteensä. Poikkeus koskee sekä tilanteita, joissa konsernia verotetaan kansallisessa konsolidointijärjestelmässä että tilanteita, joissa konserniin kuuluvia yrityksiä verotetaan kansallisessa järjestelmässä erillisinä verovelvollisina. Viimeksi mainitussa tilanteessa option säätäminen edellyttäisi käytännössä, että erikseen säädettäisiin koko konsernin verotuksellisen EBITDA:n laskemisesta sekä laskennan tuloksena saadun vähennyskelpoisen koron jakautumisesta verotuksessa eri yhtiöille.

Artiklan 4 kohdassa 5 a) jäsenvaltioille on annettu mahdollisuus säätää korot kokonaan vähennyskelpoisiksi niin sanotun tasevapautustestin perusteella. Testi tehdään vertailemalla konserniyhtiön tasetta koko konsernin taseeseen. Poikkeusmahdollisuus koskee vain verovelvollisia, jotka kuuluvat kirjanpidolliseen konserniin. Poikkeussäännöksen mukaan verovelvollisen korot ovat kokonaan vähennyskelpoisia, jos verovelvollinen osoittaa, että sen oman pääoman osuus sen kokonaisvaroista on vähintään yhtä suuri kuin konsernin vastaava osuus. Edellytyksen katsotaan täyttyvän, jos verovelvollisen suhdeluku on enintään kaksi prosenttia alhaisempi kuin konsernin vastaava luku. Lisäksi edellytetään, että kaikki varat ja velat arvostetaan käyttäen samaa menetelmää kuin artiklan kohdassa 8 tarkoitetuissa konsernitilinpäätöksissä.

Artiklan 4 kohdassa 5 b) jäsenvaltioille on annettu mahdollisuus säätää vähennyskelpoiseksi pääsäännön perusteella laskettua määrää suurempi määrä korkoja. Kohdissa 5 a) ja 5 b) säädetyt poikkeukset ovat keskenään vaihtoehtoisia sääntelymahdollisuuksia. Myös 5 b) kohdan poikkeusmahdollisuus koskee vain verovelvollisia, jotka kuuluvat kirjanpidolliseen konserniin. Kohdassa 5 b) säädetyt poikkeuksen mukaan vähennyskelpoisten korkojen määrää laskettaessa ensin määritetään koko konsernin vähennyskelpoinen osuus sen korkomenoista jakamalla konsernin muille kuin etuyhteysosapuolille suorittamat menot konsernin EBITDA:lla. Näin saatu suhdeluku määrittää verovelvollisen vähennyskelpoisten korkomenojen osuuden, joka lasketaan verovelvollisen EBITDA:n perusteella. OECD julkaisi joulukuussa 2016 toimenpiteen 4 osalta päivitetyn raportin, jossa on tarkemmin käsitelty direktiivin 5 b) kohdan tasevapautukseen perustuvaa poikkeussäännöstä.

Myös vähennyskelpoisen koron laskennan osalta direktiivissä säädetyt poikkeukset tarkoittavat jäsenvaltioille myönnettyjä sääntelyoptioita. Poikkeuksia ei ole pakko toimeenpanna kansallisessa sääntelyssä, jolloin kansallinen sääntely on näiltä osin kireämpi kuin direktiivi edellyttää. Mikäli poikkeuksia toimeenpannaan, niistä voidaan säätää enintään direktiivin sallimassa laajuudessa. Direktiivin 3 artiklaan perustuvan minimitaso periaatteen mukaisesti jäsenvaltio voi säätää poikkeuksista myös direktiiviä kireämmin.

Vähennyskelvottomien korkomenojen ja käyttämättömän EBITDA:n jaksottaminen

Jäsenvaltioille on 4 artiklan kohdassa 6 annettu mahdollisuus säätää vähennyskelvottomien korkomenojen ja käyttämättömän korkokapasiteetin eli käyttämättömän EBITDA:n jaksottamisesta tuleville verovuosille. Direktiivi sisältää kolme keskenään vaihtoehtoista sääntelymallia jaksottamiseen. Jaksotettuja nettokorkomenoja vähennettäessä on kuitenkin aina noudatettava kullekin verovuodelle lasketun vähennyskelpoisten nettokorkomenojen enimmäisrajaa.

Kohdassa 6 a) esitetyn option mukaan verovuonna vähentämättä jääneet nettokorkomenot voidaan vähentää tulevana verovuosina ilman aikarajoitusta. Kohdassa 6 b) esitetyn vaihtoehtoisen mallin mukaan verovuonna vähentämättä jääneet nettokorkomenot voidaan siirtää eteenpäin tai taaksepäin. Vähennys voidaan säännöksen mukaan tehdä tulevana verovuosina ilman aikarajoitusta, minkä lisäksi ne on mahdollista vähentää enintään kolmen aikaisemman verovuoden verotuksessa.

Kohdassa 6 c) esitetyn kolmannen vaihtoehdon mukaan vähentämättä jääneet nettokorkomenot voidaan vähentää tulevana verovuosina ilman aikarajoitusta, minkä lisäksi verovuonna käyttämättä jäänyt korkokapasiteetti voidaan käyttää enintään seuraavan viiden verovuoden aikana. Käyttämättömällä korkokapasiteetilla tarkoitetaan tietyn verovuoden laskennallista korkovähennysmahdollisuutta, jota ei kuitenkaan käytetä kyseisenä verovuonna.

Jaksottamisen osalta säädettyjä optioita ei ole välttämätöntä toimeenpanna kansallisessa sääntelyssä, jolloin kansallinen sääntely on näiltä osin kireämpi kuin direktiivi edellyttää. Mikäli poikkeuksia toimeenpannaan, niistä voidaan säätää enintään direktiivin sallimassa laajuudessa. Direktiivin 3 artiklaan perustuvan minimitaso periaatteen mukaisesti jäsenvaltio voi säätää poikkeuksista myös direktiiviä kireämmin.

1.3 Sopimus Euroopan unionin toiminnasta (SEUT)

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Valtiontuesta voi olla kysymys silloin, kun yritys saa taloudelliseen toimintaan tukea eli saa taloudellisen hyödyn, jota se ei olisi muutoin saanut. Esimerkiksi yleisestä verojärjestelmästä poikkeava suosiollinen verokohtelu on lähtökohtaisesti valtiontukea.

Komissio on antanut tiedonannon valtiontuen käsitteestä (Komission tiedonanto Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontuen käsitteestä (2016/C 262/01)). Tiedonannon mukaan valtiotukiarvioinnissa yleisestä verojärjestelmästä poikkeavia toimenpiteitä on arvioitava muun muassa toimenpiteen aineellisen valikoivuuden perusteella. Yritysten tavanomaisia kustannuksia lieventävien toimenpiteiden aineellista valikoivuutta arvioidaan kolmivaiheisen analyysin avulla. Ensimmäinen vaihe on selvittää viitejärjestelmä ja sen jälkeen se, muodostaako toimenpide poikkeuksen viitejärjestelmästä. Lähtökohtaisesti poikkeus viitejärjestelmästä on valtiotukea. Jos poikkeustoimenpide kuitenkin on perusteltavissa viitejärjestelmän luonteella ja yleisellä rakenteella, toimenpidettä ei pidetä valikoivana. Poikkeustoimenpide voi tällöin perustua esimerkiksi veronkierron tai veropetosten ehkäisemiseen, erityisiin kirjanpito vaatimuksiin tai verotuksen neutraliteettiin.

Verotoimenpiteet, jotka ovat kaikkien jäsenvaltion alueella toimivien taloudellisten toimijoiden saatavilla, ovat periaatteessa luonteeltaan yleisiä toimenpiteitä. Tällöin ne ovat yhtäläisin perustein kaikkien yritysten saatavilla eikä niiden soveltamisalaa ole rajoitettu.

Viitejärjestelmällä tarkoitetaan johdonmukaista sääntökokonaisuutta, jota sovelletaan objektiivisten kriteerien perusteella kaikkiin soveltamisalaan kuuluviin yrityksiin. Verojen osalta viitejärjestelmän rakenne perustuu muun muassa veropohjaan ja verokantoihin. Viitejärjestelmästä poikkeava toimenpide on valikoiva, jos se suosii yrityksiä tai tuotannonaloja, jotka ovat tosiasiallisesti ja oikeudellisesti toisiinsa rinnastettavassa tilanteessa.

Suomessa elinkeinoverojärjestelmä rakentuu laajan veropohjan ja alhaisen yhteisöverokannan periaatteille. Elinkeinoerotuksessa ei nykyisin ole laajasti säännöksiä, joilla poikettaisiin järjestelmästä tiettyjen verovelvollisten eduksi.

1.4 Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

Useat EU-valtiot valmistelevat parhaillaan veron kiertämisen estämistä koskevan direktiivin implementointia ja jo olemassa olevien korkovähennysoikeuden rajoitussäännösten mahdollista päivitystä direktiivin johdosta. Myös EU:n ulkopuolisissa valtioissa kaavaillaan muutoksia säännöksiin OECD:n BEPS-ohjeistuksen perusteella.

Alankomaat

Alankomaissa korkojen vähennysoikeutta voidaan tällä hetkellä rajoittaa muun muassa veronkiertösäännöksillä sekä erityisillä korkovähennysoikeuden rajoitussäännöksillä liittyen esimerkiksi holdingyhtiöiden tekemiin hankintoihin. Aikaisemmin voimassa ollut erillinen alikapitalisointisäännös on kumottu 1 päivä tammikuuta 2013 alkaen.

Veronkiertösäännöksillä rajoitetaan koron vähennyskelpoisuutta muun muassa tietyissä hybriditilanteissa sekä tiettyjä niin sanottuja saastuneita transaktioita (tainted transactions) koskevissa tilanteissa.

Yrityshankintoja tekevien holdingyhtiöiden oikeutta vähentää korkomenoja rajoitetaan, kun ne hankkivat toisen yhtiön osakkeita ja hankkiva yhtiö ja kohdeyhtiöt muodostavat Alankomaissa verotettavan kokonaisuuden (fiscal unity). Rajoitusta sovelletaan sekä etuyhteisyrittäjäyhtiöiltä että muilta saatuihin lainoihin. Holdingyhtiöiden korkovähennystä rajoitetaan hankintamenon ja hankintavelan suhteen perusteella tehtävän laskelman nojalla. Hankintavelka ei saa olla hankintavuonna yli 60 prosenttia hankintamenosta. Prosenttiosuus pienenee vuosittain viisi prosenttia 25 prosenttiin saakka. Rajoitusta sovelletaan, jos korko on yli miljoona euroa ja maksettu korko on suurempi kuin kohdeyhtiön voitot. Säännöksiä on täydennetty 1 päivästä tammikuuta 2017 alkaen debt push down -tilanteita koskevilla säännöksillä.

Korkomenojen vähennysoikeutta rajoitetaan lisäksi 1 päivä tammikuuta 2013 voimaan tulleilla säännöksillä, jotka koskevat velkaa, jolla on hankittu osuuksia toisissa yhtiöissä. Rajoitusta sovelletaan sekä etuyhteisyrittäjäyhtiöiltä että muilta saatuihin lainoihin. Tällaiseen velkaan liittyvä korkomeno on lähtökohtaisesti vähennyskelpoton, mikäli osakkuusyhtiöiden osakkeiden keskimääräinen hankintameno ylittää hankkivan yhtiön keskimääräisen oman pääoman määrän. Säännökset sisältävät kuitenkin joitakin poikkeuksia, ja korkomeno on aina vähennyskelpoinen 750 000 euroon saakka.

Alankomaiden valtiovarainministeriö on heinäkuussa 2017 lähettänyt lausunnon alustavan esityksen koskien direktiivin implementointia muun muassa korkovähennysoikeuden rajoitussäännösten osalta. Esityksen mukaan nettokorkomenot olisivat vähennyskelvottomia siltä osin kuin ne ovat enemmän kuin kolme miljoonaa euroa ja ylittävät 30 prosenttia verovelvollisen tuloksesta ennen korkoja, veroja, poistoja ja kuoletuksia (EBITDA). Ylimenevät nettokorkomenot voitaisiin siirtää eteenpäin tuleville verovuosille ilman aikarajoituksia. Alustavassa esityksessä ei ole otettu lopullista kantaa esimerkiksi konserniyhtiöihin sovellettaviin vapautussäännöksiin. Esityksessä ei myöskään kommentoida uusien säännösten vaikutusta jo olemassa oleviin korkovähennysoikeuden rajoitussäännöksiin.

Iso-Britannia

Korkovähennys voidaan jättää hyväksymättä Ison-Britannian verotuksessa, jos korkoa pidetään voitonjakona. Isossa-Britanniassa ei ole erityisiä alikapitalisointisäännöksiä. Alikapitalisointisäännöstö on osa siirtohinnoittelua. Korkovähennys jätetään hyväksymättä, jos korko ei ole markkinaehtoinen. Lisäksi Isossa-Britanniassa on erityisiä säännöksiä, joilla puututaan muun muassa double dipping -tilanteiden sekä verotuksellisten hybridiyhtiöiden ja -instrumenttien verotukseen. Lisäksi suuria maailmanlaajuisia konserneja koskee oma sääntelynsä (wordwide debt cap). Ison-Britannian yritysverotuksessa korkovähennys voidaan hylätä myös, jos järjestelyn ainoana tai pääasiallisena tarkoituksena on Ison-Britannian yhteisöveron välttäminen.

Isossa-Britanniassa on vuonna 2017 otettu käyttöön myös verotukselliseen EBITDA:aan perustuva korkovähennysrajoitus OECD:n BEPS-hankkeen suositusten mukaan.

Italia

Italian nykyisten korkovähennysrajoitussäännösten mukaan korkomenot voidaan vähentää täysimääräisesti korkotulojen määrään asti. Korkotulot ylittäviä korkomenoja eli nettokorkomenoja voidaan vähentää enintään 30 prosenttia EBITDA:sta. EBITDA on tulos ennen korkoja, veroja, poistoja ja kuoletuksia (earnings before interest, taxes, depreciation and amortization). Tämän 30 prosentin rajan ylittävät korkomenot voidaan vähentää tulevana verovuosina. Rajoitusta sovelletaan sekä etuyhteisyriyksiltä että muilta saatuihin lainoihin. Jos yrityksiin sovelletaan kansallista verotettavan tulon konsolidointia, yhden yrityksen 30 prosentin rajan ylittävät korkomenot, voidaan tietyin edellytyksin vähentää konsolidoidusta verotettavasta tulosta.

Norja

Norjassa korkojen vähennysoikeutta rajoitetaan tällä hetkellä 1 päivä tammikuuta 2014 voimaan tulleilla säännöksillä. Korkomenot voidaan vähentää täysimääräisesti korkotulojen määrää vastaavilta osin. Nettokorkomenojen ylittäessä viisi miljoonaa Norjan kruunua nettokorkomenot voidaan vähentää siltä osin kuin ne ovat enintään 25 prosenttia verotuksellisesta EBITDA:sta. EBITDA on tulos ennen korkoja, veroja, poistoja ja kuoletuksia (earnings before interest, taxes, depreciation and amortization). Tämä 25 prosentin raja lasketaan erikseen kullekin verovelvolliselle, vaikka verovelvollinen kuuluisi verotukselliseen konserniin (tax group). Rajan ylittävät nettokorkomenot voidaan vähentää seuraavana kymmenenä verovuonna. Rajoitusta sovelletaan lähtökohtaisesti ainoastaan etuyhteisyriyksiltä saatuihin lainoihin. Säännöksiä sovelletaan kuitenkin myös kolmannelta osapuolelta otetun lainan korkoon, jos kyse on back-to-back -lainasta tai jos etuyhteisosapuoli on antanut lainalle vakuuden.

Euroopan vapaakauppa-alueen (EFTA) valvontaviranomainen käynnisti 4 päivänä toukokuuta 2016 Norjaa vastaan rikkomusmenettelyn, jossa se katsoi, että Norjan korkojen vähennysoikeutta rajoittavat säännökset ovat Euroopan talousalueen (ETA) sisämarkkinasäännösten vastaisia. EFTA:n valvontaviranomaisen mukaan on hyvin epätodennäköistä, että korkojen vähennysoikeutta rajoittavat säännökset käytännössä soveltuisivat norjalaisiin konserneihin Norjan konserniavustussäännöksistä johtuen. EFTA:n valvontaviranomaisen mukaan Norjan säännökset ovat välillisesti syrjiviä ja näin ollen ETA-sopimuksessa turvatus sijoittautumisvapauden vastaisia.

Norjan valtiovarainministeriö on toukokuussa 2017 lähettänyt lausunnoille esityksen, jossa korkovähennysoikeutta rajoittavia säännöksiä muutettaisiin. Ehdotettujen muutosten mukaan säännöksiä sovellettaisiin myös kolmansilta osapuolilta otettuihin lainoihin. Norjalaisiin yhtiöihin, jotka muodostavat konsernin, sovellettaisiin yhteistä kymmenen miljoonan Norjan kruunun rajaa, johon asti korot olisivat aina vähennyskelpoisia. Lisäksi ehdotetuissa säännöksissä on tasetesteihin perustuvia vapautussäännöksiä. Muutosten olisi tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

Ranska

Ranskassa korkojen vähennysoikeutta voidaan tällä hetkellä rajoittaa useilla eri säännöksillä kuten alikapitalisointisäännöksillä sekä yleisellä korkovähennysoikeuden rajoitussäännöksellä.

Lähtökohtaisesti etuyhteydessä oleville yhtiöille maksettujen korkojen vähennyskelpoisuus edellyttää, että korkokanta on enintään sama kuin rahoituslaitosten yrityksille myöntämien keskipitkien vaihtuvakorkoisten lainojen keskimääräinen vuosittainen korkokanta (vuoden 2016 päättyessä 2,07 prosenttia). Markkinaehtoperiaatteen mukainen korkokanta voi kuitenkin olla korkeampi. Etuyhteyslainojen korkojen vähennyskelpoisuus edellyttää myös, että korkotuloa verotetaan verokannalla, joka on vähintään 25 prosenttia Ranskan yritysverokannasta. Säännöstä sovelletaan sekä kotimaisiin että ulkomaisiin tulonsaajiin.

Edellä mainittujen lisäksi etuyhteydessä oleviin yhtiöihin sovelletaan Ranskan alikapitalisointisäännöksiä. Säännöksiä sovelletaan tietyn poikkeuksen myös kolmannelta osapuolelta otetun lainan korkoon, jos etuyhteysosapuoli tai joku muu kolmas osapuoli, jolla on etuyhteisyhtiön vakuus, on antanut lainalle vakuuden. Yhtiöiden katsotaan olevan etuyhteydessä silloin, kun toinen yhtiö omistaa toisen yhtiön pääomasta välittömästi tai välillisesti vähintään 50 prosenttia tai toisella yhtiöllä on tosiasiallinen määräysvalta toisessa yhtiössä. Etuyhteyttä arvioitaessa otetaan huomioon myös kolmannen yhtiön välitön tai välillinen määräysvalta.

Alikapitalisointisäännösten mukaisessa vähennysrajoituksessa tarkastellaan ensinnäkin velan ja oman pääoman suhdetta 1,5:1 ja sitä ylittääkö etuyhteydessä oleville yrityksille maksettujen korkojen määrä 25 prosenttia yhtiön oikaistusta tuloksesta (ennen veroja, etuyhteisyhtiöille maksettuja korkoja, poistoja ja tiettyjä leasingmaksuja) sekä lisäksi määrää, jolla etuyhteisyhtiöille maksetut korot ylittävät niiltä saadut korot. Edellä mainituista rajoista korkeimman ylittävät korot eivät ole vähennyskelpoisia, mutta ne voidaan vähentää seuraavina vuosina. Seuraaville vuosille siirtyvä korkovähennys pienenee kuitenkin vuosittain viisi prosenttia toisesta vähennysvuodesta alkaen. Korkovähennysrajoituksia ei sovelleta muun muassa, jos yhtiön kaikki velat etuyhteydessä olevilta tahoilta ja muilta eivät ylitä koko konsernin maailmanlaajuisia velkoja. Säännöstä ei myöskään sovelleta konsernin keskitettyyn varojen hallintaan. Lisäksi korkovähennysrajoituksia ei sovelleta tiettyihin taloudellisiin transaktioihin ja pieniin transaktioihin, joissa korko on alle 150 000 euroa.

Ranskassa ei voida lainkaan vähentää osakehankinnan rahoituskustannuksia, jos hankkiva yhtiö ei voi osoittaa, että osakkeisiin liittyvät päätökset tekee tosiasiasa hankkiva yhtiö tai toinen samaan taloudelliseen ryhmään kuuluva yhtiö, joka on perustettu Ranskassa. Lisäksi rahoituskulujen vähentäminen edellyttää, että hankitun yhtiön määräysvaltaa harjoittaa tosiasiasa hankkiva yhtiö tai sen tytäryhtiö. Sääntö koskee sekä etuyhteisyriyksiltä että kolmansilta osapuolilta otettuja lainoja. Sääntöä ei sovelleta, jos osakkeiden arvo ei ylitä miljoonaa euroa, hankintaa ei ole rahoitettu lainalla tai velan ja oman pääoman suhde konsernissa, johon yhtiö kuuluu, on suurempi tai samansuuruinen kuin yhtiön oman velan ja oman pääoman suhde.

Yleisellä korkovähennysoikeuden rajoitussäännöksellä rajoitetaan lisäksi yli kolme miljoonaa euroa ylittäviä nettokorkomenoja. Mikäli tilikauden nettokorkomenot ylittävät tämän kolmen miljoonan euron rajan, vain 75 prosenttia nettokorkomenoista on vähennyskelpoista. Yleistä korkovähennysoikeuden rajoitussäännöstä sovelletaan kaikkiin korkomenoihin riippumatta koron saajan asemasta, rahoituksen lähteestä tai varojen käyttötarkoituksesta. Vähentämättä jääneitä korkomenoja ei voida siirtää seuraaville verovuosille.

Ruotsi

Ruotsissa voimassa olevien tiettyjen velkojen korkovähennysoikeutta rajoittavien säännösten mukaan yritykset eivät lähtökohtaisesti voi vähentää etuyhteydessä olevalta yhtiöltä otetun velan korkoja.

Pääsääntöön liittyy kuitenkin joitakin poikkeuksia. Rajoitus ei esimerkiksi koske tilanteita, joissa korkokulua vastaavaa tuloa olisi verotettu vähintään kymmenen prosentin verokannalla, jos yritys olisi saanut vain korkoa vastaavan tulon (niin sanottu kymmenen prosentin sääntö) tai tilanteita, joissa velka voidaan perustella pääasiallisilla liiketaloudellisilla syillä (niin sanottu venttiilisääntö). Mikäli velka liittyy etuyhteisyriyksen osuuksien hankintaan, myös hankinta on voitava perustella vastaavilla syillä. Venttiilisääntöä sovelletaan vain, jos tulonsaaja on ETA-alueella tai verosopimusvaltiossa asuva.

Vuodesta 2013 vähennysoikeuteen on voitu puuttua, vaikka korkotulon saajan asuinvaltiossa korkotuloa verotettaisiin kymmenen prosentin verokannalla, jos velkasuhteen syntymisen pääasiallisena syynä on ollut verotuksellisen edun tavoittelu etuyhteystahoille. Vuodesta 2013 säännöksiä on sovellettu myös kolmannelta osapuolelta otetun lainan korkoon, jos kyse on back-to-back -lainasta.

Ruotsin valtiovarainministeriö on kesäkuussa 2017 lähettänyt lausunnon esityksen koskien muun muassa korkovähennysoikeuden rajoitussäännöksiä uudistamista. Ehdotetut muutokset liittyvät veronkiertodirektiivin sekä OECD:n BEPS-toimien täytäntöönpanoon. Esityksen taustalla ovat myös Ruotsin yritysvero-työryhmän loppuraportin (SOU 2014:40) suositukset sekä loppuraporttiin saadut lausunnot. Esityksen mukaan voimassa olevia lähtökohtaisesti vain etuyhteyslainoja koskevia korkovähennysoikeuden rajoitussäännöksiä ei poistettaisi, mutta niiden soveltamisalaa rajoitettaisiin. Korkojen vähennysoikeus kiellettäisiin kokonaan tietyissä hybridijärjestelyihin liittyvissä rajat ylittävissä tilanteissa. Näiden lisäksi säädettäisiin uudesta yleisestä korkovähennysoikeuden rajoitussäännöksestä. Korkovähennysrajoituksen soveltamisalan laajentamisen vastapainoksi yhteisöverokantaa ehdotetaan alennettavaksi 22 prosentista 20 prosenttiin. Esityksen mukaan tavoitteena on kasvattaa oman ja vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen välistä neutraalisuutta.

Uutta yleistä korkovähennysoikeuden rajoitussäännöstä olisi esityksen mukaan sovellettava sekä etuyhtesyrytyksiltä että muilta saatuihin lainoihin. Neutraalisuustavoitteesta johtuen esityksessä ei ehdoteta säädettäväksi direktiivin mahdollistamista poikkeuksista itsenäisille yksiköille, julkisille infrastruktuurihankkeille tai rahoitusalan yrityksille. Yleisestä korkovähennysoikeuden rajoitussäännöksestä esitetään kahta erilaista vaihtoehtoa: EBIT-malli ja EBITDA-malli.

EBIT-mallissa korkomenot saataisiin esityksen mukaan vähentää täysimääräisesti korkotulojen määrää vastaavilta osin. Nettokorkomenoja (negativt räntenetto) voitaisiin vähentää ainoastaan siltä osin kuin ne olisivat enintään 35 prosenttia vähennyspohjasta (avdragsunderlag). EBIT-mallin mukaan vähennyspohja laskettaisiin siten, että elinkeinotoiminnan verotettavaan tulokseen ennen nettokorkomenojen vähennystä (mukaan lukien aikaisemmin syntynyt nettokorkomeno) lisättäisiin korkomenot ja vähennettäisiin korkotulot sekä esimerkiksi ruotsalaisen handelsbolag -yhtiön osuuksiin liittyvä tulos.

Myös EBITDA-mallissa korkomenot saataisiin vähentää täysimääräisesti korkotulojen määrää vastaavilta osin. Nettokorkomenoja (negativt räntenetto) voitaisiin vähentää ainoastaan siltä osin kuin ne olisivat enintään 25 prosenttia vähennyspohjasta (avdragsunderlag). EBITDA-mallissa vähennyspohja olisi suurempi, joten vähennyskelpoinen prosenttiosuus olisi pienempi. EBITDA-mallin mukaan vähennyspohja laskettaisiin siten, että elinkeinotoiminnan verotettavaan tulokseen ennen nettokorkomenojen vähennystä (mukaan lukien aikaisemmin syntynyt nettokorkomeno) lisättäisiin korkomenot, tietyt Ruotsin verolainsäädännössä tarkoitetut arvonalentumiset ja poistot, ja vähennettäisiin korkotulot sekä esimerkiksi ruotsalaisen handelsbolag -yhtiön osuuksiin liittyvä tulos.

Nettokorkomenojen vähennyskelpoisuutta voitaisiin esityksen mukaan tasata sellaisten etuyhteydessä olevien yhtiöiden välillä, joiden osalta konserniavustuksen soveltamisedellytykset täyttyvät. Mikäli yhtiöllä olisi enemmän korkotuloja kuin korkomenoja (positivt räntenetto), yhtiö voisi vähentää toisen konserniyhtiön nettokorkomenoja enintään saman määrän. Veronkiertodirektiivin mahdollistamaa tasevertailuun perustuva vapautusta ei ehdotuksen mukaan olisi syytä säätää lainkaan.

Esityksen mukaan yritykset voisivat valita soveltavatko ne EBIT- tai EBITDA-malliin pohjautuvaa säännöstä vai niin sanottua yksinkertaistamissääntöä (förenklingsregel), jonka mukaan nettokorkomenot 100 000 kruunuun asti ovat vähennyskelpoisia. Konserniyritysten osalta kynnsarvoa sovellettaisiin yritysten yhteenlaskettuihin nettokorkomeroihin. Esityksen mukaan vähennyskeltvottomat nettokorkomenot voitaisiin vähentää seuraavan kuuden verovuoden tuloista kunkin verovuoden vähennyskelpoisten korkomenojen rajoissa. Käyttämättömät vähennyskeltvottomat nettokorkomenot menetettäisiin kokonaan tietyissä omistajanvaihdostilanteissa.

Saksa

Saksassa on tällä hetkellä yleinen korkovähennysrajoitus. Rajoitusta sovelletaan myös silloin, kun koron maksajan ja tulon saajan välillä ei ole etuyhteyttä. Rajoituksen mukaan nettokorkomenoja ei saa vähentää siltä osin kuin ne ylittävät 30 prosenttia verotuksellisesta EBITDA:sta. Saksan konserniverotuksessa (Organschaft) 30 prosentin rajaa sovelletaan tuloverotuksellisessa konsernissa emoyhtiön tasolla verotuskonsernin EBITDA:n perusteella. Vähennysrajoituksen alaisia korkomenoja ei luokitella osingoksi ja ne voidaan vähentää tulevina vuosina ilman aikarajoitusta. Myös käyttämättömät EBITDA:a voidaan siirtää eteenpäin enintään viisi vuotta.

Saksassa korkovähennysrajoitusta ei sovelleta, jos nettokorkomenot ovat vuodessa enintään kolme miljoonaa euroa, yhtiö ei kuulu konserniin, joka voitaisiin konsolidoida kansainvälisten tilinpäätösstandardien, jäljempänä IFRS, mukaan tai yrityksen oman pääoman suhde yrityksen kirjanpidon mukaiseen taseen loppusummaan on korkeampi tai yhtä suuri kuin konsernin vastaava suhdeluku tai alittaa konsernin suhdeluvun enintään kahdella prosentilla. Kolmen miljoonan rajaa sovellettaessa kaikki korkomenot saattavat olla vähennyskelvottomia, jos 30 prosentin rajoitus soveltuu. Tarkastettava konsernitase on kaupallisen lainsäädännön mukainen konsernitase, jota muokataan tietyiltä osin, jotta se saadaan vertailukelpoiseksi yksittäisen yhtiön taseen kanssa. Käytettävä konsernitase on voitu laatia IFRS:n, yksittäisen Euroopan unionin jäsenvaltion kaupallisen lainsäädännön tai US GAAP:n mukaan. Korkovähennysrajoitusta sovelletaan Saksassa kuitenkin, jos konserniyhtiö on saanut etuyhteydessä olevalta yhtiöltä lainoja ja lainojen korot ovat yli kymmenen prosenttia velallisen korkomenoista.

Saksan liittovaltion verotuomioistuin (Bundesfinanzhof, jäljempänä BFH) on vuonna 2016 antanut päätöksen liittyen Saksan korkovähennysrajoitussäännöksiin. Tapauksessa saksalainen yhtiö oli esittänyt, että ainakin puhtaasti kotimaisessa tilanteessa Saksan säännökset ovat Saksan perustuslaissa taatun yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisia. Päätöksellään BFH siirsi kysymyksen Saksan säännösten perustuslainmukaisuudesta Saksan liittovaltion perustuslakituomioistuimen (Bundesverfassungsgericht) käsiteltäväksi.

Tanska

Tanskassa korkojen vähennysoikeutta rajoitetaan kolmen eri säännöksen nojalla, kun koron maksajana on Tanskassa yleisesti verovelvollinen yhtiö tai rajoitetusti verovelvollisen yhtiön kiinteä toimipaikka.

Yleistä korkovähennysoikeutta rajoittavaa alikapitalisointisäännöstä sovelletaan vain etuyhteydessä olevien osapuolten välisiin korkomenoihin, kun velka on yli 10 miljoonaa DKK:ta. Osapuolten välillä on etuyhteys muun muassa silloin, kun välitön tai välillinen omistus osakepääomasta tai oikeus äänivallasta on yli 50 prosenttia. Säännöksiä sovelletaan kuitenkin myös kolmannelta osapuolelta otetun lainan korkoon, jos etuyhteysosapuoli on esimerkiksi antanut lainalle vakuuden. Etuyhteydessä maksettujen korkojen vähennysoikeutta rajoitetaan, kun yhtiön vieraan ja oman pääoman suhde ylittää 4:1 verovuoden lopussa. Suhdelukua laskettaessa erityinen konsolidointisäännös voi tulla sovellettavaksi konserniyhtiöiden välillä. Suhdeluvun ylittävät korot voidaan vähentää, jos yritys osoittaa samanlaisten korkojen olevan vähennyskelpoisia muiden kuin etuyhteydessä olevien osapuolten välillä. Alikapitalisointisäännökset eivät rajoita koron vähennyskelpoisuutta, mikäli korosta peritään Tanskassa lähdevero.

Lisäksi sovelletaan kahta rajoitusta riippumatta siitä, onko laina saatu etuyhteydessä olevalta osapuolelta vai ei. Ensiksi nettokorkomenojen vähennysoikeus rajoitetaan enintään määrään, joka saadaan kertomalla lainsäädännössä luetellut yhtiön liiketoiminnan varojen verotusarvot tietyllä prosenttiosuudella. Vuonna 2017 prosenttiosuus oli 3,2. Toiseksi nettokorkomenot ovat vähennyskelvottomia siltä osin kuin ne ylittävät 80 prosenttia vuosittaisesta verotettavasta tulosta ennen korkoja ja veroja (EBIT). Nettokorkomenot, jotka ovat alle 21,3 milj. DKK:ta, voidaan kuitenkin vähentää edellä mainituista prosenttirajoituksista huolimatta.

Vähennyskelvottomia korkomenoja ei pidetä kansallista lainsäädäntöä tai kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehtyjä sopimuksia sovellettaessa osinkona.

1.5 Nykytilan arviointi

Yhteisöjen korkomenot ja -tulot Suomessa

Verohallinnon tietojen mukaan suomalaisten yhteisöjen yhteenlasketut korkomenot olivat noin 6,4 mrd. euroa verovuonna 2013. Vastaava luku oli 6,3 mrd. euroa verovuonna 2014 ja 5,9 mrd. euroa verovuonna 2015 (ks. taulukko 1).

Taulukko 1: Yhteisöjen yhteenlasketut korkotulot ja -menot verovuosina 2013 - 2015

	2013	2014	2015
Korkotulot, milj. euroa	2 783	2 943	2 647
Korkomenot, milj. euroa	6 400	6 312	5 855
Nettokorkotulot, milj. euroa	663	728	710
Nettokorkomenot, milj. euroa	4 280	4 097	3 918

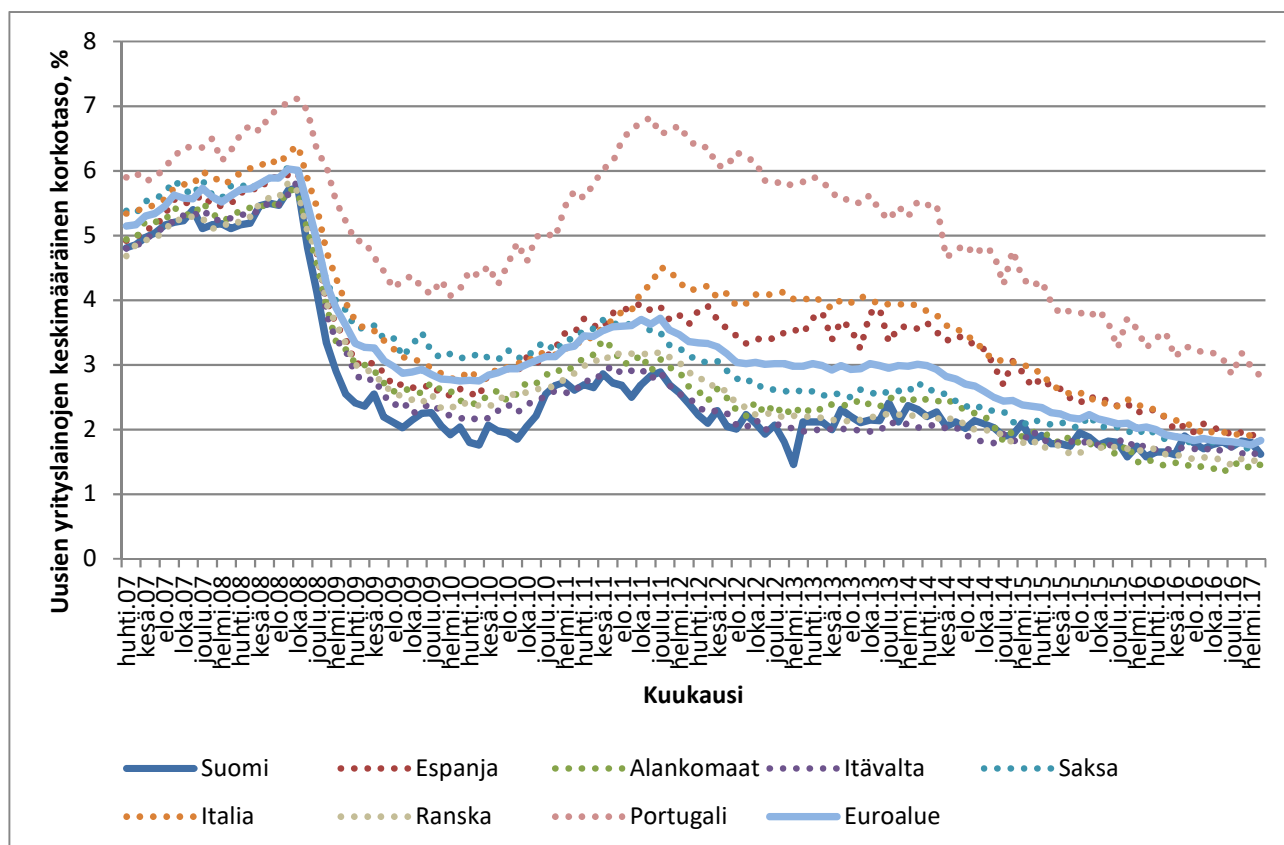
Suomalaisten yhteisöjen yhteenlasketut korkomenot olivat selvästi suurempia kuin yhteenlasketut korkotulot. Korkotuloja yhteisöillä oli yhteensä noin 2,6 - 2,9 mrd. euroa verovuosina 2013 - 2015 eli alle puolet yhteenlaskettujen korkomenojen määrästä. Koska yhteenlaskettujen korkomenojen määrä oli suurempi kuin yhteenlaskettujen korkotulojen, suomalaisille yhteisöille muodostui nettokorkomenoja koko yhteisöjoukon tasolla laskettuna.

Yhteenlaskettujen korkomenojen ja -tulojen erotuksena laskettu nettokorkotulojen määrä ei kuitenkaan anna oikeaa kuvaa yhteisöjen nettokorkomenojen yhteismäärästä, sillä osalle yhteisöistä muodostuu nettokorkotuloja nettokorkomenojen sijaan. Nettokorkomenoja raportoivien yhteisöjen nettokorkomenojen yhteismäärä vaihteli noin 3,9 - 4,3 mrd. euron ja nettokorkotuloja raportoivien yhteisöjen nettokorkotulojen yhteismäärä noin 660 - 730 milj. euron välillä vuosina 2013 - 2015.

Yhteisöjä, joille muodostui nettokorkomenoja, oli vuonna 2015 noin 98 200. Näistä noin 97 500 yhteisöllä nettokorkomenojen määrä oli enintään 500 000 euroa ja noin 700 yhteisöllä suurempi kuin 500 000 euroa. Suurempia kuin kolmen milj. euron nettokorkomenoja raportoi noin 200 yhteisöä.

Yhteisöjä, joille muodostui nettokorkomenoja etuyhteysveloista, oli vuonna 2015 noin 3 800. Näistä yhteisöistä noin 3 400 yhteisöllä kaikkien nettokorkomenojen määrä oli enintään 500 000 euroa, noin 400:lla suurempi kuin 500 000 euroa ja noin 200:lla suurempi kuin kolme milj. euroa.

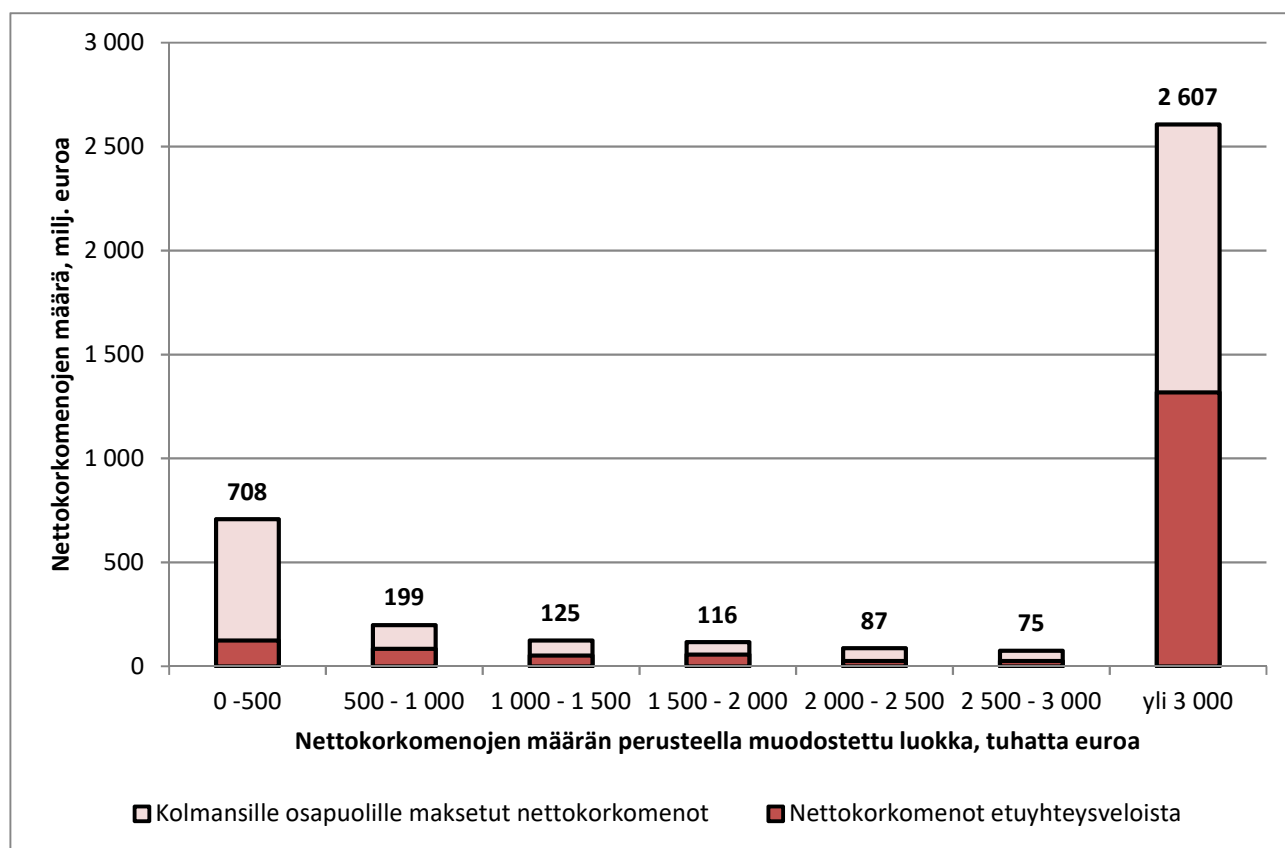
Uusien yrityslainojen keskimääräinen korkotasoa Suomessa on vaihdellut finanssikriisin jälkeen noin 1,5 prosentin ja kolmen prosentin välillä (kuvio 3). Valtaosan tästä ajasta uusien yrityslainojen korkotasoa on pysytellyt noin kahden prosentin tuntumassa Suomessa. Ajanjaksolla 2013 - 2015 uusien yrityslainojen korkotasoa oli korkeimmillaan joulukuussa 2013 (2,41 prosenttia) ja matalimmillaan helmikuussa 2013 (1,46 prosenttia). Uusien yrityslainojen keskimääräinen korkotasoa Suomessa on ollut 2010-luvulla matalampi kuin euroalueella keskimäärin ja suurin piirtein samaa tasoa esimerkiksi Ranskan ja Itävallan kanssa.

Kuvio 1. Uusien yritysloainojen keskimääräisen korkotason kehitys Suomessa ja eräissä euroalueen valtioissa huhtikuusta 2007 maaliskuuhun 2017.

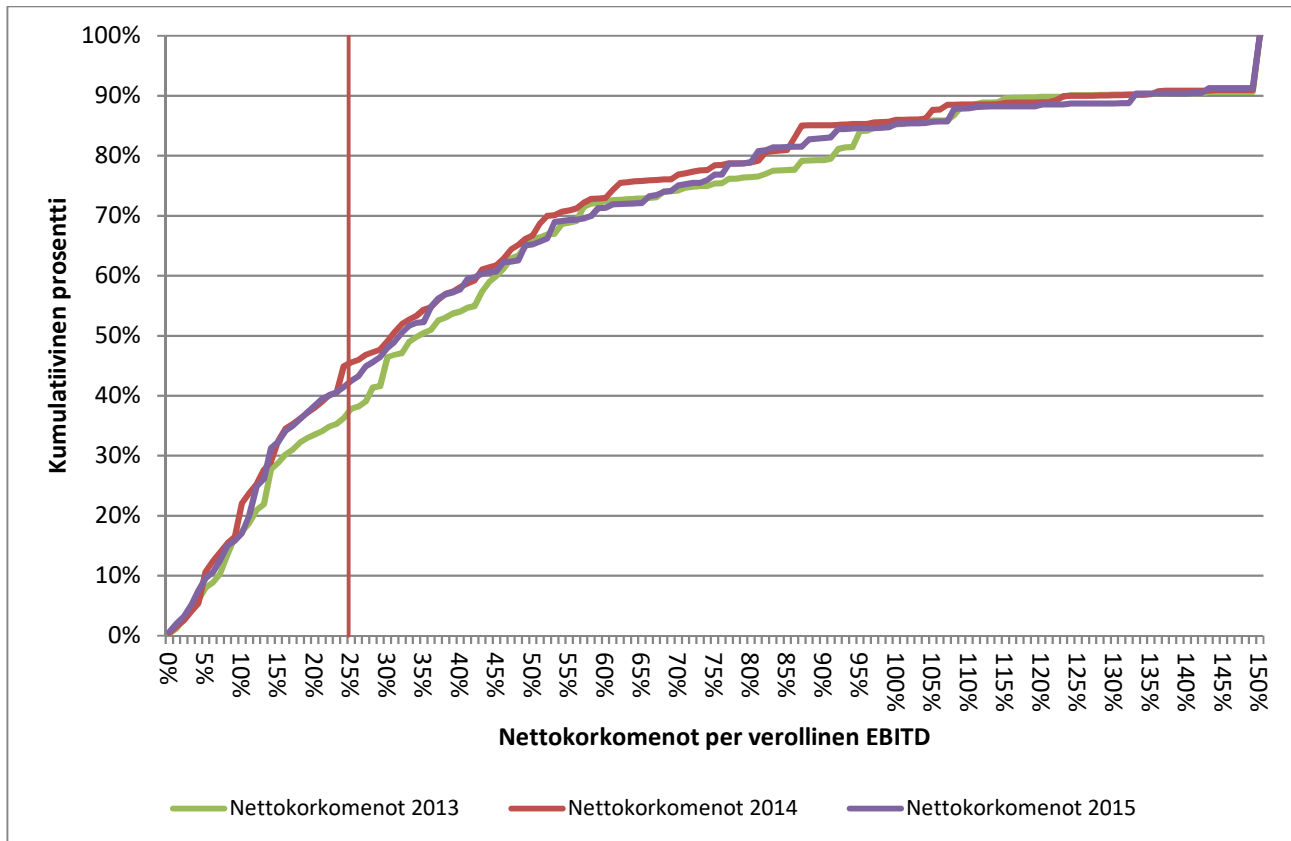
Valtaosa yhteisöjen yhteenlasketuista nettokorkomenoista Suomessa syntyy harvalukuisissa suurten nettokorkomenojen yhteisöissä. Vuonna 2015 noin 3 210 milj. euroa eli 82 prosenttia kaikista nettokorkomenoista syntyi yhteisöissä, joiden nettokorkomenojen määrä oli suurempi kuin 500 000 euroa (ks. kuvio 2). Noin 2 607 milj. euroa eli 67 prosenttia kaikista nettokorkomenoista puolestaan syntyi yhteisöissä, joiden nettokorkomenojen määrä oli suurempi kuin kolme milj. euroa. Myös etuyhteysveloista maksetut nettokorkomenot syntyvät pääosin harvalukuisissa suurten nettokorkomenojen yhteisöissä.

Myös etuyhteysveloista maksetut nettokorkomenot syntyvät pääosin harvalukuisissa suurten nettokorkomenojen yhteisöissä. Etuyhteysveloista maksettujen nettokorkomenojen yhteismäärä oli vuonna 2015 noin 1 688 milj. euroa. Tästä määrästä noin 1 564 milj. euroa eli noin 93 prosenttia syntyi yhteisöissä, joiden kaikkien nettokorkomenojen määrä oli suurempi kuin 500 000 euroa, ja 1 318 milj. euroa eli 78 prosenttia yhteisöissä, joissa kaikki nettokorkomenojen määrä oli suurempi kuin kolme milj. euroa.

Kuvio 2. Tietoja nettokorkomenojen ja etuyhteysveloista maksettujen nettokorkomenojen yhteismäärästä verovuonna 2015 luokiteltuna nettokorkomenojen määrän mukaan.

Valtaosa yhteisöjen yhteenlasketuista nettokorkomenoista verovuosina 2013 - 2015 muodostui yhteisöissä, joissa nettokorkomenojen määrä suhteutettuna elinkeinotoiminnan oikaistuun tulokseen (niin sanottu ”verotuksellinen EBITD”) oli yli 25 prosenttia (kuvio 3). Verovuonna 2013 nettokorkomenojen yhteismäärästä noin 62 prosenttia muodostui näissä yhteisöissä. Vastaavasti 38 prosenttia nettokorkomenoista muodostui yhteisöissä, joissa nettokorkomenojen ja elinkeinotoiminnan oikaistun tuloksen välinen suhde oli pienempi kuin 25 prosenttia. Verovuonna 2014 nettokorkomenoista noin 57 prosenttia syntyi yhteisöissä, joissa nettokorkomenojen suhde elinkeinotoiminnan oikaistuun tulokseen oli suurempi kuin 25 prosenttia, ja vuonna 2015 noin 54 prosenttia.

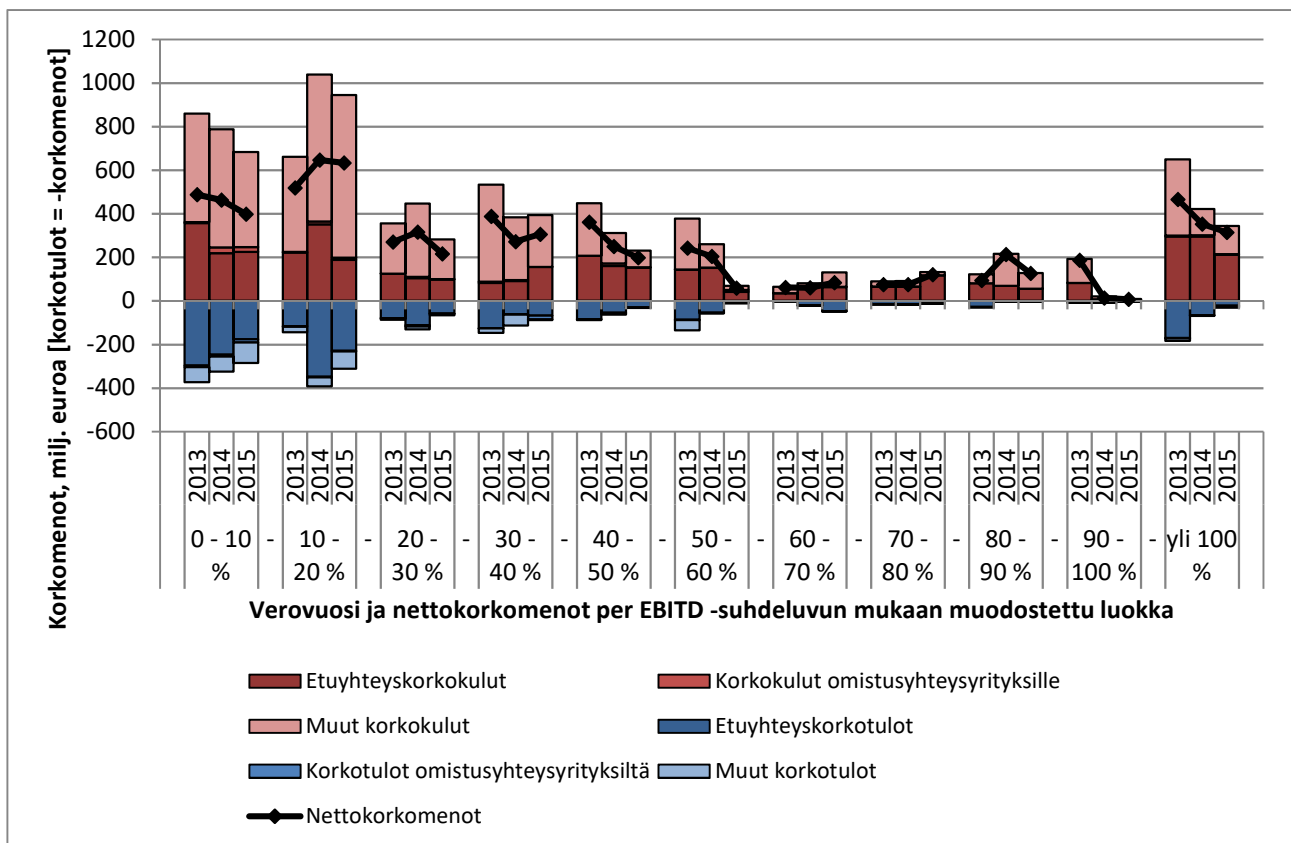

Kuvio 3. Nettokorkomenojen yhteismäärän kumulatiivinen jakautuminen verovuosina 2013 - 2015 nettokorkomenojen ja elinkeinotoiminnan oikaistun tuloksen välisen suhdeluvun mukaan

Yhteisöjä, joissa nettokorkomenojen määrä suhteessa elinkeinotoiminnan oikaistuun tulokseen oli suurempi kuin 25 prosenttia, oli lukumääräisesti vähän, vaikka valtaosa nettokorkomenoista muodostui kuvion 3 mukaan näissä yhteisöissä. Näiden yhteisöjen lukumääräinen osuus kaikista nettokorkomenoista raportoivista yhteisöistä oli noin 9 prosenttia kunakin vuonna ajanjaksolla 2013 - 2015. Nettokorkomenoista valtaosa syntyi konserneihin kuuluvissa yhteisöissä. Konserniyhtiöiden yhteenlasketujen nettokorkomenojen osuus kaikista suomalaisten yhteisöjen nettokorkomenoista oli noin 86 prosenttia vuonna 2013. Vuonna 2014 vastaava luku oli noin 77 prosenttia ja vuonna 2015 noin 72 prosenttia. 2015. Loppuosa nettokorkomenoista, eli 14 - 28 prosenttia tarkasteluvuodesta riippuen, muodostui konserneihin kuulumattomissa yksittäisissä yhteisöissä.

Kuviossa 4 esitetään tietoja suomalaisten konserniyhtiöiden korkomenojen ja -tulojen rakenteesta luokiteltuna verovuoden sekä nettokorkomenojen ja elinkeinotoiminnan oikaistun tuloksen välisen suhdeluvun mukaan muodostetun luokan perusteella. Havaitaan, että suhdeluvun mukaan muodostetuista luokista nettokorkomenoa syntyy eniten 0–10 prosentin ja 10–20 prosentin -luokissa. Merkittäviä nettokorkomenomääriä syntyy kuitenkin myös 20–50 prosentin suhdelukualueella sekä erityisen suuren suhdeluvun alueella, yli 100 prosenttia elinkeinotoiminnan oikaistusta tuloksesta. Pieniä nettokorkomenomääriä suhteessa muihin luokkiin syntyy 50–100 prosentin suhdelukualueella.

Korkomenoja etuyhteysveloista syntyy eniten 0–20 prosentin suhdeluvun alueella ja yli 100 prosentin suhdeluvun alueella (kuvio 4). Muissa suhdelukulu luokissa etuyhteisyriyksille maksettuja korkomenoja syntyy melko tasaisesti. Etuyhteysveloista maksettujen korkomenojen osuus kaikista korkomenoista on tyypillisesti suurempi suuren suhdeluvun kuin pienen suhdeluvun luokissa. Korkotuloja etuyhteysveloista taas syntyy lähinnä matalan suhdeluvun (0 - 20 %) alueilla ja jonkin verran myös keskisuuren 20–50 prosentin suhdeluvun alueella.

Kuvio 4. Suomalaisten konserniyhtiöiden korkomenojen ja -tulojen rakenne verovuosina 2013 - 2015 luokiteltuna verovuoden sekä nettokorkomenojen ja elinkeinotoiminnan oikaistun tuloksen välisen suhdeluvun mukaan muodostetun luokan perusteella.

Suomen nykyisen korkovähennysrajoituksen vaikutukset

Korkovähennysrajoitusta sovellettiin Suomessa ensimmäistä kertaa verovuonna 2014. Rajoitus perustuu yrityksen etuyhteisyriyksille maksamien nettokorkomenojen vähennyskelpoisen määrän rajoittamiseen. Rajoituksen muita keskeisiä ominaisuuksia ovat vähennyskelpoisten nettokorkomenojen rajaaminen euromääräisesti sekä yrityksen EBITD:n perusteella laskettuun prosenttiosuuteen perustuen. Verovelvollinen voi myös vaatia rajoituksesta vapautumista konsernitasevertailun perusteella.

Suomen nykyistä korkovähennysoikeuden rajoitusta sovellettiin verovuonna 2015 noin 180 yritykseen. Nämä yritykset olivat keskimäärin erittäin velkaisia. Verotuksen varallisuuslaskelman tietojen mukaan niiden velkojen suhde taseen loppusummaan oli keskimäärin yli 80 prosenttia. Valtaosa rajoituksen piirissä olevista yrityksistä kuului kotimaisiin tai ulkomaisiin monikansallisiin konserneihin. Pieni osa yrityksistä kuului täysin kotimaisiin konserneihin. Rajoituksen takia keskimäärin yli 50 prosenttia kyseisen noin 180 yrityksen joukon yhteenlasketuista nettokorkomenoista muodostui vähennyskelvottomaksi. Vähennyskelvottoman korkomenon yhteismäärä oli 634 milj. euroa verovuonna 2015. Vähennyskelvottomien korkomenojen suhde suomalaisten yhteisöjen yhteenlaskettuihin nettokorkomenoihin oli noin 17 prosenttia.

Toimialoista eniten vähennyskelvotonta korkomenoa muodostui liike-elämän palveluissa, rahoituksessa ja vakuutuksessa sekä teollisuudessa. Rajoituksen piirissä olevat rahoitus- ja vakuutus-toimialan yritykset ovat rahoitusalan holdingyhtiöitä ja muita sellaisia kyseisen toimialan yrityksiä, joilla ei ole esimerkiksi luotto- tai vakuutuslaitoksen statusta. Yrityksiä, jotka vaativat korkorajoitukseen sisältyvää niin sanottua konsernitasevapautusta, oli 96 verovuonna 2015. Näistä 67 yritykseen korkovähennysrajoitusta ei sovellettu konsernitasevapautuksen takia, ja rajoituksesta vapautui korkomenoa yhteensä noin 280 milj. euroa.

Suomen korkorajoituksen yhteenlaskettu laskennallinen verovaikutus edellä mainitun 180 yrityksen veroihin oli noin 127 milj. euroa. Yhteenlasketulla laskennallisella verovaikutuksella tarkoitetaan vähennyskelvottomiin korkomenoihin sitoutunutta veron määrää. Yhteisöjen ollessa kyseessä tämä veron määrä lasketaan kertomalla yhteisöverokanta (20 prosenttia) vähennyskelvottoman korkomenon yhteismäärällä.

Yhteenlasketusta laskennallisesta verovaikutuksesta vain noin 27 milj. euroa kohdistui verovuoden 2015 veroihin, sillä valtaosalla rajoituksen piirissä olleista yrityksistä liiketoiminta oli tappiollista verovuonna 2015. Tappiollisten yritysten osalta rajoitus supistaa seuraaville verovuosille siirtyvien vähennyskelpoisten tappioiden määrää. Siirtyvien tappioiden supistuminen lisää näiden yritysten veroja myöhemmin, kun yritystoiminta on taas voitollista. Tältä osin korkovähennysrajoituksen vaikutus verokertymään jaksottuu useammalle vuodelle.

Rajoituksen käyttäytymisvaikutusten osalta hallituksen esityksissä (HE 146/2012 vp) ja (HE 185/2013 vp) arvioitiin etukäteen, että korkovähennysrajoitus ehkäisisi verosuunnittelua korkovähennysten avulla. Vähennyskelvottoman korkomenon välttämiseksi monikansalliset konsernit sopeuttaisivat rajoituksen seurauksena rahoitusrakennettaan ja verosuunnitteluaan. Rajoituksella arvioitiin myös olevan vaikutuksia konserniavustuksena maksettaviin voiton määriin. Käyttäytymisreaktioiden arviointia pidettiin kuitenkin hallituksen esityksissä vaikeana tehtävänä reaktioiden yritys- ja tapauskohtaisen luonteen takia. Rajoituksen mahdollisista investointivaikutuksista ei hallituksen esityksissä esitetty arvioita. Talousteorian perusteella korkomenojen vähennyskelpoisuutta koskevilla rajoituksilla voi olla investointien rahoitusedellytyksiä heikentäviä vaikutuksia, koska korko-

menojen vähennyskelvottomuus kiristää verotusta ja siten kohottaa investoinnilta edellytettyä tuotovaatimusta. Koska Suomen korkorajoitus kuitenkin koskee vain etuyhteyskorkomenojen vähentämistä, investointivaikutuksia aiheutuisi teorian mukaan tilanteissa, joissa investointien marginaalinen rahoituslähde on etuyhteyslainat. Tilannetta, jossa investoinnin rahoituksen kannalta olisi ratkaisevaa, saako investoinnin rahoittava yhtiö etuyhteyslainan toiselta konsernin yhtiöltä vai ei, voidaan pitää poikkeuksellisenä Suomen kaltaisessa kehittyneessä taloudessa. Tästä syystä Suomen korkorajoituksen investointivaikutusten voidaan otaksua olevan pieniä teoriaan perustuvan ennako-odotuksen perusteella.

2 Esityksen tavoitteet ja ehdotetut muutokset

2.1 Tavoitteet

Ehdotetun sääntelyn tavoitteena on turvata Suomen veropohjaa nykyistä laajemmalla korkorajoitussääntelyllä siten, että sääntelyssä otetaan huomioon myös yritystoiminnan edellytysten turvaaminen. Esityksen tavoitteena on myös muuttaa Suomen verolainsäädäntöön nykyisin sisältyvää korkovähennysoikeuden rajoittamista koskevaa säännöstä siten, että se vastaisi veron kiertämisen estämistä koskevan direktiivin mukaista korkovähennyksen rajoittamista koskevaa säännöstä.

Sääntelyn tarkoituksena on ehkäistä verotuottojen kannalta merkityksellistä korkovähennyksiin liittyvää aggressiivista verosuunnittelua. Tarkoituksena on myös säätää korkovähennysrajoituksen kokonaisuudesta siten, että yrityksille jää mahdollisuus järjestää yritystoiminnan rahoitus usealla eri tavalla. Aggressiivisen verosuunnittelun ehkäiseminen ja toisaalta yritystoiminnan edellytyksiä tukeva ja kilpailukykyinen tuloverojärjestelmä eivät ole toisiaan pois sulkevia tavoitteita.

2.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Direktiivin korkovähennysrajoitusta koskeva sääntely on malliltaan tuloslaskelmaan perustuva yleinen rajoitus, joka teknisesti vastaa pääosin Suomen nykyistä korkovähennysrajoitusta, mutta poikkeaa siitä muutamissa yksityiskohdissa. Direktiivin toimeenpanon yhteydessä sääntelyn mallia ei ole tarpeellista muuttaa, jolloin toteuttamisvaihtoehdot muodostuvat yksityiskohtia koskevista ratkaisuista.

Kansallisen korkovähennysrajoituksen sopeuttaminen direktiivin mukaiseksi ei sellaisenaan edellyttäisi toteuttamisvaihtoehtojen selvittelyä tässä esityksessä muilta kuin kansallisen sääntelyn ja direktiivin eroja koskevin osin. Korkovähennysrajoitus on kuitenkin yksi yritysten tuloverojärjestelmän merkittäviä säännöksiä, minkä vuoksi tässä esityksessä on arvioitu nykyistä sääntelyä, sen vaikutuksia ja muutostarpeita laajemmin.

Direktiivin sääntely sisältää pakollisen minimisääntelyn lisäksi lukuisia optioita, jotka jäsenvaltio voi sisällyttää kansalliseen sääntelyynsä. Toisaalta jäsenvaltio voi kansallisesti säätää direktiivin minimisääntelyä tiukemman rajoituksen. Jos jäsenvaltio ottaa käyttöön direktiivin sallimia optioita eli vapaaehtoisia poikkeuksia rajoituksesta, näistä voidaan säätää enintään direktiivissä säädettyjen ehtojen laajuudessa.

Taulukko 2. Direktiivin sääntelyn sisältö verrattuna nykyisen kansallisen sääntelyn sisältöön.

Ehdon luonne	Direktiivi	Nykyinen sääntely
Pakollinen minimisääntely	Rajoitus koskee yhteisöverovelvollisia ja kaikkia tulolähteitä.	Rajoitus ei koske henkilökohtaisen ja maatalouden tulolähteitä.
Pakollinen minimisääntely	Rajoituksessa on otettava huomioon direktiivin mukaiset käsitteiden määritelmät.	Rajoitukseen sisältämät määritelmät poikkeavat osin direktiivistä.
Pakollinen minimisääntely	Rajoitus koskee sekä etuyhteystilanteissa että etuyhteysosapuolille maksettuja korkomenoja.	Rajoitus ei koske etuyhteysosapuolille maksettuja korkomenoja.
Pakollinen minimisääntely	Vähennyskelpoisten korkomenojen määrä enintään 30 % EBITDA:sta.	Vähennyskelpoisten korkomenojen määrä on 25 % EBITD:sta.
Vapaaehtoinen poikkeus	Rajoituksen ulkopuolelle voidaan jättää 3 milj. euron suuriset nettokorkomenot. Direktiivi sallisi, että kyseinen määrä jätetään rajoituksen ulkopuolelle, vaikka nettokorkomenojen kokonaismäärä ylittäisi 3 milj. euroa (niin sanottu safe harbour -säännös).	Rajoituksen ulkopuolelle on jätetty 500 000 euron suuriset nettokorkomenot, jos nettokorkomenojen kokonaismäärä on enintään 500 000 euroa.
Vapaaehtoinen poikkeus	Rajoituksen ulkopuolelle voidaan jättää direktiivissä määritellyt itsenäiset yritykset.	Rajoituksen ulkopuolelle on ajatuksellisesti jätetty itsenäiset yritykset, koska rajoitus kohdistuu vain etuyhteystilanteissa maksettuihin korkomeneihin.
Vapaaehtoinen poikkeus	Rajoituksen ulkopuolelle voidaan jättää niin sanotut infrastruktuurihankkeet.	Rajoitus koskee myös infrastruktuurihankkeita.
Vapaaehtoinen poikkeus	Rajoituksen ulkopuolelle voidaan jättää korkomenot, jotka ovat syntyneet ennen 17.6.2016 otetuista lainoista ellei lainan tiettyjä ehtoja ole muutettu.	Rajoitus koskee kaikkia etuyhteyslainoja ilman aikarajoituksia.
Vapaaehtoinen poikkeus	Rajoituksen ulkopuolelle voidaan jättää direktiivissä määritellyt rahoitusalan yritykset.	Rajoituksen ulkopuolelle on jätetty tietyt rahoitusalan yritykset ja eräiltä osin niiden kanssa samaan konserniin kuuluvat yritykset.
Vapaaehtoinen poikkeus	Rajoituksen ulkopuolelle voidaan jättää tilanteet, joihin voidaan soveltaa niin sanottua tasevapautussäännöstä.	Rajoituksen ulkopuolelle on jätetty tilanteet, joihin soveltuu niin sanottu tasevapautussäännös, joka teknisesti poikkeaa direktiivin määräyksestä.
Vapaaehtoinen poikkeus	Vähennyskelpoisen koron ja EBITDA:n määrä on mahdollista laskea yksittäisten yhtiöiden tai konsernin tasolla.	Vähennyskelpoinen korko ja sen laskentapohja lasketaan yksittäisen yhtiön tasolla (ei konsernikohtaisesti).
Vapaaehtoinen poikkeus	Vähennyskelvottomat korkomenot ja käyttämätön EBITDA voidaan jaksottaa useammalle vuodelle.	Vähennyskelvottomat korkomenot voidaan jaksottaa seuraaville verovuosille.

Toteuttamisvaihtoehdot pakollisten määräysten osalta

Direktiivistä seuraa, että Suomen kansalliseen korkovähennysrajoitusta koskevaan sääntelyyn on sisällytettävä direktiivissä pakolliseksi määrätyt ehdot, jotka puuttuvat nykyisestä sääntelystä. Puuttuvien määräysten osalta nykyistä kansallista sääntelyä olisi muutettava direktiivin ehtojen mukaisesti. Tämä merkitsee rajoituksen soveltamisalan laajentumista ja kiristymistä verrattuna nykyiseen sääntelyyn.

Siltä osin kuin direktiivin pakolliset määräykset sisältyvät kansalliseen sääntelyyn jo nykyisin, kansallista sääntelyä ei ole direktiivistä johtuen välttämätöntä muuttaa, koska sääntely ei näiltä osin ole direktiiviä lievempi. Pakollisten määräysten osalta kansallisessa täytäntöönpanossa on liikkumavaraa vähennyskelpoisten korkomenojen prosentuaalista enimmäismäärää koskevassa ehdossa. Sääntelyä olisi mahdollista kiristää nykyisestä 25 prosentista alaspäin tai keventää enintään 30 prosenttiin saakka. Vaikutusarvioinneissa on tarkasteltu yhteisöjen nettokorkomenojen määrää prosentti-luokittain ja erotellen etuyhteystilanteissa maksetut nettokorkomenot muista kuin nettokorkomenoista. Tarkastelussa on havaittu, että euromääräisesti nettokorkomenojen kokonaismäärä on suurin suhdeluvun ollessa alle 20 prosenttia. Nettokorkomenojen kokonaismäärä on merkittävä myös 20 - 50 prosentin suhdelukualueella. Etuyhteysveloista maksettujen korkomenojen osuus kaikista korkomenoista on tyypillisesti suurempi suuren suhdeluvun kuin pienen suhdeluvun luokissa. Nettokorkomenojen yhteisökohtaisessa euromääräisessä tarkastelussa on havaittu, että nettokorkomenoja muodostui vuonna 2015 noin 98 500 yhteisölle ja näistä noin 97 500 yhteisöllä nettokorkomenojen yhteismäärä oli alle 500 000 euroa.

Vaikutusarvioinnin perusteella vähennyskelpoisten korkomenojen prosentuaaliseksi rajaksi nykyisessä sääntelyssä asetettu 25 prosenttia merkitsee, että rajoitus painottuu tilanteisiin, joissa etuyhteysveloista maksettujen korkomenojen osuus on suurempi kuin ulkopuolisille maksettujen korkomenojen osuus. Asetettu prosenttiraja merkitsee myös sitä, että rajoituksen ulkopuolelle rajautuu kappalemääräisesti paljon yrityksiä, joilla yritysکوhtainen nettokorkomenon määrä ei euromääräisesti ole suuri. Nykyisessä säännöksessä asetettu prosenttiraja on perusteltu säännöksen tehokkaan kohdistamisen sekä hallinnollisen yksinkertaisuuden kannalta. Vaikutusarvioinnin perusteella ei voida päätellä, että jokin muu prosenttiraja olisi nykyistä tarkoituksenmukaisempi.

Toteuttamisvaihtoehdot vapaaehtoisten määräysten osalta

Korkorajoitussääntelyssä on jatkossa sovitettava yhteen nykyinen, soveltamisalallaan pääosin hyvin toimiva rajoitus ja toisaalta direktiivin pakollisista ehdoista johtuva rajoituksen laajentaminen ja siitä aiheutuvat seuraukset. Direktiivin minimi-luonteesta johtuen sovitus on tehtävä direktiivin sallimien optioiden puitteissa.

Direktiivin vapaaehtoiset poikkeukset merkitsevät lievennyksiä direktiivin soveltamisalaan. Poikkeukset voivat kansallisesti olla perusteltuja säännöksen toimivuuden ja tarkoituksenmukaisuuden takia. Niiden avulla rajoitus voidaan paremmin kohdistaa tarkoituksensa mukaisesti tilanteisiin, joissa isoja veroetuja tyypillisesti tavoitellaan ja jättää muut tilanteet ulkopuolelle.

Direktiivin sääntely huomioon ottaen kaikki nykyisen sääntelyn sallimat poikkeukset olisi mahdollista säilyttää pääpiirteittäin, koska ne eivät ylitä direktiivin sallimien optioiden laajuutta. Toisaalta poikkeuksia olisi myös mahdollista laajentaa tai kaventaa sekä laadullisesti että määrällisesti.

Nykyiseen kansalliseen sääntelyyn sisältyvät poikkeukset ja niiden sisältö on kansallisin perustein harkittu tarkoituksenmukaisiksi rajoitusta säädettäessä. Nykyisen korkovähennysrajoitusta koskevan sääntelyn on edellä arvioitu toteuttavan tavoitteitaan hyvin ja oikeasuhtaisesti lukuun ottamatta niin sanottua tasevapautussäännöstä. Nykyistä kansallista sääntelyä sellaisenaan ei olisi tarvetta huojentaa esimerkiksi poikkeuksia laajentamalla.

Direktiivi laajentaa korkorajoituksen soveltamisalaa verrattuna nykyiseen kansalliseen säännökseen. Direktiivin täytäntöönpanossa on tarve harkita optioita erityisesti sen vuoksi, että rajoitusta sovellettaisiin jatkossa myös ulkopuolisilta otettuihin lainoihin. Direktiivi kiristää erityisesti tilanteita, joissa muille kuin etuyhteysosapuolille on maksettu korkoja. Nämä tilanteet ovat kokonaan nykyisen rajoituksen ulkopuolella. Direktiivi ei kiristä yhtä merkittävästi etuyhteystilanteita, koska näiden osalta rajoitus laajenee ainoastaan korkomenon määritelmän ja tulolähteiden osalta. Lisäksi etuyhteystilanteita koskeva rajoitus kiristyisi etuyhteysmääritelmää muutettaessa.

Nykyinen säännös on perustunut siihen, että laina- ja korkojärjestelyillä verohyötyjä on yleensä tavoiteltu elinkeinotulolähteessä etuyhteystilanteissa. Edellä mainittujen seikkojen valossa korkovähennysrajoituksen kansallisessa toteutuksessa voidaan harkita myös erilaista sääntelyä etuyhteysosapuolille ja toisaalta muille kuin etuyhteysosapuolille maksettujen korkomenojen osalta. Etuyhteydessä oleville osapuolille maksettuihin korkomenoihin sovellettaisiin tällöin pääosin nykyistä rajoitusta vastaavaa säännöstä. Muille kuin etuyhteysosapuolille maksettuihin korkomenoihin sovellettaisiin nykyistä rajoitusta vastaavaa säännöstä kevennettynä. Etuyhteysosapuolille ja muille kuin etuyhteysosapuolille maksettujen korkomenojen erilainen kohtelu olisi perusteltua, kun nykyinen sääntely on omalla soveltamisalallaan toimiva ja toisaalta ulkopuolisilta otettujen lainojen osalta kyse on täysin uudesta rajoituksesta, jota kansallisesti ei ole aiemmin pidetty tarpeellisena.

Alaraja vähennyskelpoisille korkomenoille

Nykyisen kansallisen korkorajoitussäännöksen mukaan nettokorkomenot voidaan vähentää, jos ne ovat verovuonna enintään 500 000 euroa. Rajoitusta sovelletaan nettokorkomenojen määrään kokonaisuudessaan, kun nettokorkomenot ylittävät 500 000 euroa. Direktiivi sallii verovuonna enintään kolmen milj. euron suuristen nettokorkomenojen vähentämisen. Direktiivi sallii lisäksi, että nettokorkomenot ovat vähennettävissä säädettyyn euromäärään asti ja rajoitusta sovelletaan vain euromäärän ylittävään osaan nettokorkomenoista.

Euromääräisen raja asettaminen on nykyisessä kansallisessa säännöksessä perustunut tarpeeseen rajoittaa säännöksen soveltamisesta Verohallinnolle ja verovelvollisille aiheutuvaa työtä. Nykyinen säännös on toteuttanut tätä tavoitetta hyvin. Säännöksen vaikutuksia verovuodelta 2015 arvioitaessa kävi ilmi, että yhteisöjen nettokorkomenojen määrä oli 99,5 prosentissa tapauksia enintään 500 000 euroa. Etuyhteyskorkomenoja tarkasteltaessa nettokorkomenojen määrä alitti eurorajan 89,5 prosentissa tapauksia. Samalla on todettu, että valtaosa nettokorkomenojen määrästä on syntynyt harvakuksissa suurten nettokorkomenojen yhteisöissä. Vuonna 2015 noin 82 prosenttia kaikista nettokorkomenoista syntyi yhteisöissä, joiden nettokorkomenojen määrä oli suurempi kuin 500 000 euroa. Noin 67 prosenttia näistä syntyi yhteisöissä, joiden nettokorkomenojen määrä oli suurempi kuin kolme milj. euroa. Etuyhteystilanteissa nettokorkomenoista noin 93 prosenttia syntyi yhteisöissä, joiden nettokorkomenojen määrä oli suurempi kuin 500 000 euroa ja noin 78 prosenttia yhteisöissä, joissa nettokorkomenojen määrä oli suurempi kuin kolme milj. euroa.

Säännökseen liittyvän hallinnollisen taakan keventäminen olisi perusteltua myös jatkossa. Nykyinen euromääräinen raja on tiukempi kuin direktiivin säännös ja se olisi mahdollista säilyttää. Euromääräinen raja edesauttaa myös sääntelyn kohdentamista direktiiviin tavoitteiden mukaisesti merkittävimpiin veroetuihin.

Direktiivin myötä sääntely kiristyy ja ulottuu jatkossa myös muilta kuin etuyhteysosapuolilta otettujen velkojen korkoihin, mitä ei aiemmin kansallisessa sääntelyssä pidetty tarpeellisena. Uuden rajauksen yritysrahoitukselle aiheuttaman rasituksen keventämiseksi sääntelyssä voitaisiin harkita rajan asettamista kolmeen milj. euroon ja rajan säätämistä siten, että nettokorkomenojen määrän ylittäessä rajan, korkomenojen vähentämistä rajoitettaisiin vain ylimenevältä määrältä. Edellä kuvattun vaikutusarvioinnin perusteella raja asettuisi luontevasti joko 500 000 euroon tai kolmeen milj. euroon. Vaikutusarvioinnin perusteella ei voida päätellä, että jokin muu raja-arvo näiden kahden välistä olisi parempi.

Itsenäiset yritykset

Nykyinen kansallinen korkorajoitus soveltuu vain etuyhteysosapuolten välisiin korkomenoihin, joten nykyinenkään sääntely ei käytännössä sovellu itsenäisiin yrityksiin. Direktiivin johdosta korkorajoitus ulottuu jatkossa myös muille kuin etuyhteysosapuolille maksettuihin korkoihin, mistä johtuen myös itsenäiset, esimerkiksi konserneihin kuulumattomat, yritykset tulevat rajoituksen piiriin. Direktiivi sallii itsenäisten yritysten jättämisen korkorajoitussäännöksen ulkopuolelle, mutta termiin kytkeytyvät etuyhteyden määritelmä poikkeaa nykyisestä kansallisesta sääntelystä.

Itsenäisellä yrityksellä tarkoitetaan direktiivissä verovelvollista, joka ei ole osa liikekirjanpidollista konsernia ja jolla ei ole etuyhteydessä olevaa yritystä tai kiinteää toimipaikkaa. Liikekirjanpidollisella konsernilla tarkoitetaan kaikista niistä yksiköistä koostuvaa konsernia, jotka on täysimääräisesti sisällytetty kansainvälisten tilinpäätösstandardien tai jäsenvaltion kansallisen tilinpäätösjärjestelmän mukaisesti laadittuun konsernitilinpäätökseen. Etuyhteydessä olevalla yrityksellä tarkoitetaan yritystä, jossa verovelvollisella on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus äänioikeuksista tai pääomasta taikka oikeus saada vähintään 25 prosenttia kyseisen yksikön voitoista. Etuyhteys on direktiivin mukaan olemassa myös silloin, kun luonnollisella henkilöllä tai yrityksellä suoraan tai välillisesti on vähintään 25 prosentin osuus verovelvollisen äänioikeuksista tai pääomasta tai oikeus saada vähintään 25 prosenttia verovelvollisen voitoista. Jos luonnollisella henkilöllä tai yrityksellä on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus verovelvollisesta ja yhdestä tai useammasta yrityksestä, kaikki asianomaiset yritykset, verovelvollinen mukaan lukien, katsotaan etuyhteydessä oleviksi yrityksiksi.

Edellä oleva direktiivin 2 artiklaan perustuva etuyhteyden määritelmä poikkeaa nykyisen kansallisen korkorajoitussäännöksen etuyhteysmääritelmästä. Itsenäisen yrityksen poikkeaman perustuessa direktiivin nimenomaiseen säännökseen on säännöstä sovellettaessa noudatettava myös poikkeamaan keskeisesti liittyvää direktiivin määritelmää etuyhteydestä. Direktiiviin sisältyvä määritelmä on pienemmän prosenttimääräisen vaatimuksen vuoksi kireämpi kuin nykyiseen kansalliseen säännökseen sisältyvä etuyhteyden määritelmä. Lisäksi direktiivi on kireämpi, koska myös luonnollista henkilöä voidaan pitää etuyhteydessä olevana osapuolena.

Itsenäisten yritysten jättäminen korkovähennysrajoituksen ulkopuolelle perustuu direktiivin mukaan siihen, että laina- ja korkojärjestelyillä verohyötyjä tavoitellaan yleensä etuyhteystilanteissa. Direktiivin kohteena olevan korkoihin liittyvän veron välttämisen riski on itsenäisillä yrityksillä rajallinen

verrattuna konserniyrityksiin. Vaikutusarvioinneissa on havaittu, että vuonna 2015 suomalaisten yhteisöjen nettokorkomenoista noin 72 prosenttia muodostui konserniyhtiöiden nettokorkomenoista. Itsenäisiä yrityksiä koskeva poikkeama edesauttaa myös säännöksestä johtuvan hallinnollisen taakan keventämistä. Rajoituksen ulkopuolelle jäisi tällöin runsaasti esimerkiksi asunto-osakeyhtiöitä. Itsenäisen yrityksen poikkeamasta on näistä syistä perusteltua säätää nimenomaisesti uudessa korkorajoitussäännöksessä.

Infrastruktuurihankkeet

Nykyistä kansallista korkorajoitussäännöstä sovelletaan rahoitusalan yhtiöitä lukuun ottamatta kaikenlaiseen toimintaan. Säännökseen ei sisälly esimerkiksi julkisia infrastruktuurihankkeita koskevaa poikkeusta. Direktiivin mukaan korkorajoituksen ulkopuolelle voidaan jättää pitkän aikavälin julkiset infrastruktuurihankkeet, joilla tuotetaan, kehitetään, käytetään tai ylläpidetään laajamittaista omaisuutta, jonka jäsenvaltio katsoo olevan yleisen edun mukainen. Direktiiviin sisältyy tältä osin kuitenkin maininta valtioneuvoston päätösten huomioon ottamisesta.

Direktiivi ei sisällä edellä kuvattua tarkempaa määritelmää infrastruktuurihankkeelle. Yllä oleva määritelmä sisältää samoja elementtejä kuin elinkeinoverolain 19 a ja 27 c §:ssä tarkoitettu elinkaarihanke. Elinkaarihankkeita on toteutettu useissa EU-maissa. Kansainvälisesti elinkaarihankkeita vastaavat niin kutsutut PPP-hankkeet (Public Private Partnership). Lainsäädännön linjakkuus edellyttäisi, että korkovähennysrajoitukseen mahdollisesti lisättävä infrastruktuurihankkeen määritelmä vastaisi verotuksessa jo muutoin noudatettavan elinkaarihankkeen määritelmää ottaen huomioon direktiivin asettamat ehdot koskien julkista luonnetta ja yleistä etua.

Elinkaarihankkeeksi kutsutaan hanketta, jossa yksityinen yritys vastaa julkisen sektorin käyttöön tulevan kohteen, esimerkiksi moottoritien, suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta ennalta määrätyn ajan. Hankkeen toteuttavan yrityksen vastuulla voi olla myös hankkeen rahoitus. Elinkaarihankkeessa toteutettavan kohteen ylläpitovastuuriski on sopimusajan lähtökohtaisesti palvelut luovuttavalla yrityksellä. Tyypillisessä elinkaarimallissa julkinen sektori maksaa yksityiselle yritykselle palvelumaksua, jonka suuruus määräytyy yleensä kohteen käytön tai käytettävyyden mukaan.

Elinkeinoverolain 19 a §:ssä on erityissäännös koskien kokonaishoitopalvelun luovuttamisesta saatujen tulojen jaksottamista valtion väylä- ja ratahankkeissa. Erityissäännöksen nojalla hankkeessa palveluntuottajana toimivan yrityksen yleisen tien tai rautatien suunnittelu-, rakentamis- ja kunnossapitopalvelusta eli kokonaishoitopalvelusta valtiolta saamasta korvauksesta luetaan elinkeinoverotuksessa veronalaiseksi tuloksi sopimuskauden aikana kunakin verovuonna määrä, joka vastaa vuoden aikana toteutuneiden liikennesuoritteiden määrää. Kysymyksessä on poikkeussäännös, sillä yleissäännösten nojalla esimerkiksi tien rakentamispalvelu katsotaan luovutetuksi viimeistään tien käyttöönottohetkellä, ja kauppahinta on veronalaista tuloa luovutushetkellä. Vastaavasti elinkeinoverolain 27 c §:ssä on kokonaishoitopalveluun liittyvien kulujen jaksotusta koskeva erityissäännös,

jonka erona yleissäännöksiin on, että tien tai rautatien hankintamenoa ei vähennetä käyttöönottohetkellä, vaan se voidaan jaksottaa sopimuksen kestoajalle samaan tapaan kuin kokonaishoitopalvelusta valtiolta saadut suorituksetkin. Arvonlisäverolaissa (1501/1993) on vastaavasti erityissäännökset kokonaishoitopalvelun luovutuksen verollisuudesta sekä veron suorittamisvelvollisuuden syntymisajankohdasta.

Kokonaishoitopalvelua koskevia erityissäännöksiä sovelletaan vain valtion väylähankkeisiin. Osa elinkaarimallilla toteutettavista hankkeista, kuten kuntien kaikki hankkeet, jäävät nykyisin säännösten soveltamisalan ulkopuolelle. Jos elinkaarihankkeeseen ei sovelleta elinkeinoverolain ja arvonlisäverolain erityissäännöksiä, siihen sisältyvät rakentamispalvelut on verotuskäytännössä katsottu itsenäisiksi suorituksiksi, joihin sovelletaan tuloverotuksessa tulojen ja menojen jaksottamisen ja arvonlisäverotuksessa veron suorittamisvelvollisuuden syntymisajankohdan osalta yleisiä säännöksiä. Tämä johtaa siihen, että verosäännökset eivät vastaa hankkeen taloudellista todellisuutta, koska verotuksessa tulot ja menot sekä veron suorittamisvelvollisuus realisoituvat tiettyjen hyödykkeiden kohdalla eri aikaan kuin hankkeen toteuttaja saa niistä sopimuksen mukaisen korvauksen. Ajallinen ero esimerkiksi rakennusten osalta voi olla useita vuosia tai kymmeniä vuosia. Tästä johtuen verotusta varten tulon ja veron määrä joudutaan arvioimaan etukäteen. Mikäli arvio myöhemmin osoittautuu virheelliseksi, voi arvion korjaaminen olla hankalaa esimerkiksi verotuksen oikaisua koskevien määräaikaisten johdosta. Vähintäänkin hankkeen toteuttajalle aiheutuu elinkaarisopimukseen verrattuna ennaikaisesta veronmaksusta ylimääräisiä rahoituskustannuksia.

Eduskunnalle on annettu lokakuussa hallituksen esitys (HE 155/2017 vp), jolla mahdollistettaisiin elinkaarihankkeiden tai sitä vastaavien muiden kokonaishoitopalveluhankkeiden toteuttaminen myös muille kuin valtiolle. Hallituksen esityksen mukaan verosäännösten soveltamisala laajennettaisiin lisäksi kattamaan myös muuntotyypisiä hankkeita kuin väylähankkeita. Hankkeet voisivat olla uudisrakennushankkeiden lisäksi myös peruskorjaushankkeita. Kokonaishoitopalvelun tilaaja ja hankkija voisi valtion lisäksi olla mikä tahansa taho, esimerkiksi kunta, kuntayhtymä tai maakunta taikka yksityinen yritys.

Infrastruktuurihankkeet eli elinkaarihankkeet ovat tyypillisesti laajoja ja rahamääräisesti kalliita hankkeita, joissa velkarahoitus on merkittävässä asemassa. Elinkeinoverolakiin ja arvonlisäverolakiin on otettu hankkeita koskevat erityissäännökset, jotta erityisesti julkisten hankkeiden kustannukset olisivat rajatut ja paremmin hallittavissa. Korkorajoitussäännöksen soveltaminen näitä hankkeita toteuttavien yritysten verotuksessa lisäisi todennäköisesti hankkeiden kustannuksia.

Nykyinen korkorajoitussäännös on sovellettu myös elinkaarihankkeita toteuttavien yhtiöiden verotukseen. Yhtiöitä on ollut vuosina 2014 ja 2015 kolme ja näistä yhden verotuksessa on sovellettu rajoitusta. Elinkaarihankkeiden rahoituksessa painottuu tavallisesti vieras pääoma, minkä vuoksi yhtiöillä on runsaasti korkomenoja. On kuitenkin mahdollista, että säännöstä ei sovelleta näiden verotuksessa esimerkiksi etuyhteysedellytyksen jäätyä täyttymättä.

Infrastruktuurihankkeita toteuttavien yritysten jättäminen korkovähennysrajoituksen ulkopuolelle tarkoittaisi näille yrityksille veroetua verrattuna yrityksiin, jotka toteuttavat vastaavia hankkeita, mutta joihin määritelmä ei sovellu. Direktiivistä johtuen korkovähennysrajoituksen ulkopuolella olisivat käytännössä vain julkisia hankkeita toteuttavat yritykset, jolloin direktiivin määritelmä on suppeampi kuin elinkaarihankkeen määritelmä edellä mainitussa hallituksen esityksessä. Korkovähennysrajoitus on Suomen verojärjestelmässä osa yleistä sääntelyä, josta tehtyjä poikkeuksia on arvioitava myös valtiontuen näkökulmasta. Tällainen poikkeussäännös voisi olla hyväksyttävä, jos sitä voidaan perustella viitejärjestelmän luonteella ja yleisellä rakenteella.

Nykyinen kansallinen korkorajoitussäännös ei sisällä infrastruktuurihankkeiden poikkeamaa. Hankkeen julkinen luonne ei sinänsä estä palveluntarjoajaa suunnittelemasta konserni- ja rahoitusrakennettaan siten, että se voisi toimia korkoihin liittyvän verosuunnittelun eduksi. Korkovähennysrajoitukseen mahdollisesti sisällytettävän infrastruktuurihankkeiden poikkeamaan sisältyisi ilmeinen valtiontukiongelman, kun vastaavia yksityisiä hankkeita toteuttavat yritykset eivät kuuluisi poik-

keaman piiriin. Infrastruktuurihankkeita koskevasta mahdollisesta poikkeussäännöksestä käydään keskustelu EU:n komission kanssa, eikä säännösluonnosta ole tässä vaiheessa sisällytetty ehdotukseen.

Vanhoja lainoja koskeva suojasäännös

Direktiivin mukaan korkovähennysrajoituksen ulkopuolelle voidaan jättää nettokorkomenot, jotka kertyvät lainoista, jotka on otettu ennen 17 päivänä kesäkuuta 2016. Poikkeussäännös ei saa kuitenkaan ulottua näiden lainojen myöhempiin muutoksiin.

Suomessa on jo ennen direktiiviä sovellettu kansallista korkorajoitussäännöstä, joten edellä tarkoitettu suojasäännös voisi koskea lähinnä direktiivin johdosta säädettäviä rajoituksen tiukennuksia. Käytännössä tämä tarkoittaisi erityisesti kolmansien osapuolten välisten korkomenojen vähennyskelpoisuuden rajoittamista.

Poikkeuksen soveltaminen edellyttäisi sen määrittelemistä, milloin laina katsotaan otetuksi ja milloin muutetuksi. Lisäksi soveltaminen edellyttäisi sen määrittelemistä, millaisia muutoksia säännöksessä tarkoitetaan. Poikkeussäännöksen soveltamisessa ilmenisi todennäköisesti merkittäviä tulkinallisia ongelmia.

Direktiiviin perustuvien kansallisten säännösten soveltamisen edellytetään alkavan vasta vuoden 2019 alusta eli noin kaksi ja puoli vuotta direktiivin julkaisemisen jälkeen. Siirtymäaika direktiivin julkaisemisen ja säännösten soveltamisen välillä on jo nykyisellään pitkä, minkä vuoksi vanhoja lainoja koskeva suojasäännös ei ole välttämätön. Poikkeus myös asettaisi esimerkiksi uudet ja vanhat yritykset erilaiseen asemaan verotuksessa. Poikkeama ei näistä syistä ole perusteltu.

Tasevapautussäännös

Nykyiseen kansalliseen sääntelyyn sisältyy niin sanottu tasevapautushuojennus, jonka nojalla rajoitusta ei sovelleta, jos verovelvollisen oman pääoman suhde tilinpäätöksen mukaiseen taseen loppusummaan on korkeampi tai yhtä suuri kuin vahvistetun konsernitaseen vastaava suhdeluku. Direktiivissä tasevapautushuojennus on yksi direktiivin sallimista vapaaehtoisista poikkeuksista. Kansallinen säännös ja direktiivin säännös eroavat teknisesti hieman toisistaan.

Tasevapautushuojennus on alun perin otettu osaksi kansallista säännöstä, jotta yritysverotukseen säädettävä uusi ja vaikutuksiltaan vielä tuntematon kiristys sisältäisi myös joustokohtia. Vastaavia joustokohtia oli käytetty myös eräissä muissa valtioissa säädetyissä korkovähennysrajoituksissa. Säännöksellä on pyritty lieventämään uuden rajoituksen vaikutuksia keskitettyyn konsernirahoitukseen.

Vaikutusarvioinnissa ei ole mahdollista selvittää edellä kuvatuin tavoin yleisesti kirjatun alkuperäisen tarkoituksen toteutumista. Vaikutusarvioinneissa on kuitenkin arvioitu huojennuksen käytön laajuutta ja euromääräistä vaikutusta eduskunnan lausumassa (EV 156/2012 vp) edellytetyllä tavalla. Lausumaa koskevan Valtiovarainvaliokunnan mietinnön (VaVM 31/2012 vp) mukaan uudet säännökset edellyttävät välttämättä seurantaa ja mahdollisia korjaustoimia saadun tiedon pohjalta. Mietinnön mukaan seurannassa on tärkeä saada tietoa verotuskäytännöstä, koska verosuunnittelun

menetelmät voivat muuttua lainmuutoksen myötä. Valiokunta on näistä syistä ehdottanut lainmuutosten vaikutusten käytännön seurantaa ja lain jatkotarkastelutarvetta.

Tasevapautushuojennuksen on vaikutusarvioinneissa havaittu supistavan korkorajoitussäännöksen vaikutusta merkittävästi. Verovuonna 2015 tasevapautushuojennukseen perustuen rajoituksen piiristä vapautui 67 yritystä vapautuneen korkomenon määrän ollessa yhteensä noin 280 milj. euroa eli noin kolmasosa muutoin vähennyskeltottoman korkomenon määrästä. Vaikutusarvioinneissa on laskelmien perusteella arvioitu, että nykyisen tasevapautuksen säilyttäminen merkitsisi sitä, että noin 6 - 8 prosenttia kaikista yhteisöjen nettokorkomenoista vapautuisi rajoituksen piiristä. Tasevapautuksen merkitys voisi kuitenkin todennäköisesti muodostua arvioitua suuremmaksi. Tämä johtuu siitä, että rajoituksen ulottuessa myös muihin kuin etuyhteystilanteisiin nykyistä useampi yritys todennäköisesti vaatisi tasevapautusta ja vapautuisi rajoituksesta sen nojalla.

Tasevapautussäännöksen soveltaminen on oikeuskäytännössä osoittautunut hankalaksi erityisesti omistusrakenteissa, joissa on rahastoja. Tasevertailussa tarkastelun kohteena on konsernitase. Konsernitase on säännöksessä yksilöitävä riittävän tarkasti, jotta erilaisissa tilanteissa olevia verovelvollisia kohdeltaisiin yhdenvertaisesti. Määrittelyn tulisi toteuttaa tasevapautussäännöksen tavoitetta siitä, että rajoitusta sovellettaessa otetaan huomioon verovelvollisen velkaantuneisuus suhteessa yritysryhmän keskimääräiseen velkaantuneisuuteen. Tasevapautussäännös voi johtaa erikoisiin ja säännöksen tavoitetta vastaamattomiin tilanteisiin, kun verovelvollinen on esimerkiksi rahaston omistuksessa. Vertailukelpoisen ja säännöksessä tarkoitetun konsernitaseen määrittäminen on näissä tilanteissa osoittautunut hyvin hankalaksi. Tilanteesta riippuen verotus on tällöin voinut muodostua verovelvolliselle edulliseksi tai epäedulliseksi.

Korkorajoituksen tavoitteena on turvata veropohjaa rajoittamalla korkomeneihin liittyvän verosuunnittelun mahdollisuutta. Säännöksen tavoitteisiin nähden tasevapautussäännön nojalla rajoituksen ulkopuolelle jää huomattava määrä korkomenoja, jotka pääsäännön perusteella kuuluisivat rajoituksen piiriin. Huojennusta on joissakin tilanteissa voitu soveltaa korkomeneihin, jotka on synnytetty veropohjaa rapauttavalla verosuunnittelulla. Lisäksi säännös on osoittautunut verotuksen varmuutta ja verovelvollisten yhdenvertaisuutta heikentäväksi. Huojennuksen poistaminen on näistä syistä tarkoituksenmukaista ja yhdenmukainen toimi yritysveropohjan tiivistämistä koskevan hallitusohjelman kirjauksen kanssa. Tällöin korkovähennysrajoituksen soveltamista ei enää estäisi se, että yksittäisessä yrityksessä oman pääoman osuus taseen loppusummasta on vähintään samalla tasolla kuin koko konsernissa.

Vähennyskelpoisen koron ja EBITDA:n määrän laskenta yhtiö- tai konsernitasolla

Nykyisen kansallisen säännöksen mukaan vähennyskelpoisen koron ja EBITDA:n määrä lasketaan yksittäisten yhtiöiden tasolla eikä koko konsernin tasolla. Direktiivi sallii tämän ja mahdollistaa myös vähennysoikeuden ja EBITDA:n laskemisen koko konsernin tasolla.

Suomessa konserniyhtiöitä verotetaan erillisinä verovelvollisina eikä verotuksessa sovelleta konserniyhtiöiden konsolidointia, vaan konserniavustusjärjestelmää, jonka puitteissa yhtiön tulos voidaan siirtää verotettavaksi toisella yhtiöllä. Vähennysoikeuden ja EBITDA:n laskeminen konsernin tasolla direktiivissä tarkoitettuun option perusteen edellyttäisi Suomessa erillisen konsolidoidun EBITDA:n laskemista ja vähennysoikeuden jakamista sen jälkeen yksittäisille yhtiöille. Tämä monimutkaistaisi säännöstä merkittävästi, minkä vuoksi rajoitusta on perusteltua jatkossakin soveltaa Suomen nykyisen rajoituksen tapaan konserniyhtiön tasolla.

Laskentapohja

Nykyisen kansallisen säännöksen mukaan prosenttiperusteinen rajoitus lasketaan yrityksen EBITD:n perusteella. Direktiivin lähtökohtana on EBITDA -perusteinen laskenta, mutta direktiivi sallii myös mukautetun EBIT -perusteisen laskennan.

Kansallisessa rajoituksessa prosenttiosuuden laskentapohja oli alun perin EBITDA -perusteinen sisältäen myös rahoitusomaisuuden menetykset ja arvonneuvotukset. Myöhemmin laskentapohjaa muutettiin siten, että rahoitusomaisuuden menetyksiä ja arvonneuvotuksia ei lisätty elinkeinotoiminnan tulokseen. Muutoksella poistettiin säännöksen soveltamiseen liittynyt epäselvyys siitä, mitä rahoitusomaisuuden menetyksillä ja arvonneuvotuksilla tarkoitetaan.

Sillä, lasketaanko rajoitus EBITD:n vai EBITDA:n perusteella, ei Suomen olosuhteissa ole juuriakaan merkitystä. Tämä johtuu siitä, että yhteisöillä, joilla nettokorkomenojen määrä on vähintään 500 000 euroa, EBITD on käytännössä yhtä suuri kuin EBITDA. Vaikutusarvioinnissa on todettu, että yhteenlaskettu ero EBITDA:n ja EBITD:n välillä on tässä yhteisöjoukossa noin kolme milj. euroa.

Nykyinen kansallinen EBITD-laskentaperusteeseen nojaava malli on direktiivin mallia kireämpi laskentatapa eikä vaikutusarvioinneissa ole havaittu tarvetta muuttaa laskentapohjaa. Nykyistä sääntelyä ei ole näiltä osin tarpeellista muuttaa.

Jaksotus

Nykyisen kansallisen sääntelyn mukaan nettokorkomenot, joita ei voida verovuonna vähentää, voidaan vähentää seuraavien verovuosien tuloista. Aikaisempien vuosien vähennyskeltottomia nettokorkomenoja ei voida kuitenkaan vähentää enempää kuin mitä seuraavan verovuoden vähennysrajat sallivat. Vähennyksen tekemiselle ei ole asetettu aikarajaa eivätkä omistajanvaihdokset vaikuta vähennysoikeuden käyttämiseen.

Nykyinen kansallinen säännös vastaa direktiivin yhtä vaihtoehtoista jaksottamisen mallia. Nykyinen kansallinen sääntely ei ole direktiiviä lievempi eikä vaikutusarvioinneissa ole havaittu tarvetta jaksotusta koskevan säännön muuttamiseen. Nykyistä sääntelyä ei ole näiltä osin tarpeellista muuttaa.

Rahoitusalan poikkeus

Direktiivin ja kansallisen sääntelyn eroavaisuudet koskien rahoitusalan poikkeusta

Nykyinen kansallinen korkovähennysrajoitus ei koske luotto-, vakuutus- ja eläkelaitoksia sekä eräiltä osin niiden kanssa samaan konserniin kuuluvia yrityksiä. Näitä yhteisöjä koskevaa niin sanottua rahoitusalan poikkeusta on kansallisessa sääntelyssä pidetty perusteltuna, koska näiden yhteisöjen toimintaa ja vakavaraisuutta säädellään ja valvotaan muun lainsäädännön perusteella ja koska niiden tilipäätöksessä on erityisiä erä.

Rahoitusalan poikkeuksen piirissä ovat nykyisin ensinnäkin luottolaitokset, joita voivat luottolaitoslain mukaan olla talletuspankit tai luottoyhteisöt. Poikkeuksen soveltamisalaan kuuluvat myös luottolaitoksen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvat yritykset. Luottolaitoslain 16 §:n mukai-

sen konsolidointiryhmän muodostavat emoyhtiönä oleva luottolaitos tai muu omistusyhteisö kuin sijoituspalveluyritys sekä emoyrityksen tytäryritykset. Konsolidointiryhmän tytäryrityksiä ovat luottolaitokset, ulkomaiset luottolaitokset, sijoituspalveluyritykset tai sijoituspalveluyritykseen rinnastettavat ulkomaiset yritykset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset. Edellä mainitut tytäryritykset määritellään luottolaitoslaissa ja esimerkiksi rahoituslaitoksella tarkoitetaan EU:n vakavaraisuusasetuksessa tarkoitettua rahoituslaitosta, jonka määritelmä on laaja sisältäen muun muassa rahastoyhtiöt ja tietyt rahoitusalan holdingyhtiöt. Palveluyritysten osalta määritelmää on selvennetty myös luottolaitoslain hallituksen esityksessä (HE 39/2014 vp), jonka mukaan palveluyritykset ovat konserniyrityksiä, jotka pääasiallisena toimintanaan tuottavat yhdelle tai useammalle luottolaitokselle luottolaitoksen toimintaan liittyviä palveluita esimerkiksi tietojenkäsittelyyn liittyen tai omistamalla, hallitsemalla tai hoitamalla kiinteistöjä. Nykyisen poikkeuksen piirissä ovat myös vakuutuslaitokset, vakuutuslaitosten omistusyhteisöt ja rahoitus- ja vakuutusryhmittymien omistusyhteisöt sekä eläkelaitokset.

Myös direktiivi sallii rahoitusalan yritysten jättämisen korkovähennysrajoituksen ulkopuolelle. Rahoitusalan yrityksen määritelmä on direktiivissä kuitenkin osin erilainen kuin nykyisessä kansallisessa sääntelyssä. Direktiivin mahdollistama poikkeus perustuu siihen, että jokaisen rahoitusalan yrityksen on itsenäisesti täytettävä jokin direktiivin määritelmistä eikä ainoastaan rahoitusalan konserniin kuuluminen vapauta direktiivin korkorajoitussääntelystä. Direktiivin poikkeus koskee myös tilanteita, joissa rahoitusalan yritykset ovat osa liikekirjanpidollista konsernia, vaikka konsernin päätoimiala ei olisi rahoitusala. Direktiivin mukaan liikekirjanpidolliseen konserniin katsotaan kuuluvan kaikkien niiden yhtiöiden, jotka on täysimääräisesti sisällytetty kansainvälisten tilinpäätösstandardien tai jäsenvaltion kansallisen tilinpäätösjärjestelmän mukaisesti laadittuun konserniti-linpäätökseen.

Rahoitusalan yritys on direktiivissä määritelty pääosin tiettyihin muihin direktiiveihin tai asetuksiin sisältyviin määritelmiin perustuen. Direktiivi kattaa esimerkiksi luottolaitokset (2 artiklan 5 kohdan a alakohta), Solvenssi II -direktiivissä (2009/138/EY) tarkoitetut toimiluvan saaneet vakuutusyritykset (saman kohdan b alakohta) ja jälleenvakuutusyritykset (c alakohta) sekä tietyt eläkelaitokset (d ja e alakohdat). Tältä osin nykyisen kansallisen säännöksen ja direktiivin rahoitusalan yrityksen määritelmät vastaavat pitkälti toisiaan.

Sijoituspalveluyritysten (2 artiklan 5 kohdan a alakohta) osalta direktiivissä viitataan niin sanotun MiFID-sääntelyn määritelmään (direktiivi 2004/39/EY, joka on uudelleen laadittu direktiivillä 2014/65/EU). Nykyinen poikkeama kansallisesta korkovähennysrajoitussääntelystä edellyttää, että sijoituspalveluyritys on luottolaitoslain 16 §:ssä tarkoitettuun konsolidointiryhmään kuuluva tytäryritys, kun taas direktiivin poikkeus kattaa myös yksittäiset, konserniin kuulumattomat sijoituspalveluyritykset. Tältä osin direktiivin määritelmä voi olla laajempi kuin nykyinen poikkeus.

Direktiivin mukaan (2 artiklan 5 kohdan a alakohta) rahoitusalan yritys voi olla myös siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavan yrityksen (yhteissijoitusyritys) rahastoyhtiö (eli niin sanotun UCITS-direktiivin 2009/65/EU mukainen rahastoyhtiö). Nykyisen kansallisen sääntelyn mukaan rahastoyhtiö voi kuulua poikkeuksen piiriin silloin, kun se on konsolidointiryhmän tytäryritys. Direktiivin poikkeus kattaa myös yksittäiset, konserniin kuulumattomat rahastoyhtiöt. Tältä osin direktiivin määritelmä voi olla laajempi kuin nykyinen poikkeus.

Direktiivin määritelmä kattaa myös seuraavat rahoitusalan yritykset, jotka eivät lähtökohtaisesti sisälly nykyisen kansallisen poikkeaman piiriin:

- yhteissijoitusyritys (2 artiklan 5 kohdan g alakohta);
- vaihtoehtoisen sijoitusrahaston hoitaja (saman kohdan a alakohta);
- vaihtoehtoinen sijoitusrahasto (saman kohdan f alakohta);
- keskusvastapuoli (saman kohdan h alakohta); ja
- Arvopaperikeskus (saman kohdan i alakohta).

Toisaalta direktiivin määritelmä on joiltain osin suppeampi kuin nykyinen kansallinen säännös. Seuraavat yhteisöt voivat nykyisen kansallisen sääntelyn mukaan kuulua rahoitusalan poikkeuksen piiriin mutta ne eivät tyypillisesti täytä mitään direktiivin rahoitusalan yrityksen määritelmää:

- luottolaitoslaissa tarkoitettua konsolidointiryhmässä konsernin emoyrityksenä olevat muut omistusyhteisöt kuin sijoituspalveluyritykset eli luottolaitoslain määritelmän mukaiset EU:n vakavaraisuusasetuksessa tarkoitettut rahoitusalan holdingyhtiöt tai rahoitusalan sekaholdingyhtiöt;
- sellaiset luottolaitoslaissa tarkoitettun konsolidointiryhmän tytäryritykset, jotka eivät itsenäisesti täytä mitään direktiivin rahoitusalan yrityksen määritelmää, kuten esimerkiksi konsolidointiryhmään kuuluvat palveluyritykset ja tietyt rahoituslaitokset;
- vakuutuslaitosten omistusyhteisöt; ja
- rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (699/2004) tarkoitettut ryhmittymän omistusyhteisöt eli emoyhtiöt, jotka eivät ole säänneltyjä yrityksiä.

Nykyistä kansallista sääntelyä olisi direktiivin johdosta muutettava vähintään siten, että poikkeus ei enää ulottuisi edellä mainittuihin konsernin emoyrityksenä oleviin muihin omistusyhteisöihin, luottolaitosten kanssa samaan konserniin kuuluviin pääasiallisesti palveluja tuottaviin yrityksiin ja tiettyihin rahoituslaitoksiin, vakuutuslaitosten omistusyhteisöihin sekä rahoitus- ja vakuutusryhmittymien omistusyhteisöihin. Direktiivi edellyttää, että tällaiset pääasiassa muihin kuin varsinaisiin rahoitusalan yhteisöihin luettavat konserniyhtiöt olisivat jatkossa korkovähennysrajoitusten piirissä.

Nykyistä kansallista poikkeamaa voitaisiin toisaalta laajentaa direktiivin sallimalla tavalla esimerkiksi vaihtoehtoisiiin sijoitusrahastoihin. Nykyiseen kansalliseen sääntelyyn sisältyvä rahoitusalan poikkeus on kuitenkin kansallisin perustein harkittu tarkoituksenmukaiseksi rajoitusta säädettäessä. Poikkeaman laajentaminen esimerkiksi vaihtoehtorahastoihin saattaisi johtaa siihen, että korkovähennysrajoituksen soveltamisalasta rajautuisi pois toimijoita, joilla voi olla merkittäviä korkomenoja. Vaihtoehtorahastoissa velkarahoitusmahdollisuudet ovat laajemmat kuin UCITS-direktiivin mukaisissa sijoitusrahastoissa (yhteissijoitusyrityksissä) johtuen näihin rahastoihin liittyvästä erilaisesta sääntelystä.

Rahoitusalan erityispiirteet ja OECD:n raportti

Direktiivin mukaan rahoitusalan yrityksiin sallitaan sovellettavan poikkeusta johtuen alan erityispiirteistä, jotka edellyttävät räätälöidympää lähestymistapaa. Rahoitusalaa koskevia erityissääntöjä ei edellä kuvattua poikkeusta lukuun ottamaan kuitenkaan ole ollut mahdollista vahvistaa direktiivissä, koska kansainvälisillä foorumeilla ja unionissa käydyissä keskusteluissa ei ole tässä asiassa vielä edetty riittävän pitkälle. Direktiivissä tarkoitetaan OECD:n BEPS-hankkeen toimenpiteen 4 puitteissa käytyä keskustelua korkorajoitussäännöksen soveltamisesta rahoitusalan yrityksiin.

OECD julkaisi toimenpidettä 4 koskevan päivitetyn raportin vasta direktiivin hyväksymisen jälkeen joulukuussa 2016. Raportin kolmannessa osiossa käydään läpi korkorajoitusääntelyn soveltamista

rahoitusalan yritysten verotuksessa. Rahoitusalan yrityksiä ei ole määritelty raportissa, mutta raportissa viitataan pääasiassa luottolaitoksiin (pankkeihin) ja vakuutusyhtiöihin. Raportissa on todettu, että rahoitusalan yrityksillä on muihin toimialoihin verrattuna vähemmän mahdollisuuksia korkojen avulla tapahtuvaan aggressiiviseen verosuunnitteluun. Tämä johtuu rahoitusalan erityispiirteistä ja erityissääntelystä. Raportti ei sisällä yleistä suositusta soveltaa tai olla soveltamatta korkorajoitussääntelyä rahoitusalan yrityksiin, koska tilanteet vaihtelevat maittain ja sektoreittain. Raportissa todetaan, että korkorajoitussääntelyn tarpeellisuus tulisi selvittää erikseen kussakin valtiossa ottaen huomioon muu alaan kohdistuva sääntely ja alan ominaispiirteet kyseisessä valtiossa. Jos korkorajoitusta sovelletaan myös rahoitusalan yrityksiin, on raportin mukaan samalla huolehdittava siitä, ettei rajoitus heikennä toimialaan kohdistuvan pääomasääntelyn tehokkuutta tai ole ristiriidassa sen kanssa. Seuraavassa käydään läpi raportissa käsitellyt huomioita.

Pankkien ja vakuutusyhtiöiden tuloksessa koroilla on suuri merkitys. Rahoitusalan yritykset ovat merkittävimpiä rahoituksen tarjoajia, joko velkarahoitustarjonnan tai sijoitusten muodossa ja tästä johtuen näille yrityksille muodostuu useimmin nettokorkotuloa eikä nettokorkomenoa, kuten muilla toimialoilla. Pankkeihin ja vakuutusyhtiöihin kohdistetaan myös pääomavaatimuksia, millä osaltaan voi olla vaikutusta näiden yritysten velkapääomituksen määrään.

Raportin mukaan rahoitusalan yritysten pääasialliset BEPS-riskit liittyvät ylisuuriin korkovähennyksiin ja verovapaiden tulojen rahoittamiseen velalla. Raportin mukaan näiden riskien taso vaihtelee sen mukaan, onko kyseessä varsinainen rahoitusalan yritys (eli pankki tai vakuutusyhtiö) vai rahoitusalan yritysten kanssa samaan konserniin kuuluva muu yhtiö. Raportissa on käsitelty myös sitä, mikä vaikutus mahdollisella korkovähennysrajoituksella olisi näihin riskeihin.

Raportin mukaan rahoitusalan yritysten liiketoiminnalliset näkökohdat ja rahoituslaitoksiin kohdistuvat pääomavaatimukset ehkäisevät tyypillisesti jo sellaisenaan ylisuurten korkomenojen syntymistä silloin, kun sääntely kohdistuu rahoitusalan yrityksiin yksittäisinä yrityksinä (solo-regulated). Tällaisten varsinaisten rahoitusalan yritysten mahdollisuudet liialliseen velkapääomitukseen ovat edellä todetun mukaisesti rajalliset. Raportissa on kuitenkin tuotu esiin ylisuuriin korkovähennyksiin liittyviä riskejä, jotka voivat koskea myös varsinaisia rahoitusalan yrityksiä tietyissä erityistilanteissa. Raportissa mainitaan tältä osin esimerkiksi tilanne, jossa pääomasääntelyn mukaisiin omiin varoihin voidaan lukea instrumentteja, joita pidetään kuitenkin verotuksessa vieraana pääomana. Tällöin rahoitusalan yrityksen velkapääoma on verotuksessa suurempi kuin pääomavaatimuksia tarkasteltaessa. Raportissa mainitaan myös tilanne, jossa rahoitusalan yrityksellä on toisessa valtiossa ainoastaan sivuliike. Raportin mukaan monissa valtioissa ei ole erillisiä pääomavaatimuksia, mikäli toimintaa harjoitetaan sivuliikkeen kautta. Näin on esimerkiksi EU:ssa, jossa ETA-sivuliikkeille ei aseteta erillisiä pääomavaatimuksia sivuliikkeen sijaintivaltiossa, vaan ne lasketaan mukaan koko pankin vaatimukseen. Raportin mukaan olemassa riski siitä, että rahoitusalan yrityksen kiinteä toimipaikka voi vaatia ylisuuria korkovähennyksiä ilman minkäänlaisia rajoituksia. Raportin mukaan riskiä voidaan kuitenkin hallita OECD:n vuoden 2010 sivuliikkeiden tulojen ja menojen allokointia koskevan raportin (Report on the Attribution of Profits to Permanent Establishments) avulla. Viimeksi mainitun raportin mukaan kiinteälle toimipaikalle voidaan allokoida esimerkiksi se määrä vapaata omaa pääomaa, joka olisi pakollinen vastaavaa toimintaa kohdevaltiossa harjoittavalle erilliselle yhtiölle, kun otetaan huomioon kohdevaltion pääomasääntelyä koskevat vaatimukset.

Varsinaiisiin rahoitusalan yrityksiin sovellettavan korkovähennysrajoituksen osalta raportissa todetaan, että koska valtaosalla pankeista ja vakuutusyhtiöistä on nettokorkotuloja, EBITDA-pohjaisella nettokorkomenoihin perustuvalla säännöksellä ei olisi niihin vaikutusta. Tämän takia valtiot voivat

jättää nämä yritykset korkovähennysrajoitussäännöksen soveltamisalan ulkopuolelle. Raportissa todetaan, että on kuitenkin valtioita, jotka voivat haluta soveltaa säännöstä johdonmukaisesti kaikilla sektoreilla, jolloin säännös tulee sovellettavaksi myös pankkeihin ja vakuutusyhtiöihin. Tältä osin raportissa on kiinnitetty huomiota muun muassa siihen, että pankeilla ja vakuutusyhtiöillä on tyypillisesti hyvin alhainen tai negatiivinen EBITDA. Tämä voi raportin mukaan johtaa siihen, että korkomenot eivät ole lainkaan vähennyskelpoisia, mikäli pankki tai vakuutusyhtiö joutuisi poikkeuksellisesti tilanteeseen, jossa sillä on enemmän nettokorkomenoja kuin -tuloja. Tällä olisi merkittäviä vaikutuksia erityisesti pankkien toimintakykyyn.

Raportin havaintojen mukaan suurimmat ylisuuriin korkovähennyksiin liittyvät aggressiivisen verosuunnittelun riskit ovat rahoitusalan valtioiden lisäksi myös muissa yrityksissä, jotka kuuluvat samaan konserniin rahoitusalan yrityksen kanssa (non-solo regulated). Rahoitusalan yritysryhmään kohdistuva pääomasääntely voi raportin mukaan ehkäistä myös ryhmään kuuluvien muiden kuin nimenomaisten rahoitusalan yritysten ylisuuria korkomenoja. Raportissa on kuitenkin todettu, että tästä huolimatta joissain valtioissa näillä niin sanotuilla muilla yhtiöillä voi olla mahdollisuuksia ylisuuriin korkovähennyksiin. Raportissa käsitellään korkovähennysrajoitussäännöksen vaikutusta näihin tilanteisiin riippuen siitä, sovelletaanko rajoitusta konsernitason vai yhtiökohtaisesti. Siltä osin kuin säännöstä sovelletaan yhtiökohtaisesti, raportissa on todettu, että niin sanotuilla muilla yhtiöillä voi olla nettokorkomenoja, jotka ovat aiheutuneet pankki- tai vakuutustoiminnan rahoittamisesta, mutta yhtiöillä voi olla hyvin alhainen verotuksellinen EBITDA, jonka johdosta kaikki nettokorkomenot ovat vähennyskeltottomia. Raportissa todetaan, että valtioiden, jotka soveltavat yhtiökohtaista lähestymistapaa, tulisi harkita toimia, joilla tämä vaikutus otettaisiin huomioon (esimerkiksi rajaamalla pankki- tai vakuutustoiminnan rahoittamiseksi otetut lainat korkorajoitussäännöksen soveltamisalan ulkopuolelle). Raportissa todetaan kuitenkin myös, että valtiot voivat päätyä siihen, että tällaiset toimet eivät ole tarpeen. Kun korkorajoitussäännöstä sovelletaan johdonmukaisella tavalla yhtiökohtaisesti kaikkiin sektoreihin, mille tahansa yhteisölle voi syntyä vähennyskeltontonta nettokorkomenoa toisen yhteisön toiminnan rahoittamisen seurauksena. Raportin mukaan pankki- tai vakuutus konserniin kuuluva yhtiö ei tällöin ole välttämättä huonommassa tilanteessa kuin muulla toimialalla toimiva yhtiö, joskin pääomavaatimuksia koskeva sääntely voi rajoittaa pankki- ja vakuutus konsernin mahdollisuuksia järjestellä lainojaan tällaisen tilanteen välttämiseksi.

Verovapaiden tulojen rahoitukseen liittyviä aggressiivisen verosuunnittelun riskejä on raportin mukaan sekä varsinaisissa rahoitusalan yrityksissä että niin sanotuissa muissa yhtiöissä, jotka kuuluvat samaan konserniin näiden kanssa. Raportin mukaan rahoitusalan yritysten liiketoiminnalliset näkökohdat ja pääomavaatimukset saattavat sellaisenaan ehkäistä verovapaiden tulojen rahoittamista velalla ja siihen liittyvillä korkovähennyksillä. Siltä osin kuin ne eivät riitä ja verovapaiden tulojen hankkimiseen voi liittyä riskejä, valtiot voivat raportin mukaan harkita muita toimenpiteitä. Raportin mukaan yhtiökohtaisesti sovellettava korkovähennysrajoitus suojaisi tältä riskiltä asettaen rahoitusalan konserniin kuuluvat yhtiöt samaan tilanteeseen kuin muilla toimialalla toimivat yhtiöt. Korkovähennysrajoituksella ei kuitenkaan ole vaikutusta nettokorkotulotilanteessa oleviin varsinaisiin rahoitusalan yritysryhmiin. Tältä osin raportissa on esitelty eri valtioiden lähestymistapoja verovapaiden tulojen hankkimiseen. Raportin mukaan verovapaiden tulojen rahoitukseen liittyviä riskejä voidaan mahdollisesti rajoittaa myös esimerkiksi väliyhteisölainsäädännön avulla.

Toteuttamisvaihtoehtojen arviointi rahoitusalaa koskevan poikkeaman osalta

Rahoitusalan yritysten pääomavaatimuksia valvotaan Suomessa yhteisöstä ja sääntelystä riippuen yhteisökohtaisesti tai ryhmän tasolla. Korkorajoitussääntelyn nykyinen kansallinen rahoitusalan koskeva poikkeus mahdollistaa poikkeuksen soveltamisen myös muihin kuin varsinaisiin rahoitus-

alan yrityksiin eli tiettyihin konserniyhtiöihin. Nykyistä rajoitusta säädettäessä on katsottu tarkoituksenmukaiseksi, että poikkeuksen piiriin kuuluu myös sellaisia konserniyhtiöitä, joita saatetaan valvoa ainoastaan ryhmätasolla.

Mikäli rahoitusalan poikkeus säilytettäisiin, direktiivin minimisääntely edellyttää edellä kuvatulla tavalla, että rahoitusalan yrityksiä koskevaa määritelmää muutetaan ja jokaisen rahoitusalan yrityksen olisi jatkossa itsenäisesti täytettävä jokin direktiivin määritelmistä. Nykytilanteesta poiketen niin sanotut muut yhtiöt, jotka kuuluvat rahoitusalan konserniin ja ovat esimerkiksi ryhmätason valvonnan kohteena, mutta eivät ole varsinaisia rahoitusalan yrityksiä, olisivat jatkossa rajoituksen piirissä. Näin ollen esimerkiksi luottolaitoskonsernien palveluyritysten korkovähennyksiin tulisi lähtökohtaisesti soveltaa ehdotettua uutta sääntelyä, vaikka rahoitusalaa koskeva poikkeus otettaisiin sen osaksi.

Suomessa korkovähennysrajoitusta sovelletaan yhtiökohtaisesti eikä tähän ehdoteta muutoksia tässä esityksessä. Korkovähennysrajoitusta koskevan säännöksen yhtiökohtainen soveltaminen rahoitusalan konserneihin kuuluviin muihin yhtiöihin kuin varsinaisiin rahoitusalan yhtiöihin johtaa siihen, että nämä yhtiöt olisivat sekä ylisuurten korkovähennysten että verovapaiden tulojen rahoittamisen kannalta samassa asemassa kuin muillakin toimialoilla toimivat yritykset. Direktiivin edellyttämä minimisääntely voisi näin ollen vähentää myös OECD:n raportissa niin sanottujen muiden yhtiöiden osalta kuvattujen riskien muodostumista.

Mikäli rahoitusalan poikkeus säilytettäisiin muutoin nykyistä poikkeusta vastaavana, varsinaisten rahoitusalan yritysten eli direktiivin edellytysten täyttävien yritysten osalta tilanne ei muuttuisi. Esimerkiksi luotto- ja eläkelaitoksiin ei sovellettaisi lainkaan ehdotettua uutta sääntelyä.

Direktiivin rahoitusalaa koskeva poikkeus on edellä todetulla tavalla vapaaehtoinen määräys. Jos rahoitusalan poikkeus poistettaisiin kokonaan, korkomenojen vähennysoikeus verotuksessa tiukentuisi kaikissa rahoitusalan yrityksiin luetuissa yhteisöissä eikä ainoastaan niin sanotuissa muissa yhtiöissä. Luotto-, vakuutus- ja eläkelaitosten verotuksessa rajoituksella ei pääsääntöisesti olisi kuitenkaan merkitystä, koska näillä yrityksillä on yleensä enemmän korkotuottoja kuin korkomenoja. Poikkeuksen poistamisella voisi kuitenkin olla vaikutusta erityisesti sivuliikerakenteissa. Esityksen mukaan myös uutta sääntelyä sovellettaisiin ulkomaisten yhteisöjen ja yhtiöiden suorittamiin korkomenoihin, jos niillä on Suomessa kiinteä toimipaikka. Ulkomaisten pankkikonsernien sivuliikkeet ovat merkittäviä Suomen vähittäispankkitoiminnassa. Myös ulkomaisilla vakuutusyrityksillä on Suomessa lukuisia sivuliikkeitä. Poikkeuksen poistamisella voitaisiin mahdollisesti vähentää näihin rakenteisiin liittyviä OECD:n raportissakin kuvattuja ylisuurten korkovähennysten riskejä.

Nykyistä kansallista sääntelyä valmisteltaessa on katsottu, että luotto-, vakuutus- ja eläkelaitosten vapauttaminen korkovähennysoikeuden rajoittamisesta on osa näiden laitosten erityistä verojärjestelmää eikä sitä näin ollen voida pitää kiellettynä valtiontukena. Poikkeuksen poistaminen asettaisi kaikki toimijat kuitenkin selkeästi samaan asemaan.

Rahoitusalaa koskevan poikkeuksen poistaminen korkovähennysrajoituksesta on perusteltua ennen kaikkea sääntelyn linjakkuuden vuoksi. Direktiivistä johtuen poikkeuksen soveltamisalaa olisi joka tapauksessa kavennettava poistamalla soveltamisalasta rahoitusalan konserneihin kuuluvat muut kuin direktiivissä mainitut yritykset. Direktiivistä johtuva tiukennus koskisi pääasiassa rahoitusalan konserneihin kuuluvia muita yrityksiä kuin luotto- ja vakuutuslaitoksia. Poikkeuksen piiriin jäisi määritelmän muuttamisen jälkeen pääasiassa yrityksiä, joiden arvioidaan rajautuvan soveltamisalan ulkopuolelle jo säännöksen yleisten soveltamisedellytysten, esimerkiksi nettokorkomenojen vähäi-

sen määrän, vuoksi. Esityksessä ehdotetaan tämän vuoksi, että rahoitusalan yrityksiä koskeva poikkeus poistettaisiin sääntelystä kokonaisuudessaan. Jatkossa korkovähennysrajoitus voisi soveltua myös rahoitusalan yrityksiin ja tällä arvioidaan olevan merkitystä paitsi edellä mainittujen muiden konserniyhtiöiden verotuksessa myös ulkomaisten rahoitusalan yritysten sivuliikkeiden verotuksessa. Vähennyskelpoisten korkomenojen laskennassa käytettävä nettokorkomeno sekä yrityksen tulos määritettäisiin rahoitusalan tilinpäätöskaavoja soveltavien yritysten osalta samoin periaattein kuin normaalia tilinpäätöskaavaa käyttävien yritysten osalta.

2.3 Ehdotetut muutokset

Esityksessä ehdotetaan, että korkomenojen vähennysrajoitusta sovellettaisiin etuyhteysosapuolille maksettujen korkomenojen lisäksi myös muille kuin etuyhteysosapuolille maksettuihin korkomenoihin. Rajoitusta ei sovellettaisi itsenäisiin yrityksiin. Korkomenojen vähennysrajoituksia sovellettaisiin elinkeinotulolähteen lisäksi henkilökohtaisen tulolähteen ja maatalouden tulolähteen verotuksessa.

Etuyhteysosapuolille maksettujen korkojen vähennyskelpoisuus elinkeinotulon lähteessä

Etuyhteysosapuolille maksettujen nettokorkomenojen vähennyskelpoisen määrän laskennassa sovellettaisiin samoja periaatteita kuin nykyisin. Nykyistä korkovähennysrajoitusta ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin direktiiviin perustuvat korkomenon ja etuyhteydessä olevan yrityksen sekä itsenäisen yrityksen määritelmät. Lisäksi sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että tasevapautussäännös ja rahoitusalan poikkeama poistettaisiin. Näillä muutoksilla nykyisen sääntelyn soveltamisala laajenisi ja kiristyisi.

Soveltamisala ja määritelmät

Nykyistä rajoitusta sovelletaan yhteisöjen, avointen yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden verotuksessa. Säännöksiä sovelletaan myös vastaavien ulkomaisten yhteisöjen tai yhtiöiden suorittamiin korkomenoihin, jos niillä on Suomessa kiinteä toimipaikka tai jos ne muutoin saavat Suomesta elinkeinoverolain mukaan verotettavaa tuloa, kuten vuokratuloa. Direktiivin mukaan korkorajoitusta sovelletaan kaikkiin verovelvollisiin, jotka ovat yhteisöverovelvollisia yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa sekä jäsenvaltiossa sijaitseviin kiinteisiin toimipaikkoihin. Nykyinen kansallinen sääntely ei ole direktiiviä lievempi eikä vaikutusarvioinneissa toisaalta ole havaittu tarvetta soveltamisalan muuttamiseksi. Esityksessä ei tämän vuoksi ehdoteta kansallista soveltamisalaa muutettavaksi soveltamisalan pääsäännön osalta.

Nykyinen kansallinen korkorajoitussäännös ei sisällä korkomenon määritelmää. Verotus- ja oikeuskäytännössä korkona on pidetty korvausta vieraasta pääomasta. Korvaus on voinut olla ajankulumiseen perustuva prosentuaalinen korvaus tai velan syntyessä maksettu kertakaikkinen korvaus. Direktiivin oikean täytäntöönpanon varmistamiseksi esityksessä ehdotetaan nykyistä sääntelyä muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin direktiiviin perustuva korkomenon määritelmä. Määritelmä on laajempi kuin nykyinen verotus- ja oikeuskäytäntöön perustuva koron määritelmä.

Nykyinen kansallinen säännös ei sisällä myöskään korkotulon määritelmää. Direktiivissä korkotulo on määritelty korkomenoa väljemmin sisältäen veronalaiset korkotulot ja muut kansallisen sääntelyn mukaan taloudellisesti vastaavat veronalaiset tulot. Nykyistä kansallista korkovähennysrajoitus-

ta sovellettaessa korkomenon ja -tulon käsitteiden tulkinta vastaa verotuksessa näiden käsitteiden osalta noudatettuja periaatteita. Korkona pidetään korvausta vieraasta pääomasta. Korvaus voi olla ajankulumiseen perustuva prosentuaalinen korvaus tai velan syntyessä maksettu kertakaikkinen korvaus. Direktiiviin kirjattu korkotulon määritelmä ei poikkea nykyisestä kansallisesta sääntelystä eikä esityksessä tämän vuoksi ehdoteta kansalliseen sääntelyyn lisättäväksi erillistä korkotulon määritelmää.

Nykyistä sääntelyä sovelletaan sekä välittömästi että välillisesti etuyhteisyrykseltä otettujen lainojen korkomenoihin. Sääntely sisältää etuyhteyden määritelmän. Määritelmä on tarpeellinen myös jatkossa, koska korkorajoituksen sisältö riippuisi ehdotuksen mukaan osittain siitä, onko korkoja maksettu etuyhteydessä olevalle vai muulle taholle. Nykyisen kansallisen säännöksen mukaan osapuolet ovat etuyhteydessä, kun velkasuhteen osapuolella on välitön tai välillinen määräysvalta toisessa velkasuhteen osapuolella. Määritelmä on sama kuin verotusmenettelylain 31 §:n siirtohinnoitteluoikaisua koskevassa säännöksessä. Velkasuhteen osapuolilla tarkoitetaan koron maksajaa ja korkomenoa vastaavan tulon tosiasiallista edunsaajaa. Määräysvallan katsotaan olevan olemassa, kun välitön tai välillinen omistus pääomasta tai osakkeiden tai osuuksien äänimäärästä on yli puolet tai toisella osapuolella on välillinen tai välitön oikeus nimittää yli puolet esimerkiksi toisen yhteisön hallitukseen. Määräysvalta on myös silloin, kun toista osapuolta johdetaan yhdessä toisen osapuolen kanssa tai se muuten tosiasiallisesti käyttää määräysvaltaa toisessa osapuolella. Määräysvaltaa käyttävä kolmas osapuoli voi olla myös luonnollinen henkilö yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa.

Direktiivin 2 artiklan määritelmiin sisältyvä etuyhteyden määritelmä poikkeaa nykyisen kansallisen säännöksen määritelmästä. Direktiivissä etuyhteydessä olevalla yrityksellä tarkoitetaan yritystä, jossa verovelvollisella on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus äänioikeuksista tai pääomasta taikka oikeus saada vähintään 25 prosenttia kyseisen yksikön voitoista. Etuyhteys on direktiivin mukaan olemassa myös silloin, kun luonnollisella henkilöllä tai yrityksellä suoraan tai välillisesti on vähintään 25 prosentin osuus verovelvollisen äänioikeuksista tai pääomasta tai oikeus saada vähintään 25 prosenttia verovelvollisen voitoista. Jos luonnollisella henkilöllä tai yrityksellä on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus verovelvollisesta ja yhdestä tai useammasta yrityksestä, kaikki asianomaiset yritykset, verovelvollinen mukaan lukien, katsotaan myös etuyhteydessä oleviksi yrityksiksi.

Direktiiviin sisältyvä etuyhteyden määritelmä on pienemmän prosenttimääräisen vaatimuksen ja luonnollisiin henkilöihin ulottuvan määrittelyn vuoksi kireämpi kuin nykyisen kansallisen säännöksen määritelmä. Esityksessä ehdotetaan tämän vuoksi, että direktiivin määritelmä otetaan osaksi kansallisen säännöksen etuyhteyden määritelmää. Lisäksi kansallisessa sääntelyssä etuyhteyden määritelmä sisältäisi nykyiseen tapaan tilanteet, joissa toisella osapuolella on välillinen tai välitön oikeus nimittää yli puolet jäsenistä esimerkiksi toisen yhteisön hallitukseen, tai joissa toista osapuolta johdetaan yhteisesti toisen osapuolen kanssa tai se muuten tosiasiallisesti käyttää määräysvaltaa toisessa osapuolella. Nykyinen kansallinen sääntely on tältä osin direktiiviä tiukempi.

Nykyisen sääntelyn mukaan velkaa pidetään etuyhteydessä olevalta osapuolelta otettuna, jos etuyhteydessä oleva osapuoli antaa muulle kuin etuyhteydessä olevalle osapuolelle, esimerkiksi pankille, lainan tai etuyhteisosapuolen velan vakuudeksi saatavan ja muu kuin etuyhteydessä oleva osapuoli lainaa varat toiselle etuyhteydessä olevalle osapuolelle. Direktiiviin ei sisälly vastaavaa sääntelyä. Esityksessä ei tältä osin ehdoteta muutoksia nykyiseen säännökseen, jolloin kansallinen sääntely olisi direktiiviä täsmällisempi.

Säännökseen lisättäisiin direktiiviin perustuva itsenäisen yrityksen määritelmä, joka puuttuu nykyisestä sääntelystä. Itsenäisellä yrityksellä tarkoitetaan edellä kuvatuin tavoin verovelvollista, joka ei ole osa liikekirjanpidollista konsernia ja jolla ei ole etuyhteydessä olevaa yritystä tai kiinteää toimipaikkaa. Selkeyden vuoksi sääntelyyn sisältyisi yksi etuyhteyden määritelmä, joka olisi samansisältöinen sekä itsenäisten yritysten osalta että eroteltaessa velkoja edellä kuvatuin tavoin etuyhteys- ja muihin kuin etuyhteysvelkoihin.

Nykyinen kansallinen rajoitus ei koske luotto-, vakuutus- ja eläkelaitoksia sekä eräiltä osin niiden kanssa samaan konserniin kuuluvia yrityksiä. Esityksessä ehdotetaan, että kansalliseen sääntely sisältyvä poikkeus poistettaisiin edellä toteuttamisvaihtoehdoissa kuvatuin perustein.

Vähennyskelpoisen koron määrä

Korkomenojen määrää verrattaisiin jatkossakin korkotulojen määrään ja korkomenot saataisiin vähentää korkotulojen määrää vastaavalla osin. Nykyinen sääntely vastaa tältä osin direktiiviä. Osa korkotuloja suuremmista korkomenoista eli nettokorkomenoista olisi rajoituksen perusteella vähennyskeltovotonta. Nettokorkomenoja laskettaessa otettaisiin nykyiseen tapaan huomioon kaikki korkotulot ja etuyhteysosapuolille sekä muille kuin etuyhteysosapuolille maksetut korkomenot.

Direktiivin mukaan nettokorkomenoista vähennyskelpoista on enintään kolme milj. euroa. Nykyinen kansallinen säännös on tältä osin direktiiviä kireämpi vähennyskelpoisen määrän ollessa enintään 500 000 euroa. Esityksessä ehdotetaan, että nettokorkomenojen vähennyskelpoinen euromäärä olisi jatkossakin 500 000 euroa.

Jos nettokorkomenojen määrä ylittää 500 000 euroa, vähennyskelpoisen nettokorkomenon määrä laskettaisiin nykyiseen tapaan verovelvollisen tulokseen perustuvan suhdeluvun perusteella.

Direktiivin mukaan nettokorkomenojen vähennyskelpoinen osuus lasketaan perustuen verovelvollisen tulokseen ennen korkoja, veroja, poistoja ja kuoletuksia (EBITDA). Direktiivin minimiluonteesta johtuen direktiivin johdantokappaleessa 8 on kuitenkin sallittu määrittää laskentapohja myös tiukemmin perustuen verovelvollisen tulokseen ennen korkoja ja veroja (EBIT), jota muokataan tarpeellisiksi katsottavalla tavalla. Nykyinen kansallinen korkorajoitus perustuu elinkeinoverolain 3 §:ssä tarkoitettuun elinkeinotoiminnan tulokseen, johon lisätään korkomenot ja verotuksessa vähennettävät poistot sekä saatu konserniavustus ja josta vähennetään annettu konserniavustus. Elinkeinoverolain 3 §:ssä tarkoitettu elinkeinotoiminnan tulos tarkoittaa tulosta ennen veroja. Nykyinen kansallinen sääntely ei ole direktiiviä lievempi eikä vaikutusarvioinneissa toisaalta ole havaittu tarvetta laskentapohjan muuttamiseen. Esityksessä ei tämän vuoksi ehdoteta muutoksia vähennyskelpoisen koron laskentapohjaan.

Direktiivin mukaan nettokorkomenoista vähennyskelpoista on enintään 30 prosenttia edellä mainitusta laskentapohjasta. Nykyisen kansallisen sääntelyn mukaan vähennyskelpoista on 25 prosenttia. Nykyinen kansallinen sääntely ei ole direktiiviä lievempi eikä vaikutusarvioinneissa toisaalta ole havaittu perusteita prosenttiosuuden muuttamiselle. Esityksessä ehdotetaan, että vähennyskelpoisen koron prosenttimääräinen osuus olisi 25 prosenttia.

Prosenttiperusteista vähennyskelpoista osuutta laskettaessa otettaisiin nykyiseen tapaan huomioon sekä etuyhteysosapuolille että muille kuin etuyhteysosapuolille maksetut nettokorkomenot. Nettokorkomenojen yhteismäärästä vähennyskelpoista olisi määrä, joka vastaa 25 prosentin osuutta tulokseen perustuvasta laskentapohjasta. Etuyhteysosapuolille maksettuja nettokorkomenoja ei voitai-

si vähentää tätä enempää. Prosenttiperusteisesta määrästä huolimatta muille kuin etuyhteisosapuolille maksettujen nettokorkomenojen vähennyskelpoisen osuuden määrään vaikuttaisi jäljempänä kuvatulla tavalla myös euromääräinen vähennyskelpoinen osa, jos se on prosenttiperusteista osuutta suurempi.

Nykyiseen kansalliseen sääntelyyn sisältyy niin sanottu tasevapautushuojennus, jonka nojalla rajoitusta ei sovelleta, jos verovelvollisen oman pääoman suhde tilinpäätöksen mukaiseen taseen loppusummaan on korkeampi tai yhtä suuri kuin vahvistetun konsernitaseen vastaava suhdeluku. Esityksessä ehdotetaan edellä toteuttamisvaihtoehtojen yhteydessä kuvatuista syistä, että huojennus poistettaisiin.

Rahoitusalan yritysten tulos muodostuu osin eri tavalla kuin muilla sektoreilla toimivien yritysten tulos. Rahoitusalan poikkeuksen poistamisen johdosta säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa olisi tarvittaessa mahdollista erikseen todeta tämän toimialan osalta jos vähennyskelpoista korkomenoa laskettaessa otetaan huomioon erityisiä eriä.

Vähennyskeltottomien korkomenojen jaksottaminen

Nykyisen kansallisen sääntelyn mukaan nettokorkomenot, joita ei voida verovuonna vähentää, voidaan vähentää seuraavien verovuosien tuloista. Aikaisempien vuosien vähennyskeltottomia nettokorkomenoja ei voida kuitenkaan vähentää enempää kuin mitä seuraavan verovuoden vähennysrajat sallivat. Vähennyksen tekemiselle ei ole asetettu aikarajaa eivätkä omistajanvaihdokset vaikuta vähennysoikeuden käyttämiseen. Kansallinen säännös vastaa direktiivin yhtä vaihtoehtoista jaksottamisen mallia. Nykyinen kansallinen sääntely ei ole direktiiviä lievempi eikä vaikutusarvioinneissa ole havaittu tarvetta jaksotusta koskevan säännön muuttamiseen. Esityksessä ei tämän vuoksi ehdoteta muutoksia nykyiseen sääntelyyn tältä osin.

Käytännössä jatkossa olisi seurattava vähentämättä jääneiden korkomenojen määrää erikseen etuyhteisosapuolille maksettujen korkomenojen osalta ja toisaalta muille kuin etuyhteisosapuolille maksettujen korkomenojen osalta. Tämä johtuu siitä, että muille kuin etuyhteisosapuolille maksettujen korkomenojen vuotuinen vähennysoikeus on laajempi.

Muille kuin etuyhteisosapuolille maksettujen korkojen vähennyskelpoisuus elinkeinotulon lähteessä

Korkovähennysrajoitusta koskevaan säännökseen ehdotetaan lisättäväksi direktiivin määräyksiin perustuva sääntely, jolla rajoitettaisiin muille kuin etuyhteisosapuolille maksettujen korkomenojen vähennyskelpoisuutta. Myös muille kuin etuyhteisosapuolille maksettujen korkomenojen vähentäminen edellyttäisi edelleen yleensä ottaen normaalien menon vähennyskelpoisuutta koskevien edellytysten täyttymistä kuten, että kyse on korkoja vähentävän verovelvollisen korkomenoista ja että korkomenot ovat markkinaehtoisia.

Vähennyskeltottoman korkomenon määrä laskettaisiin nykyiseen tapaan perustuen yrityksen kokonaiskorkomenuihin, jotka sisältävät sekä etuyhteisosapuolille maksetut korkomenot että muille kuin etuyhteisosapuolille maksetut korkomenot. Etuyhteyskorkomenoja koskevasta säännöksestä poiketen muille kuin etuyhteisosapuolille maksettujen korkojen vähennysoikeutta rajoitettaisiin vain, jos näiden nettokorkomenojen määrä ylittää 3 000 000 euroa. Euromääräisestä rajasta huolimatta etuyhteisosapuolille ja muille kuin etuyhteisosapuolille maksetuista kokonaisnettokorkome-

noista muodostuu kuitenkin aina korkomenovähennyksen katto, kun rajoituksen laskennassa tarkastellaan yhdessä näitä molempia.

Muilla kuin etuyhteisosapuolille maksettujen korkomenojen vähennyskelpoisuuden rajoitus on uutta sääntelyä, joka poikkeaa muun muassa elinkeinoverolain 7 §:ään perustuvasta menojen laajasta vähennyskelpoisuudesta. Sääntely poikkeaa myös nykyisen korkovähennysrajoitussäännöksen taustalla olevasta perustelusta, johon nojautuen nykyisen säännöksen soveltamisala on rajoitettu koskemaan vain etuyhteystilanteita. Korkomenoihin liittyvän aggressiivisen verosuunnittelun riskin on katsottu yleensä liittyvän juuri etuyhteystilanteisiin ja rajoituksella on ollut tarkoitus ehkäistä tällaista verosuunnittelua. Sääntelyn tarkoituksen ja yritysrahoituksen edellytysten säilyttämiseen liittyvien näkökohtien vuoksi etuyhteisosapuolille maksettujen korkomenojen rajoitus on perusteltua säätää etuyhteystilanteissa sovellettavaa sääntelyä kevyemmäksi. Muille kuin etuyhteisosapuolille maksettujen korkomenojen vähennyskelpoinen määrä olisi suurempi kuin etuyhteisosapuolille maksettujen korkomenojen määrä. Sääntelyllä pyritään siihen, että rajoitus on laajempi tilanteissa, joissa veroetuja useammin tavoitellaan ja joissa veroedun kokonaismäärä voi useammin olla vähäistä suurempi.

Ehdotetun sääntelyn soveltamisen edellytyksenä ei olisi veronkiertotarkoitus, mikä vastaisi etuyhteystilanteissa jo nykyisin sovellettua sääntelyä. Mikäli veronkiertotarkoitus olisi yksi soveltamisedellytys, jouduttaisiin arvioimaan, milloin järjestelylle on riittävät liiketaloudelliset syyt ja milloin näitä syitä ei ole. Säännöksen soveltaminen olisi tällöin tulkinnanvaraista ja epävarmaa, mikä heikentäisi oikeusvarmuutta. Näitä tilanteita varten lainsäädännössä on jo verotusmenettelylain 28 §:n veronkiertämissäännös.

Ehdotetun sääntelyn lisäksi korkomenojen vähentämiseen voitaisiin edelleen puuttua verotusmenettelylain 28 §:n veron kiertämissäännöksellä sekä verotusmenettelylain 31 §:n siirtohinnoitteluoikaisulla. Nämä säännökset voivat soveltua, jos niiden soveltamisedellytykset täyttyvät.

Soveltamisala ja määritelmät

Vastaavasti kuin etuyhteisosapuolille maksettujen korkomenojen rajoitusta, myös muille kuin etuyhteisosapuolille maksettujen korkomenojen rajoitusta sovellettaisiin yhteisöjen, avointen yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden verotuksessa. Sääntelyä sovellettaisiin myös vastaavien ulkomaisten yhteisöjen ja yhtiöiden suorittamiin korkomenoihin, jos niillä on Suomessa kiinteä toimipaikka tai jos ne muutoin saavat Suomesta elinkeinoverolain mukaan verotettavaa tuloa, kuten vuokratuloa.

Vastaavasti kuin etuyhteisosapuolille maksettujen korkomenojen rajoitusta, myös muille kuin etuyhteisosapuolille maksettujen korkomenojen rajoitusta ei sovellettaisi itsenäiseen yritykseen, joka ei ole osa liikekirjanpidollista konsernia ja jolla ei ole etuyhteydessä olevaa yritystä tai kiinteää toimipaikkaa.

Vähennyskelpoisen koron määrä

Vähennyskelpoisen korkomenon määrä laskettaisiin yhteisesti sekä etuyhteisosapuolille maksettujen korkomenojen että muille kuin etuyhteisosapuolille maksettujen korkomenojen osalta. Laskentaa on kuvattu edellä etuyhteisosapuolille maksettuja korkomenoja koskevassa kohdassa.

Etuyhteisosapuolille ja muille kuin etuyhteisosapuolille maksettujen korkomenojen yhteismäärää verrattaisiin ensin korkotulojen määrään ja korkomenojen yhteismäärästä saataisiin vähentää korko-

tuloja vastaava osa. Korkomenojen yhteismäärän ollessa korkotulojen määrää suurempi, erotusta kutsuttaisiin nettokorkomenoksi. Korkovähennyksen maksimimäärä olisi nykyiseen tapaan nettokorkomenojen määrä.

Nettokorkomenot olisivat vähennyskelpoisia, jos ne ovat enintään 500 000 euroa. Jos nettokorkomenojen määrä ylittää 500 000 euroa, vähennyskelpoisen nettokorkomenon määrä laskettaisiin edellä kuvatuin tavoin verovelvollisen tulokseen perustuvan suhdeluvun perusteella. Nettokorkomenojen yhteismäärästä vähennyskelpoista olisi määrä, joka vastaa 25 prosentin osuutta tulokseen perustuvasta laskentapohjasta. Etuyhteysosapuolille maksettuja nettokorkomenoja ei voitaisi vähentää tätä enempää.

Prosenttiperusteisesta määrästä huolimatta muille kuin etuyhteysosapuolille maksettujen nettokorkomenojen vähennyskelpoinen euromäärä olisi kuitenkin 3 000 000 euroa. Muille kuin etuyhteysosapuolille maksetuista korkomenoista saisi vähentää tämän määrän, vaikka edellä kuvattu tuloksen perusteella laskettu prosenttiperusteinen vähennyskelpoinen määrä olisi pienempi. Tällaisessa tilanteessa etuyhteysnettokorkomenoja ei voisi vähentää lainkaan.

Nykyiseen kansalliseen sääntelyyn sisältyy niin sanottu tasevapautushuojennus, jonka nojalla rajoitusta ei sovelleta, jos verovelvollisen oman pääoman suhde tilinpäätöksen mukaiseen taseen loppusummaan on korkeampi tai yhtä suuri kuin vahvistetun konsernitaseen vastaava suhdeluku. Esityksessä ehdotetaan edellä toteuttamisvaihtoehtojen yhteydessä kuvatuista syistä, että huojennus poistettaisiin. Huojennusta ei ehdoteta sisällytettäväksi myöskään muille kuin etuyhteysosapuolille maksettuja korkomenoja koskevaan rajoitukseen.

Vähennyskelvottomien korkomenojen jaksottaminen

Vastaavasti kuin etuyhteysosapuolille maksettujen korkomenojen osalta, myös muille kuin etuyhteysosapuolille maksetut vähennyskelvottomat nettokorkomenot voitaisiin vähentää seuraavien verovuosien tuloista kunkin verovuoden vähennyskelpoisten korkomenojen rajoissa.

Käytännössä jatkossa olisi seurattava vähentämättä jääneiden korkomenojen määrää erikseen etuyhteysosapuolille maksettujen korkomenojen osalta ja toisaalta muille kuin etuyhteysosapuolille maksettujen korkomenojen osalta. Tämä johtuu siitä, että muille kuin etuyhteysosapuolille maksettujen korkomenojen vuotuinen vähennysoikeus on laajempi.

Esimerkki 1. Korkovähennysrajoituksen laskenta esityksessä ehdotettuun malliin perustuen (mu-
kailtuna Verohallinnon ohjeesta 7.4.2014, A206/200/2013).

	Tilanne A	Tilanne B
1. Etuyhteysvelkojen nettokorkomenot		
Etuyhteyskorkomenot	4 000 000	8 000 000
Etuyhteyskorkotulot	3 400 000	7 000 000
Etuyhteysvelkojen nettokorkomenot	600 000	1 000 000
2. Muiden kuin etuyhteysvelkojen nettokorkomenot		
Korkomenot	1 500 000	4 900 000
Korkotulot	1 610 000	400 000
Muiden kuin etuyhteysvelkojen nettokorkomenot	+110 000	4 500 000
3. 500 000 euron rajan soveltaminen	Kyllä	Kyllä
Korkomenot (etuyhteys + muut)	5 500 000	12 900 000
Korkotulot (etuyhteys + muut)	5 010 000	7 400 000
Nettokorkomenot (etuyhteys + muut)	490 000	5 500 000
4. 25 %:n rajan soveltaminen	Ei	Kyllä
Elinkeinotoiminnan tuottojen ja kulujen erotus		-1 000 000
Korkomenot (etuyhteys + muut)		12 900 000
Verotuksessa vähennetyt poistot		100 000
Saatu konserniavustus		1 000 000
Annettu konserniavustus		0
Oikaistu EVL-tulos (verotuksellinen EBITD)		13 000 000
0,25 x oikaistu EVL-tulos		3 250 000
Vähennyskelpoisten nettokorkomenojen määrä 25 %:n rajan perusteella		3 250 000
5. Vähennyskeltottomien nettokorkomenojen vertailu		
25 %:n rajan ylittävä osa nettokorkomenoista (etuyhteys + muut)		2 250 000
Etuyhteysvelkojen nettokorkomenot		1 000 000
„joista vähennyskeltotonta		1 000 000
Muut nettokorkomenot		4 500 000
„joista vähennyskeltotonta (3 250 000 M€:n ylittävä osa)		1 250 000
Vähennyskeltottomat nettokorkomenot yht.		2 250 000
6. Korkomenojen vähentäminen		
Nettokorkomenot (etuyhteys + muut)	490 000	5 500 000
Vähennyskeltottomat nettokorkomenot	0	2 250 000
Vähennyskelpoiset nettokorkomenot	490 000	3 250 000

Korkomenojen vähennyskelpoisuus henkilökohtaisessa tulolähteessä ja maatalouden tulolähteessä

Suomen tuloverojärjestelmä perustuu tulolähdejatteluun, jonka mukaisesti eri tulolähteissä syntyviä tuloja verotetaan eri tavalla. Tulolähdejaon tarkoituksena on ennen kaikkea pitää erillään eri verolakien perusteella laskettavat verotettavat tulot. Valtiovarainministeriössä on meneillään yhteisöjen tulolähdejaon poistamista valmisteleva lainsäädäntöhanke (VM123:00/2016), jossa julkaistiin 30. kesäkuuta 2017 julkinen muistio.

Korkomenon vähentämistä koskevaa rajoitusta ei ole kansallisen säännöksen perusteella sovellettu henkilökohtaisen tulolähteen eikä maatalouden verotuksessa. Direktiivi ei anna mahdollisuutta erotella eri lähteissä syntyviä tuloja rajoituksen soveltamisalan ulkopuolelle, vaan rajoitusta on sovellettava kaikkien yhteisömuotoisten verovelvollisten verotuksessa. Rajoitus on tämän vuoksi laajennettava koskemaan kaikkia tulolähteitä.

Esityksessä ehdotetaan, että henkilökohtaisen tulolähteen ja maatalouden tulolähteen verotuksessa sovellettaisiin vastaavaa korkomenon vähentämistä koskevaa säännöstä kuin elinkeinotulolähteen verotuksessa. Korkovähennysrajoitusta sovellettaisiin tällöin tulolähteittäin kuten muitakin verotettavan tulon laskentaa koskevia säännöksiä. Sääntely noudattaisi näin verojärjestelmän yleisiä tuloksen laskennan periaatteita.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotettujen säännösten vaikutuksia korkojen vähennyskelpoisuuteen ja verotuloihin sekä kohdentumista verovelvollisille on arvioitu elinkeinotoiminnan tulolähteessä Verohallinnosta verovuodelta 2015 saatujen tietojen perusteella. Arvio on tehty staattisella simulointilaskelmalla, jossa verovaikutuksia arvioitaessa yhteisöverokantana on käytetty nykyistä 20 prosenttia. Staattisten vaikutusarvioiden lisäksi on laadullisesti arvioitu rajoituksen käyttöönottoon liittyviä käyttäytymisvaikutuksia.

Vaikutuksia yhteisöverotuottoon tarkastellaan taulukossa 3. Vertailun vuoksi vaikutus verotuottoihin esitetään myös nykyisen kansallisen rajoituksen osalta.

Taulukko 3. Nykyisen ja ehdotetun korkorajoituksen vaikutus verotuloihin

	Nykyinen	Ehdotettu
Yhteenlaskettu laskennallinen verovaikutus, josta	127 milj. €	233 milj. €
- vaikutus saman verovuoden verotuloihin	27 milj. €	73 milj. €
- seuraaville vuosille siirtyvä vaikutus	100 milj. €	160 milj. €

Yhteenlaskettu laskennallinen verovaikutus, jolla tarkoitetaan vähennyskeltvottomiin korkomenoihin sitoutunutta yhteisöveron määrää, on ehdotetun sääntelyn johdosta noin 106 milj. euroa suurempi kuin nykyisessä rajoituksessa. Vain reilu kolmannes kohdistuisi saman verovuoden veroihin, sillä valtaosassa rajoituksen piiriin jääneistä yrityksistä liiketoiminta oli tappiollista. Tappiollisten

yritysten osalta rajoitus supistaa seuraaville verovuosille siirtyvien vähennyskelpoisten tappioiden määrää. Siirtyvien tappioiden supistuminen lisää näiden yritysten veroja myöhemmin, kun yritys-toiminta on taas voitollista. Tältä osin korkovähennysrajoituksen vaikutus verokertymään jaksottuu useammalle vuodelle. Seuraaville verovuosille siirtyvän verovaikutuksen suuruudeksi arvioidaan 160 milj. euroa. Laskelmien perusteella saman verovuoden verotuloihin kohdistuva vaikutus olisi noin 73 milj. euroa. Nykyiseen kansalliseen rajoitukseen verrattuna vuotuisten yhteisöverotulojen arvioidaan siis lisääntyvän noin 46 milj. euroa.

Vaikutusarvioinnin rajaukset

Vaikutusta on arvioitu vain elinkeinotoiminnan tulolähteessä. Rajoituksen piirissä olisi kuitenkin jatkossa myös maatalouden tulolähde ja henkilökohtainen tulolähde. Näiden tulolähteiden korkoja ja muita tulo- ja menoeriä ei ole otettu huomioon laskettaessa rajoituksen muutoksista johtuvaa kokonaisvaikutusta, koska niistä ei ole käytettävissä laskennan kannalta riittävän yksityiskohtaisia tietoja. Rajoituksen laajenemisesta henkilökohtaiseen tulolähteeseen esitetään kuitenkin erillisarvioita asunto-osakeyhtiöiden, kiinteistöyhtiöiden ja kiinteistösijoitusyhtiöiden osalta, koska näiden oikeusmuotojen piirissä arvioidaan olevan eniten korkomenoja henkilökohtaisessa tulolähteessä. Maatalouden tulolähteen osalta rajoituksen vaikutukset arvioidaan vähäisiksi, sillä yhteisöillä on ylipäänsä hyvin vähän toimintaa maatalouden tulolähteessä.

Ehdotetun sääntelyn oletetaan laskelmassa koskevan oikeusmuodoista vain osakeyhtiöitä, osuuskuntia, ulkomaisia yhteisöjä ja ulkomaisten yhteisöjen sivuliikkeitä Suomessa. Tämä oletus ei vastaa täysin sääntelyä, sillä Suomen nykyistä rajoitusta sovelletaan näiden oikeusmuotojen lisäksi myös yhtymiin ja muihin yhteisöihin. Yhteisöjen elinkeinotoiminnan tulolähteen yhteenlasketuista nettokorkomenoista muissa yhteisöissä syntyy kuitenkin vain hyvin pieni määrä (noin 0,5 prosenttia yhteenlasketuista nettokorkomenoista), minkä takia muille yhteisöille ei arvioida muodostuvan vähennyskelpotonta korkomenoa. Yhtymien näkökulmasta rajoitukseen sisältyvä aina vähennyskelpoisten nettokorkomenojen enimmäismääräraja, 500 000 euroa, on hyvin korkea.

Rajoituksesta ei lähtökohtaisesti aiheutuisi vaikutuksia itsenäisille yhtiöille, jotka efektiivisesti ovat olleet jo nykyisen kansallisen rajoituksen ulkopuolella. Ehdotetun sääntelyn perusteella nämä yhtiöt olisivat myös jatkossa yleensä rajoituksen ulkopuolella. Rajoitus voisi kuitenkin jatkossa kohdistua myös tällaisiin yhtiöihin johtuen direktiivin edellyttämästä itsenäisen yrityksen määritelmästä ja etuyhteysmääritelmän kiristymisestä. Etuyhteystilanteiden määritelmän muutosta ei ole voitu ottaa huomioon laskelmissa. Etuyhteystilanteet on laskelmissa eroteltu samoin perustein kuin arvioitaessa nykyisen kansallisen korkovähennysrajoituksen vaikutusta. Määritelmän kiristyessä ehdotetun esityksen johdosta rajoituksen piiriin arvioidaan jatkossa kuuluvan jonkin verran nykyistä enemmän verovelvollisia ja korkomenoja.

Tasevapautuksen vaikutus on aineistopuutteiden vuoksi otettu laskelmissa huomioon kaavamaisesti. Kaavamaisuudella tarkoitetaan tässä sitä, että ainoastaan ne verovelvolliset, jotka ovat vaatineet tasevapautusta nykyisen rajoituksen puitteissa, vaatisivat sitä myös jatkossa. Direktiivin sääntelyn mahdollistaman kahden prosenttiyksikön poikkeamassäännöksen vaikutusta ei ole pystytty ottamaan huomioon laskelmissa. Laskelmissa ei myöskään ole pystytty tarkastelemaan sitä, syntyisikö rajoituksen soveltamisessa merkittäviä eroja, jos nykyisen tasevapautussäännöksen sijaan sovellettaisiin direktiiviin kirjattua vaihtoehtoista tapaa laskea tasevapautussäännös. Nykyinen konsernitasevapautus eroaa direktiivin säännöksestä myös siten, että direktiivin mukaan tasevapautusta sovellettaessa yrityksen erillistase on arvostettava samoin periaattein kuin konsernitase. Laskelmissa tätä arvos-

tuskysymystä ei ole ollut mahdollista ottaa huomioon ja laskelmat perustuvat tältä osin edellä mainittuihin nykyiseen tasevapautussäännökseen perustuviin oletuksiin.

Direktiivin korkorajoitussäännöksen soveltamisala on korkomenojen käsitteen osalta laajempi kuin nykyisen kansallisen säännöksen soveltamisala. Laskelmassa ei ole ollut mahdollista arvioida sitä, syntyisikö rajoituksen soveltamisessa merkittäviä eroja laajemmasta korkomenojen käsitteestä johtuen. Laskelmassa oletetaan tämän vuoksi, että korkomenojen käsite vastaa kansallisen säännöksen korkomenojen käsitettä.

Direktiivi mahdollistaa kolme vaihtoehtoista mahdollisuutta jaksottaa korot, jotka jäävät verovuonna vähentämättä. Lisäksi direktiivi antaa mahdollisuuden jaksottaa myös se osa EBITDA:sta, joka jää verovuonna käyttämättä. Nykyinen kansallinen säännös käyttämättä jääneen korkomenon jaksottamisesta vastaa yhtä direktiivin mukaisista vaihtoehtoisista jaksotustavoista. Vaikutusarviointia varten laadittu simulointilaskelma on tyypiltään poikkileikkauslaskelma, joka on laadittu yksittäisen verovuoden aineistolla (verovuosi 2015). Laskelmassa ei ole pystytty ottamaan huomioon nykyiseen kansallisen rajoitussäännökseen eikä direktiivin säännökseen sisältyviä jaksotuselementtejä.

Direktiivin mukaan rajoituksen soveltamisalan ulkopuolelle voidaan jättää niin sanotut infrastruktuurihankkeet. Nykyisessä kansallisessa säännöksessä ei ole vastaavaa poikkeamaa. Laskelmassa ei ole pystytty ottamaan huomioon tällaisen poikkeamasäännöksen vaikutusta.

Direktiivin mukaan rajoituksen ulkopuolelle voidaan jättää korkomenot, jotka perustuvat lainoihin, jotka on otettu ennen 17 päivää kesäkuuta 2016. Laskelmassa siirtymäsäännöstä ei ole voitu ottaa huomioon.

Tietopuutteiden vuoksi laskelmassa ei ole ollut mahdollista arvioida rahoitusalan poikkeaman poistamisesta aiheutuvia vaikutuksia.

Ehdotetun sääntelyn vaikutuksia koskevalle laskelmalle ja nykyisen kansallisen säännöksen vaikutuksia koskevalle edellä esitetyille laskelmalle on yhteistä se, että

1. vaikutuksia tarkastellaan vain elinkeinotoiminnan tulolähteen osalta;
2. verovelvollinen on osakeyhtiö, osuuskunta, ulkomainen yhteisö tai ulkomaisen yhteisön sivuliike Suomessa;
3. rajoitus kohdistuu nettokorkomenoihin;
4. rajoitusta sovelletaan verovelvollistasolla eikä konsernitasolla;
5. luotto-, vakuutus- ja eläkelaitokset on jätetty rajoituksen ulkopuolelle; ja
6. prosentti EBITD:sta on 25.

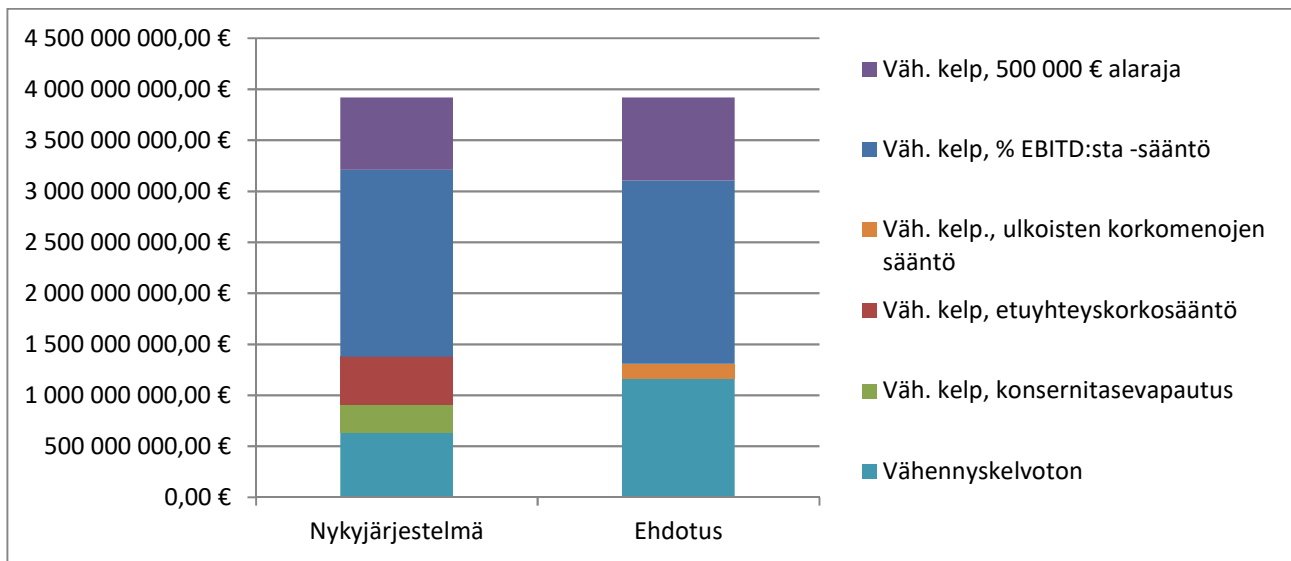
Erona laskemille on se, että

1. muille kuin etuyhteysosapuolille maksetut nettokorkomenot ovat rajoituksen piirissä ehdotettua sääntelyä koskevassa laskelmassa; ja
2. itsenäiset yhtiöt on rajattu ulkopuolelle ehdotettua sääntelyä koskevassa laskelmassa. Käytännössä laskelmat kuitenkin vastaavat tältä osin pääasiallisesti toisiaan, koska etuyhteysedellytyksen takia nykyisestäkään rajoituksesta ei ole syntynyt vaikutuksia itsenäisille yhtiöille.

3.2 Vaikutukset verovelvollisille

Alla olevassa kuviossa 5 esitetään vähennyskelpoisten korkomenojen määrä esityksessä ehdotetun sääntelyn perusteella. Kuviossa esitetään myös arvio sääntelyyn sisältyvien keskeisten elementtien vaikutuksesta korkojen vähennyskelpoisuuteen. Vastaavat tiedot esitetään nykyisen Suomen sääntöksen osalta.

Kuten kuvioista 2 edellä ilmenee, nettokorkomenojen yhteismäärä yhteisöissä, joissa nettokorkomenojen määrä on enintään 500 000 euroa, oli verovuonna 2015 noin 708 milj. euroa. Vastaavasti yhteisöissä, joissa nettokorkomenojen määrä on enintään 3 000 000 euroa, nettokorkomenojen yhteismäärä oli noin 1 310 milj. euroa.

Kuvio 5. Nykyisen korkorajoituksen ja ehdotetun rajoituksen vaikutus rajoituksen piirissä oleviin nettokorkomenoihin.

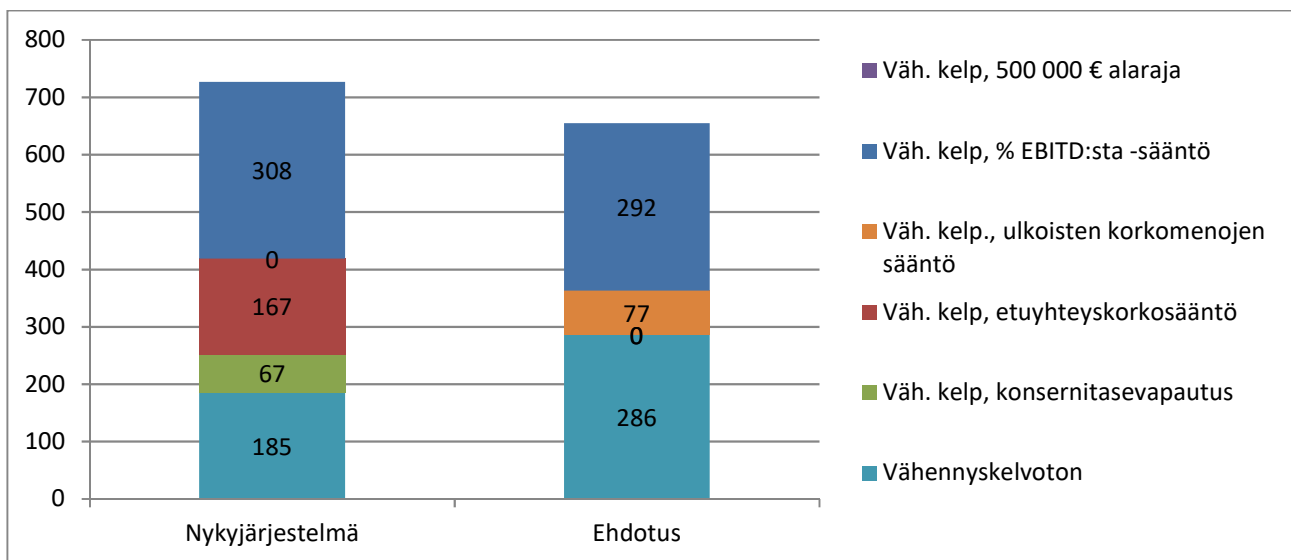
Esityksessä ehdotettu sääntely rajoittaisi korkojen vähentämistä laajemmin kuin Suomen nykyinen rajoitus. Tämä aiheutuu rajoituksen ulottamisesta myös muille kuin etuyhteysosapuolille maksettuihin korkomenoihin sekä tasevapautushuojennuksen poistamisesta. Vähennyskeltvottoman korkomenon määräksi ehdotettuun sääntelyyn perustuen arvioidaan vuoden 2015 verotustietojen perusteella noin 1 100 - 1 200 milj. euroa. Nykyisin vastaava määrä on noin 630 milj. euroa. Vähennyskeltvottomien korkomenojen suhde suomalaisten yhteisöjen yhteenlaskettuihin nettokorkomenoihin (3 900 milj. euroa) olisi noin 30 prosenttia. Ehdotettu sääntely olisi myös keskimäärin kireämpi kuin Suomen nykyinen rajoitus, kun rajoituksen kireydellä tarkoitetaan vähennyskeltvottomien korkomenojen osuutta kaikista nettokorkomenoista niissä yhteisöissä, joille vähennyskeltvotonta nettokorkomenoa muodostuu. Keskimäärin noin 60 prosenttia näiden yhteisöjen nettokorkomenoista katsottaisiin rajoituksen nojalla vähennyskeltvottomaksi. Nykyisessä järjestelmässä vastaava suhdeluku on noin 54 prosenttia. Vähennyskeltvottomien korkomenojen määrä kasvaisi siten noin 80 - 90 prosenttia nykyisestä.

Kuviosta 5 käy ilmi, että suurin vaikutus korkojen vähennyskelpoisuuteen on EBITDA-säännöllä sekä uudella kolmen milj. euron ylärajalla muille kuin etuyhteysosapuolille maksettujen nettokorkomenojen vähennyskelpoiselle määrälle. Sen takia yhteensä noin kahden mrd. euron nettokorkomenoista noin 50 prosenttia nettokorkomenojen yhteismäärästä katsottaisiin vähennyskelpoiseksi.

Toiseksi merkittävin säännös vähennyskelpoisuuden kannalta olisi mahdollinen safe harbour -säännös, jonka takia 800 milj. euroa (20 prosenttia) nettokorkomenojen yhteismäärästä katsottaisiin vähennyskelpoisiksi.

Ehdotetussa sääntelyssä itsenäiset yhtiöt on rajattu korkorajoituksen ulkopuolelle. Vaikutusarviointia laadittaessa on kuitenkin tutkittu myös rajoituksen vaikutusta itsenäisiin yrityksiin, jos rajoitusta näihin sovellettaisiin. Nettokorkomenojen yhteismäärä sellaisissa itsenäisissä yhtiöissä, joiden nettokorkomenojen määrä on suurempi kuin 3 000 000 euroa, oli laskelmissa käytetyissä tiedoissa noin 36 milj. euroa. Erillislaskelmien perusteella tästä noin 36 milj. eurosta katsottaisiin vähennyskelttomaksi korkomenoksi noin 12 milj. euroa, jos itsenäiset yhtiöt olisivat rajoituksen piirissä.

Kuviossa 6 esitetään tietoja korkovähennysrajoituksen piirissä olevien yhteisöjen lukumäärästä. Yhteisön katsotaan tässä olevan rajoituksen piirissä, jos yhteisölle muodostuu vähennyskeltvontaa korkomenoa. Kuviossa 6 esitetään myös arvioita keskeisten rajoitussäännösten vaikutuksesta rajoituksesta vapautuvien yhteisöjen lukumäärään. Vertailun vuoksi vastaavat tiedot esitetään Suomen nykyisen rajoituksen osalta. Kuvio 6 on laadittu vain yhteisöjen osalta, joilla nettokorkomenojen määrä on suurempi kuin 500 000 euroa.

Kuvio 6. Korkovähennysrajoituksen piirissä olevien yhteisöjen lukumäärä.

Rajoituksen piirissä olevien yhteisöjen määrä olisi suurempi kuin nykyjärjestelmässä. Rajoituksen piirissä arvioidaan olevan noin 290 yhteisöä. Tämä johtuu sekä konsernitasevapautuksen poistumisesta että siitä, että ehdotetun rajoituksen piiriin tulisi yhteisöjä, joilla on muille kuin etuyhteysosapuolille maksettuja nettokorkomenoja.

Valtaosa direktiivin rajoituksen piirissä olevista yrityksistä kuuluisi kotimaisiin tai ulkomaisiin monikansallisiin konserneihin. Täysin kotimaisiin konserneihin kuuluvien yhteisöjen lukumäärä pienenee nykyiseen rajoitukseen verrattuna, vaikka vähennyskeltvottomien nettokorkomenojen yhteismäärä olisi suurempi kuin nykyisin (ks. kuvio 6).

Esityksessä ehdotetun rajoituksen piirissä olisi liikevaihdoltaan sekä suuria että pieniä yhtiöitä. Valtaosa yhtiöistä olisi listaamattomia yhtiöitä. Rajoitus koskisi kuitenkin myös arviolta noin 10 - 30

julkisesti noteerattua yhtiötä. Rajoituksen piirissä olisi Suomessa sijaitsevien tytäryhtiöiden ja sivuliikkeiden lisäksi myös konserniemoyhtiötä, joista osa on suurten suomalaisten monikansallisten konsernien emoyhtiötä.

Toimialoista eniten vähennyskelvotonta korkomenoa muodostuisi liike-elämän palveluissa, rahoituksessa ja vakuutuksessa sekä teollisuudessa. Vähennyskelvottomien korkomenojen määrä kasvaisi suhteellisesti eniten energiatoimialalla ja kiinteistöalalla verrattuna Suomen nykyiseen rajoitukseen. Myös muilla pääomaintensiivisillä toimialoilla, kuten teollisuudessa, vähennyskelvottomien korkomenojen yhteismäärä kasvaisi.

Energiatoimialan ja kiinteistötoimialan vähennyskelvottoman korkomenon yhteismäärän arvioidaan yli kaksinkertaistuvan Suomen nykyiseen rajoitukseen verrattuna. Muutokset rajoituksen piirissä olevien yhteisöjen lukumäärässä olisivat kuitenkin melko pieniä jo pelkästään siitä syystä, että rajoituksen piirissä oleva yhteisöjoukko on ylipäänsä pieni. Energia- ja kiinteistötoimialan osalta puhuttaisiin enintään muutaman kymmenen yhteisön lisäyksestä tai vähennyksestä. Energia- ja kiinteistötoimialaan liittyviä erityiskysymyksiä tarkastellaan lähemmin seuraavassa.

Energiatoimiala ja Mankala-yhtiöt

Energiatoimialalla toimivat yhteisöt ovat pääomavaltaisia yrityksiä, joiden rahoitusrakenne on tyyppillisesti velkavertainen ja joiden tekemiin investointeihin liittyy merkittäviä kustannuksia. Energiatoimialalla toimii myös Mankala-tuotantoyhtiötä, jotka myyvät tuottamaansa sähköä omistajilleen omakustannehintaan. Tästä syystä niille ei lähtökohtaisesti muodostu veronalaista tuloa.

Energiatoimialan velkavetoisten rahoitusrakenteiden ja toimialan erityispiirteiden takia energiayritysten voidaan arvioida jäävän muita toimialoja herkemmin tuloslaskelmaan sidottujen korkovähennysrajoitusten vaikutuksen piiriin myös tilanteissa, joissa velkajärjestelyihin ja korkojen vähentämiseen ei liity verosuunnittelua. Suurimmillaan tämän riskin arvioidaan olevan Mankala-tuotantoyhtiöissä, joille ei muodostu veronalaista tuloa mutta jotka rahoittavat investointejaan suureksi osaksi velalla. Jos korkorajoituksessa sovellettaisiin yksinomaan EBITD:aan perustuvaa säännöstä, Mankala-yhtiöiden korkomenot katsottaisiin lähtökohtaisesti kokonaan vähennyskelvottomiksi. Esityksessä ehdotetaan kuitenkin myös soveltamisedellytyksiä, jotka rajaavat korkovähennysrajoituksen ulkopuolelle luettavien yritysten joukkoa.

Ehdotetun rajoituksen arvioidaan kohdistuvan energiatoimialan yhtiöihin (mukaan lukien Mankala-yhtiöt) voimakkaammin kuin Suomen nykyinen rajoitus. Tämä johtuu siitä, että ehdotettu rajoitus ei koskisi pelkästään etuyhteysveloista maksettujen korkomenojen vähentämistä, vaan myös kolmasilta osapuolilta otettujen velkojen korkomenojen vähentämistä. Lukumääräisesti valtaosa energiatoimialan yhteisöistä rajautuisi rajoituksen ulkopuolelle sen muiden säännösten, kuten nettokorkomenojen määrän perusteella. Ehdotetun rajoituksen piiriin jäävään pienilukuisen yhteisöjoukkoon kuuluisi todennäköisesti myös joitakin Mankala-yhtiötä. Niiden tarkkaa lukumäärää ja niihin kohdistuvia vaikutuksia ei kuitenkaan ole laskelmissa pystytty tarkastelemaan Mankala-yhtiötä koskevien tietopohjien puuttumisen takia.

Kiinteistötoimiala ja henkilökohtainen tulolähde

Nykyisestä kansallisesta korkorajoituksesta poiketen ehdotettu korkorajoitussäännös koskisi elinkeinotoiminnan tulolähteen korkomenojen lisäksi myös henkilökohtaisen tulolähteen korkomenoja. Rajoituksen laajenemisella henkilökohtaiseen tulolähteeseen voi olla vaikutuksia asunto-

osakeyhtiöiden, kiinteistöyhtiöiden ja kiinteistösijoitusyhtiöiden korkomenojen vähentämiseen, koska Suomen nykyisessä rajoituksessa henkilökohtainen tulolähde on jätetty rajoituksen ulkopuolelle asumiseen ja asuntotuotantoon kohdistuvien mahdollisten kielteisten vaikutusten ehkäisemiseksi.

Esityksessä ehdotetun rajoituksen asunto-osakeyhtiöihin kohdistuvat vaikutukset arvioidaan lähtökohtaisesti hyvin pieniksi. Suuri osa asunto-osakeyhtiöistä ei kuulu konserneihin eikä niillä ole ehdotetussa sääntelyssä tarkoitettuja etuyhteysosapuolia, minkä takia ne jäisivät direktiivin rajoituksen ulkopuolelle, kun itsenäiset yritykset rajattaisiin säännöksen ulkopuolelle. Lisäksi erillisselvitysten perusteella asunto-osakeyhtiöillä on vain hyvin harvoin nettokorkomenoja niin paljon, että niiden määrä ylittäisi nykyisen aina vähennyskelpoisten nettokorkomenojen 500 000 euron enimmäisrajan.

Kiinteistö- ja kiinteistösijoitusyhtiöille direktiivin mukaiseen rajoitukseen siirtymisestä sen sijaan aiheutuisi vaikutuksia. Vaikutuksia aiheutuisi lähinnä niille konserneihin kuuluville yhtiöille, joilla on huomattavasti henkilökohtaisen tulolähteen nettokorkomenoja sekä euromääräisesti että suhteessa oikaistuun tulokseen. Tietopohjien puuttumisen takia kiinteistö- ja kiinteistösijoitusyhtiöihin kohdistuvia vaikutuksia ei kuitenkaan ole pystytty arvioimaan määrällisesti.

Maatalouden tulolähde

Esityksessä ehdotettu rajoitus koskisi myös maatalouden tulolähteen korkomenoja. Maatalouden tulolähteessä korkovähennysrajoituksen vaikutus olisi kuitenkin varsin pieni. Vähennyskeltotonta korkomenoa arvioidaan syntyvän kahdelle yhteisölle.

Yhteisöjä, joilla oli maatalouden tulolähteessä tuloa, oli noin 600 vuonna 2015. Maatalouden tulolähteen yhteenlaskettu tulo yhteisöjen osalta oli noin 26 milj. euroa ja tappio 6 milj. euroa. Yhteisöjä, joiden päätoimiala on jokin maa-, metsä- tai kalatalouden alatoimialoista, mutta joiden tulo katsotaan elinkeinotoiminnan tuloksi, on lukumääräisesti enemmän, noin 5 350. Myös näiden osalta selvässä valtaosassa tapauksista korkomenot ovat sekä nykyisen kansallisen rajoituksen että ehdotetun rajoituksen puitteissa. Nykyisen rajoituksen puitteissa vähennyskeltotonta korkomenoa arvioidaan korkorajoituslaskelmien perusteella syntyneen yhdelle metsätaloutta harjoittavalle yritykselle.

Korkovähennysrajoituksen vaikutukset investointeihin ja kasvuun

Ehdotettu korkovähennysrajoitus rajoittaisi korkomenojen vähentämistä Suomen nykyistä rajoitusta laajemmin. Se olisi myös jonkin verran kireämpi. Tästä syystä ehdotetun rajoituksen voidaan arvioida ehkäisevän verosuunnittelua korkovähennysten avulla laajemmin kuin nykyinen rajoitus. Siihen siirtymisen voidaan myös arvioida johtavan sopeutumisjärjestelyihin konserneissa, esimerkiksi muutoksiin konsernien rahoitusrakenteessa ja verosuunnittelussa.

Riski siitä, että korkorajoituksella olisi kielteisiä vaikutuksia investointien ja siten myös työllisyyden ja kasvun kannalta, kasvaisi nykyisestä. Rajoituksen laajentuessa muille kuin etuyhteysosapuolille maksettuja nettokorkomenoja koskevaksi ulkopuolisilta tahoilta saadulla velkarahalla rahoitettujen investointien tuottovaatimus kohoaisi. Tällä tavoin rajoituksella voisi olla vaikutuksia yritysten investointikannustimiin myös tilanteissa, joissa investoinnin toteutuminen on kiinni konsernin ulkopuolisilta tahoilta saatavan velkarahoituksen kustannuksesta. Esimerkiksi runsaasti pääomaa vaativissa investoinneissa velkarahoituksen saatavuus ja hinta ovat keskeisiä tekijöitä investointipäätöstä harkittaessa.

Riskiä ehdotetun rajoituksen kielteisistä investointivaikutuksista Suomessa kasvattaa myös se, että yritysrahoitus Suomessa on velkavetoisempaa kuin Euroopassa keskimäärin. Myös verotekijöiden merkitys yritysten investointipäätösten kannalta on suurempi Suomen kaltaisissa pienten markkinoiden talouksissa kuin suurten markkinoiden talouksissa. Lisäksi ehdotetun rajoituksen piirissä olisi Suomen nykyistä rajoitusta enemmän täysin kotimaisia konserneja, joiden toiminnalla ei ole mitään yhteyttä kansainväliseen verosuunnitteluun.

Nykyisissä matalien korkotasojen olosuhteissa ehdotettuun rajoitukseen liittyvät riskit kielteisistä investointivaikutuksista realisoituisivat kuitenkin luultavasti vain joiltakin osin. Rajoituksen soveltamisalan laajentumisesta aiheutuvien kielteisten investointi- ja muiden reaalityöelöllisten vaikutusten todennäköisyyttä vähentäisivät osaltaan konsernien sopeutusjärjestelyt, joiden tarkoituksena on ehkäistä vähennyskelvottoman korkomenon muodostumista.

Jos yritysrahoituksen korkotasot lähtevät nousuun, tilanne korkorajoituksen investointi- ja reaalityöelöllisten vaikutusten osalta voi muuttua merkittävästi. Korkojen nousun takia yrityksille muodostuisi nykyistä enemmän nettokorkomenoja ja siten myös herkemmin vähennyskelvotonta korkomenoa. Tämä kasvattaa todennäköisyyttä kielteisistä investointivaikutuksista. Myös todennäköisyys sille, että konsernit tekisivät merkittävämpiä sopeutusjärjestelyjä vähennyskelvottoman korkomenon välttämiseksi, nousisi. Mahdollista esimerkiksi olisi, että emoyhtiöitä siirtyisi rajoituksen takia ulkomaille, sillä suomalaisten konsernien rahoitustoiminnot on useissa tapauksissa keskitetty Suomen konserniemoyhtiöihin.

Direktiivin perustuvaan rajoitukseen siirtymisen reaalityöelölliset vaikutukset ja verotuottovaikutukset riippuvat kuitenkin myös siitä, mitä muut EU-jäsenvaltiot päättävät tehdä direktiivin rajoituksen osalta, ja miten yritykset näihin ratkaisuihin reagoivat. Suomen kaltaisen pienen avotalouden kannalta, jossa yritysrahoitus on velkavetoisempaa kuin Euroopassa keskimäärin, lähtöasetelma, josta direktiivin mukaiseen pitkälle harmonisoituun korkorajoitussäätelyyn siirrytään, vaikuttaa epäedulliselta ainakin lyhyellä aikavälillä. Toisaalta Suomessa on jo tällä hetkellä voimassa korkovähennysrajoitus, joka on monilta osin jo valmiiksi yhteensopiva direktiivin säätelyn kanssa ja jollaista kaikissa EU-jäsenvaltioissa ei edes ole. Korkovähennysrajoitussäännöstä koskevat muutostarpeet ja siten myös näistä muutoksista aiheutuvat vaikutukset voisivat Suomessa näin ollen olla tästä näkökulmasta tarkasteltuna pienempiä kuin EU-jäsenvaltioissa keskimäärin.

VOIMAANTULO

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 2019 alusta. Lakeja sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2019 toimitettavassa verotuksessa.

LAKIEHDOTUKSET

Laki elinkeinotulon verottamisesta 18 a §

Yhteisön, avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön 18 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut korot ovat vähennyskelpoisia tässä pykälässä säädetyllä tavalla. Tätä pykälää ei kuitenkaan sovelleta yhteisöön, avoimeen yhtiöön tai kommandiittiyhtiöön, joka ei ole osa liikekirjanpidollista konsernia ja jolla ei ole etuyhteydessä olevaa yritystä tai kiinteää toimipaikkaa.

Etuyhteydessä olevalla yrityksellä tarkoitetaan tässä pykälässä

- 1) yhteisöä tai yhtymää, jossa verovelvollisella on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus äänioikeuksista tai pääomasta taikka oikeus saada vähintään 25 prosenttia kyseisen yrityksen voitoista;
- 2) luonnollista henkilöä, yhteisöä tai yhtymää, jolla on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus verovelvollisen äänioikeuksista tai pääomasta taikka oikeus saada vähintään 25 prosentin osuus verovelvollisen voitoista. Jos luonnollisella henkilöllä, yhteisöllä tai yhtymällä on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus verovelvollisesta ja yhdestä tai useammasta yhteisöstä tai yhtymästä, kaikki viimeksi mainitut katsotaan etuyhteydessä oleviksi yrityksiksi;
- 3) yhteisöä tai yhtymää, jossa verovelvollisella on verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 31 §:n 2 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla määräysvalta;
- 4) yhteisöä, yhtymää ja luonnollista henkilöä, joilla on 3 kohdassa mainitulla tavalla määräysvalta verovelvollisessa;
- 5) kolmatta osapuolta, jolla on yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa 3 kohdassa mainitulla tavalla määräysvalta sekä verovelvollisessa että tämän kanssa velkasuhteessa olevassa osapuolella.

Velkasuhteen osapuolet ovat etuyhteydessä, jos 2 momentissa tarkoitettu etuyhteys täyttyy koron maksajan ja korkomenoa vastaavan tulon tosiasiallisen edunsaajan välillä. Muilla kuin etuyhteysosapuolilla tarkoitetaan velkasuhteen osapuolia, joiden välillä etuyhteys ei täyty.

Jos koron perusteena oleva velka on otettu muulta kuin etuyhteydessä olevalta osapuolelta, velkaa pidetään etuyhteydessä olevalta osapuolelta otettuna velkana siltä osin kuin

- 1) etuyhteydessä olevalta osapuolelta on saatava muulta kuin etuyhteydessä olevalta osapuolelta ja saatavalla on yhteys velkaan; tai
- 2) velan vakuutena on etuyhteysosapuolen saatava.

Korkomenolla tarkoitetaan tässä pykälässä kaikenlaisen velan korkomenoja ja rahoituksen hankinnan yhteydessä kertyviä menoja taloudellisesti vastaavia menoja.

Liikekirjanpidollisella konsernilla tarkoitetaan tässä pykälässä yritysten ryhmää, joka muodostuu kaikista niistä yrityksistä, jotka sisällytetään täysin kansainvälisten tilinpäätösstandardien tai kirjanpitolain (30.12.1997/1336) mukaisesti laadittuihin konsernitilinpäätöksiin.

Korkomenot ovat vähennyskelpoisia siltä osin kuin ne ovat korkotulojen suuruiset. Korkotuloja suuremmat korkomenot (nettokorkomenot) ovat vähennyskelpoisia, jos ne ovat verovuonna enintään 500 000 euroa. Nettokorkomenojen ylittäessä verovuonna edellä mainitun määrän nettokorkomenot eivät ole vähennyskelpoisia siltä osin kuin ne ylittävät 25 prosenttia tämän lain 3 §:ssä tarkoitettua elinkeinotoiminnan tuloksesta, johon on lisätty korkomenot ja verotuksessa vähennettävät

poistot sekä konserniavustuksesta verotuksessa annetussa laissa tarkoitettu saatu konserniavustus ja josta on vähennetty annettu konserniavustus.

Edellä 7 momentissa säädetystä poiketen verovelvollisen ja muiden kuin etuyhteysosapuolten välisen nettokorkomenojen määrästä 3 000 000 euroa on vähennyskelpoista. Vähennettäessä korkomenoja elinkeinotoiminnan tuloksen perusteella lasketun määrän perusteella ensin vähennetään verovelvollisen ja muiden kuin etuyhteysosapuolten välisiä nettokorkomenoja. Verovelvollisen ja etuyhteydessä olevien osapuolten välisiä nettokorkomenoja voidaan vähentää määrä, joka sen jälkeen jää jäljelle 7 momentin mukaisesti tuloksen perusteella lasketusta määrästä.

Nettokorkomenot, jotka ovat 7 ja 8 momentin mukaan vähennyskelvottomia (vähennyskelvottomat nettokorkomenot), voidaan vähentää seuraavien vuosien tuloista kunkin verovuoden vähennyskelpoisten korkomenojen määrään saakka. Verovelvollisen on vaadittava vähennyskelvottomien nettokorkomenojen vähentämistä ja selvitettävä vähennyksen perusteet. Yhteisön sulaututtua sulautuvan yhteisön aikaisemmilta vuosilta siirtyvä vähennyskelvoton nettokorkomeno siirtyy vastaanottavalle yhteisölle. Yhteisön jakaututtua jakautuvan yhteisön aikaisemmilta vuosilta siirtyvä vähennyskelvoton nettokorkomeno siirtyy vastaanottavalle yhteisölle siltä osin kuin on ilmeistä, että vähennyskelvoton nettokorkomeno on syntynyt vastaanottavalle yhteisölle siirtyneessä toiminnassa. Muilta osin vähennyskelvoton nettokorkomeno siirtyy samassa suhteessa kuin jakautuvan yhteisön varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 2 luvussa tarkoitettu nettovarallisuus siirtyy vastaanottavalle yhteisölle.

Laki maatilatalouden tuloverosta 3 §, uusi 4 momentti

Maatalouden tulos lasketaan vähentämällä maatalouden puhtaasta tulosta maataloudesta johtuneen velan korot sekä indeksi- ja kurssitappiot.

Maatalouden puhtaaseen tuloon luetaan maatalouden harjoittajan kaikkien maatilojen maatalouden puhtaitten tulojen yhteismäärä. Metsätalouden puhtaaseen tuloon luetaan metsätalouden harjoittajan kaikkien maatilojen metsätalouden puhtaitten tulojen yhteismäärä.

Maatalouden tulokseen ei kuitenkaan lueta 5 §:n 1 momentin 5 ja 11 kohdassa tarkoitettuja maa-aineksista saatuja tuloja. Maatalouden tulosta laskettaessa ei myöskään vähennetä edellä mainittujen tulojen hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja tai niihin liittyvien velkojen korkoja.

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen yhteisön, avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön korkomenot vähennetään siten kuin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 18 a §:ssä säädetään.

Tuloverolaki 58 §, uusi 9 momentti

Korkomenot

Verovelvollisella on oikeus vähentää pääomatuloistaan velkojensa korot, jos velka kohdistuu veronalaisen tulon hankkimiseen, jollaisena pidetään myös osinkotuloa sen estämättä, että osinkotulo on 33 a–33 d §:n nojalla verovapaata tuloa (tulohankkimisvelka).

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, verovelvollisella on oikeus vähentää pääomatuloistaan 25 prosenttia velkojensa koroista, jos velka kohdistuu verovelvollisen tai hänen perheensä vakituisen asunnon hankkimiseen tai peruskorjaukseen (asuntovelka). (17.12.2015/1546)

Korko, joka on maksettu ennen aikaa, jolta se on laskettu, on vähennyskelpoinen vain siltä osin kuin se kohdistuu verovuoteen ja sitä seuraavaan vuoteen.

Verovelvollisella ei ole oikeutta vähentää korkoa, joka on maksettu

1) valtion varoista opintotukilaissa tai sotilasavustuslaissa tarkoitettuna avustuksena; (1.12.1995/1333)

2) aravalain 7 §:n 1 momentin 1–4 kohdan nojalla myönnetystä lainasta taikka asuntotuotantolain 6 §:n 1 momentin 5 tai 6 kohdan nojalla 1 päivänä tammikuuta 1991 tai sen jälkeen myönnetystä lainasta.

Verovelvollisella ei ole myöskään oikeutta vähentää korkoa, joka kohdistuu:

1) korkotulon lähdeverosta annetussa laissa tarkoitettuun korkotuloon tai mainitun lain mukaisen joukkovelkakirjan luovutuksen yhteydessä saatuun jälkimarkkinahyvitykseen;

2) vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen tai pitkäaikaissästämissopimukseen.

Korkoja vähennettäessä ensin vähennetään muut kuin 131 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettut ensiasunnon hankintaan otetun velan korot.

Avoimen yhtiön yhtiömiehen ja kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen yhtiöosuuden hankintaan käytetyn velan korko vähennetään hänen osuudestaan elinkeinoyhtymän elinkeinotulosta ennen pääomatulo-osuuden laskemista 40 §:ssä säädetyllä tavalla. (30.7.2004/716)

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuna veronalaisena tulona ei pidetä verovelvollisen tuloksi 53 a §:n nojalla luettua osakaslainaa. (26.6.1998/475)

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen yhteisöjen ja elinkeinoyhtymien korkomenot vähennetään siten kuin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 18 a §:ssä säädetään.